

Industriemonitor

februari 1999

Centraal Bureau voor de Statistiek

Divisie Landbouw, Nijverheid en Milieu
Sector Industrie

Voorburg/Heerlen, 1999

Verklaring der tekens

.	= gegevens ontbreken
*	= voorlopig cijfer
x	= geheim
-	= nihil
-	= (indien voorkomend tussen twee getallen) tot en met
0 (00)	= het getal is minder dan de helft van de gekozen eenheid
niets (blank)	= een cijfer kan op logische gronden niet voorkomen
1997-1998	= 1997 tot en met 1998
1997/1998	= het gemiddelde over de jaren 1997 tot en met 1998
1997/'98	= oogstjaar boekjaar schooljaar enz. beginnend in 1997 en eindigend in 1998
1987/'88-1997/'98	= boekjaar enz. 1987/'88 tot en met 1997/'98

In geval van afronding kan het voorkomen dat de totalen niet geheel overeenstemmen met de som der opgetelde getallen. Verbeterde cijfers in staten en tabellen zijn niet als zodanig gekenmerkt.

Explanation of symbols

.	= data not available
*	= provisional figure
x	= publication prohibited (confidential figure)
-	= nil
-	= (between two figures) inclusive
0 (00)	= less than half of unit employed
a blank	= category not applicable
1997-1998	= 1997 to 1998 inclusive
1997/1998	= average for the years 1997 up to and including 1998
1997/'98	= crop year financial year school year etc. beginning in 1997 and terminating in 1998
1987/'88-1997/'98	= book year etc. 1987/'88 up to and including 1997/'98

Detailed items in tables do not necessarily add to totals because of rounding. Revised figures are not marked as such.

© Centraal Bureau voor de Statistiek, Voorburg/Heerlen 1999
Bronvermelding is verplicht.
Verveelvoudiging voor eigen gebruik of intern gebruik is toegestaan

Bestelinformatie

Wilt u steeds als eerste op de hoogte zijn van alle actuele ontwikkelingen over de industrie, neem dan contact op met de Sector Marketing en Verkoop, Heerlen. Telefoon 045 - 570 7070, fax 045 - 570 6268.

Abonnement: Prijs: f 190,- per jaar (12 nummers)
Losse nummers f26,-
Prijzen excl. administratie- en verzendkosten

Kengetal: K2/1999
ISSN 1384 - 6965

Centraal Bureau voor de Statistiek

Voorburg

Bezoekadres

Prinses Beatrixlaan 428
Voorburg

Postadres

Postbus 4000
2270 JM Voorburg

Telefoon: 070 - 337 38 00

Fax: 070 - 387 74 29

Heerlen

Bezoekadres

Kloosterweg 1
Heerlen

Postadres

Postbus 4481
6401 CZ Heerlen

Telefoon: 045 - 570 60 00

Fax: 045 - 572 74 40

Internet

<http://www.cbs.nl>

Inhoud

- *Artikel*
Het producentenvertrouwen:
conjunctuuraanwijzer van de CBS-koersindex? 5
- *Industrie totaal*
Nederland en de industrie 9
- *Industrie per branche*
Voedings- en genotmiddelenindustrie 13
Textiel-, kleding- en lederindustrie 19
Papier- en grafische industrie 25
Aardolie-, chemische, rubber- en kunststofindustrie 31
Metaal-, elektrotechnische en transportmiddelenindustrie 37
Hout-, bouwmaterialen- en overige industrie 45
- *Gepubliceerde artikelen* 50
- *Gepubliceerde producttabellen* 51
- *Andere CBS-publicaties* 52
- *Informatieservice* 53
- *Alfabetische begrippenlijst* 54

Het producentenvertrouwen: conjunctuuraanwijzer van de CBS-koersindex?

R.F. Wekker¹

Uit CBS onderzoek met gegevens uit het recente verleden blijkt dat de mate waarin de producenten op middellange termijn vertrouwen tonen in de economie in veel gevallen een aanwijzer is voor het verloop van de CBS-koersindex. Middellange termijn dient hierbij opgevat te worden als een periode variërend van ongeveer anderhalf tot drie jaar. Omdat aandelenkoersen op korte termijn nogal sterk fluctueren kunnen met het producentenvertrouwen geen omslagpunten worden voorspeld in de koersindex.

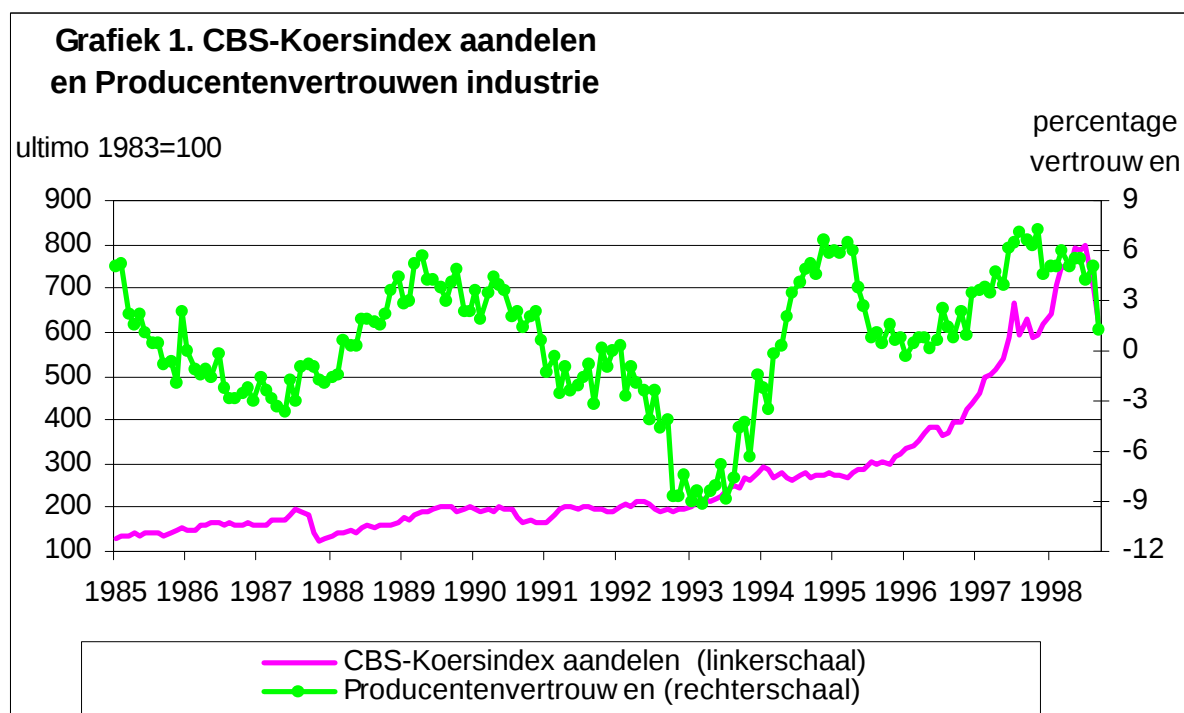
Beursoptimisme bij afnemend producentenvertrouwen 1985-'87

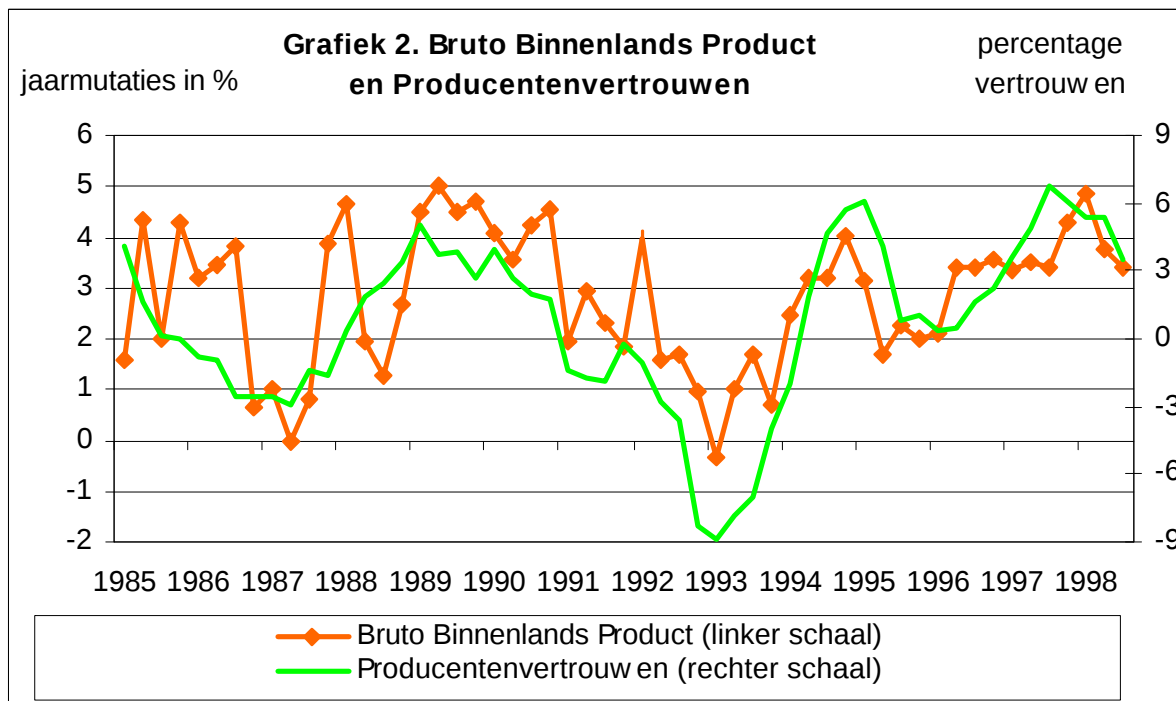
Als eerste voorbeeld wordt de periode 1985-'87 besproken. Terwijl het producentenvertrouwen destijds al ruim twee jaar lang daalde, hield de positieve stemming op de beurs alsmaar aan (zie grafiek 1). Er was dus sprake van een tegengestelde ontwikkeling tussen het producentenvertrouwen en de koersindex aandelen. De vraag is nu of het producentenvertrouwen in die periode het liet afweten als conjunctuurindicator of dat het toen juist de koersindex was die zich sterk afwijkend ontwikkelde ten opzichte van de binnenlandse economie. Als benchmark hiervoor kan het bruto binnenlands product (BBP) dienen. Het BBP wordt namelijk alom gehanteerd als de meest centrale maatstaf voor de economische ontwikkeling van een land. In grafiek 2 zien we dat in 1985 en begin 1986 de economische groei nogal heftig fluctueert maar dat daarna de groeiwaarden kleiner zijn tot medio 1987. Dan wordt een dieptepunt in de economische groei bereikt. Gedurende deze jaren van economische stagnatie neemt het vertrouwen van

de producenten geleidelijk aan af, wat indicatief is voor het conjunctuurverloop. Trouwens over de hele periode 1985-'98 bezien, volgt het producentenvertrouwen op middellange termijn de economische groei min of meer op de voet en verloopt ten opzichte van het BBP minder grillig. Daarentegen loopt de koersindex voor aandelen nagenoeg constant omhoog in de jaren 1985-'87. Het zou echter de logicaregels tarten indien de koersindex zich gedurende een langere periode straffeloos tegengesteld aan de economie ontwikkelt. Feit is dat op de nu zogenoemde 'zwarte maandag' in oktober 1987 een beurskrach optreedt. De maand daarop ligt het niveau van de CBS-koersindex ruim een derde lager. Dus met aanzienlijke vertraging op de feitelijke economische ontwikkeling verdween toen in korte tijd een belangrijk deel van de koerswinst als sneeuw voor de zon.

Hoog producentenvertrouwen 1988-'90 en snel oplopende koersindex

Ironisch genoeg trad in de herfst van 1987, toen de

beurskrach zich voordeed, een omslag op in de economische groei. De economie ontwikkelt zich naar hoogconjunctuur gedurende de volgende twee á drie jaar. Met name in 1989-'90 is sprake van hoogconjunctuur: de groeipercentages van om en na bij 4% geven dit aan. Vlak voor de top van deze conjuncturele ontwikkeling neemt het vertrouwen in de economie toe bij de industriële producenten (zie grafiek 2). De vraag is nu of in deze periode de koersindex voor aandelen ook omhoog gaat. Dit is inderdaad het geval. Min of meer in overeenstemming met de duur van deze rijpe conjunctuurfase dan wel het optimisme van de producenten loopt de koersindex vrijwel constant omhoog (zie grafiek 1). In de tweede helft van 1989 bereikt de CBS-koersindex voor aandelen een niveau van 200 punten (ultimo 1983=100). Dus met in begrip van de beurskrach van oktober 1987 verdubbelt in ruim 5 jaar tijd de CBS-koersindex voor aandelen.

Pessimisme producenten 1991-'93 en matte beursstemming

Na een periode van hoogconjunctuur treedt volgens de regel een periode van laagconjunctuur op. Vanaf begin 1991 is dit het geval want dan nemen de groeiwaarden van het BBP fors af tot medio 1993 (zie grafiek 2). En logischerwijs heeft dit zijn weerslag op de ontwikkeling van het producentenvertrouwen. Gaandeweg deze economische groeivermindering zien we dan ook dat de industriële producenten steeds pessimistischer worden. Opnieuw is de vraag hoe de aandelenkoers op deze economische neergang reageert. Gedurende deze periode van magere economische groei blijft de stemming op de beurs flauw of mat. De ontwikkeling van de koersindex schommelt nagenoeg rondom het niveau van de 200 indexpunten, dan weer eens erboven dan weer eens er onder.

Sterk optimisme producenten 1993-'94 en explosieve groei koersindex

In de tweede helft van 1993 begint een nieuwe en lange periode van economische voorspoed die aanhoudt tot in de loop van 1998. In deze nieuwe periode van economische opgang kan men, zoals dit zich in het verleden vaker heeft voorgedaan (bijvoorbeeld tussen 1974-'80 en 1983-'90), ruwweg drie economische fasen onderscheiden: te weten economisch herstel, groeipauze en hoogconjunctuur. Tussen 1993-'94 herstelt de binnenlandse economie zich snel en fors: van nulgroei medio 1993 tot 4% eind 1994 (zie grafiek (2)). Het vertrouwen van de producenten herstelt eveneens vanaf medio 1993, met name in 1994 is onder de industriële producenten sprake van een jubelstemming. In deze periode trekt de CBS-koersindex voor aandelen snel aan. Waar enige jaren daarvoor op de beurs nog sprake was van een kwakkelstemming krijgt de koersindex met dit economisch herstel nu vleugels: het niveau van 200 punten in 1993 loopt razendsnel omhoog tot bijna 300 punten in 1994. Dit betekent een toename in de koersindex van maar liefst bijna 50% in ruim 1 jaar tijd.

Afvlakkende koersindex bij vertraagd afnemend producentenvertrouwen 1994-'95

Na het rap in de tweede helft van 1993 begonnen herstel, treedt begin 1995 tot begin 1996 een scherpe daling op in de economische groei (zie grafiek 2). De economie maakt als het ware een pas op de plaats, komt zagezeggd op adem van de groeispurt. Met een kleine vertraging ten opzichte van deze economische groeipauze tempert vervolgens het vertrouwen van de producenten. In deze

periode faalt het producentenvertrouwen als middellange termijn aanwijzer voor het verloop van de CBS-koersindex. Want zoals in grafiek 1 is te zien, treedt reeds enige tijd eerder een afvlakking op in de koersindex aandelen, namelijk vanaf halverwege 1994. Het producentenvertrouwen neemt dan zoals reeds is gezegd nog steeds toe tot begin 1995.

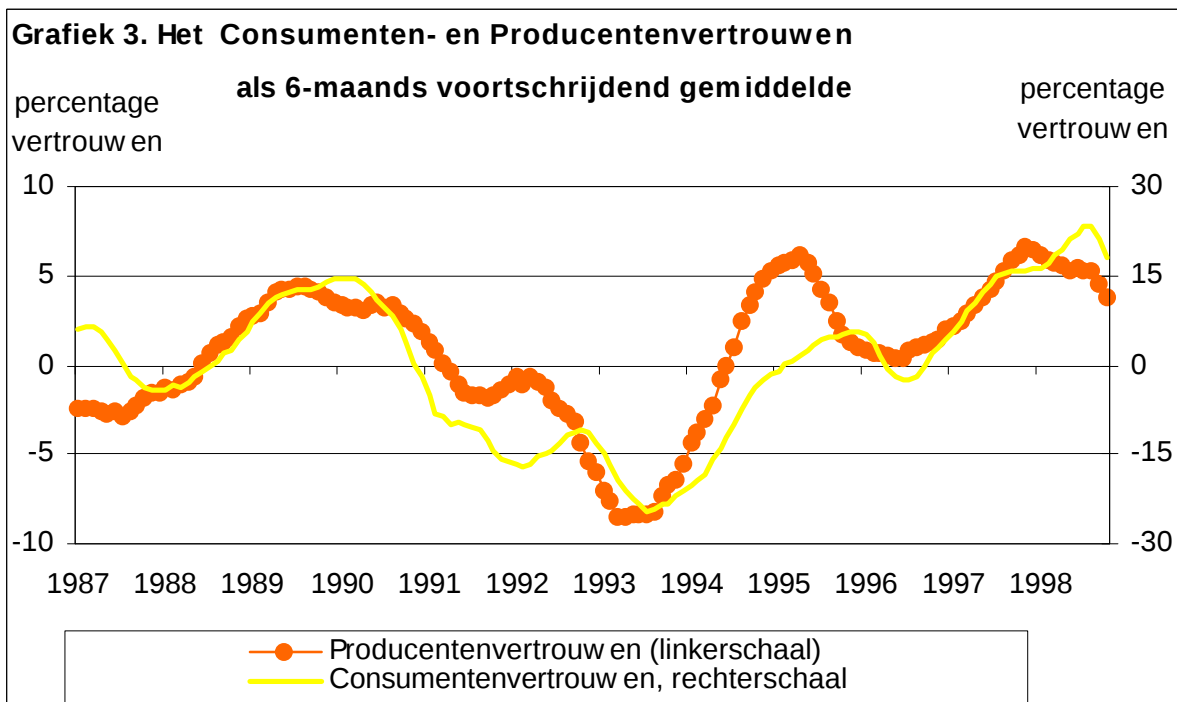
Hoog optimisme producenten 1996-'98 en beurseuforie

De economische groeipauze bereikt in de tweede helft van 1995 een dieptepunt, maar het herstel verloopt nog aarzelend tot begin 1996. Tot dan verkeren de industriële producenten in een mineurstemming. Begin 1996 komt de economie duidelijk op een hoger groeipad en herwinnen de producenten weer het vertrouwen in de economie. Daarna gaat de economie verder groeien en verkeert eind 1997 begin 1998 in hoogconjunctuur. Het BBP, het producentenvertrouwen en de koersindex ontwikkelen zich op dezelfde wijze: na een aarzelend en afvallend herstel loopt de koersindex begin 1996 sterk omhoog. Terzijde kan worden opgemerkt dat in de loop van 1996 zich een nieuw fenomeen voordoet: steeds meer 'kleine' particulieren gaan beleggen. De koersindex neemt eind 1996 moeiteloos de 400 grens. Dat is dus een toename van ongeveer een derde ten opzichte van het stagnerende indexniveau van 300 punten eind 1995. Daar blijft het echter niet bij, want tegen het einde van 1997 wordt de 600 puntengrens ruimschoots gepasseerd. Dat is zo waar een toename van circa 50% ten opzichte van 1996. Vervolgens wordt begin 1998 de 700 puntengrens genomen en op 20 juli 1998 neemt het CBS een hoogste dagnotering van 845 indexpunten waar.

In deze jaren ontwikkelt de koersindex zich gunstig, ondanks het feit dat in de zomer van 1997 een mini campingkrach optreedt. In deze zomer stort ook de Thaise economie in. Daarmee begon de Azië-crisis. Al gauw volgen andere Zuidoost Aziatische landen en ook Rusland. Het zogenaamde Azië-virus gaat vanaf dan de gemoederen meer en meer in de greep houden. Men vreest voor een wereldwijde beurskrach. Deze ontwikkelingen raken amper de binnenlandse economie. Want zoals reeds gezegd verkeert eind 1997/begin 1998 de binnenlandse economie in hoogconjunctuur: opnieuw, zoals in 1989-'90, geven groeipercentages van ongeveer 4% dit aan. In de tweede helft van 1998 vermindert de economische groei. Het producentenvertrouwen daalt in december 1997 onverwacht sterk en in de loop van 1998 wordt duidelijk dat het producentenvertrouwen taant, conform de groei van het BBP. Niet lang hierna komt er een eind aan de euforie op de beurs. Met een kleine vertraging volgt de koersindex het in de loop van 1998 afgenomen producentenvertrouwen en economische groei. In augustus en september 1998 daalt de CBS-koersindex voor aandelen fors. In twee maanden tijd krimpt de koersindex met ongeveer een kwart in. Gelet op dit verlies in twee maanden tijd kan gesproken worden van een gefaseerde beurskrach. Een belangrijk deel van de koerswinsten verdwijnt net als in 1987 als sneeuw voor de zon.

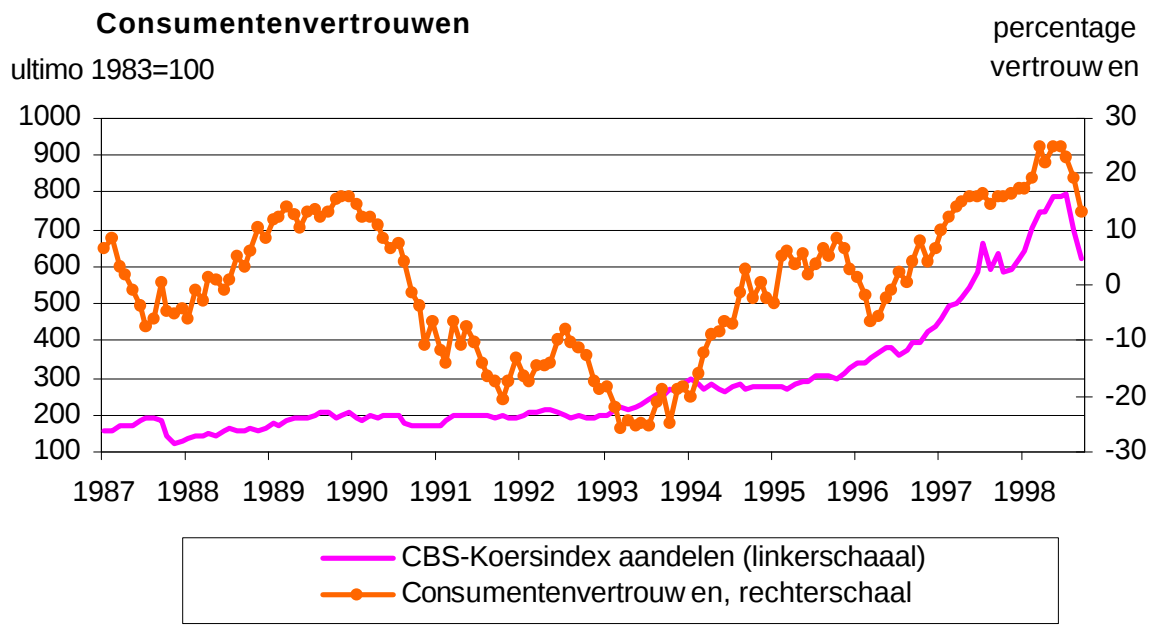
Recente ontwikkelingen

De grafieken geven de ontwikkelingen tot en met het derde kwartaal van 1998. De meest recente ontwikkeling is dat na september 1998 de koersindex weer min of meer omhoog loopt, terwijl het producentenvertrouwen nog verder afneemt. Verwacht mag worden dat in de tweede helft van 1998

Grafiek 4. CBS-Koersindex aandelen en Consumentenvertrouwen

ultimo 1983=100

het BBP gedaald is. Gelet op de mondiale economische verslechtingen en ongunstige vooruitzichten, is het dan ook onzeker dat het huidige herstel van de koersindex zal aanhouden. Immers, de vraag is momenteel niet meer of, maar met hoeveel in 1999 de economie minder groeit. Vanaf 1998 hebben alle belangrijke (inter-)nationale financiële en economische instellingen hun economische groei ramingen neerwaarts bijgesteld. Het heeft er dus alles van weg dat de koersindex vanaf eind 1998 tegengesteld verloopt ten opzichte van de (internationale) conjunctuur. Zou er toch nog een forse financiële correctie in het verschiet liggen? Niet noodzakelijkerwijs, immers het herstel van de koersindex is nog maar van betrekkelijke korte duur, sinds oktober 1998, en de omslag in de binnenlandse economie tekende zich ook pas recent af, namelijk in de tweede helft van 1998. Het ergste mag gevreesd worden als de huidige tegengestelde ontwikkeling tussen de koersindex en het BBP c.q. producentenvertrouwen gedurende een langere periode blijft aanhouden.

Samenvatting en conclusie

Vanaf 1985 is het verloop van de CBS-koersindex aandelen vergeleken met die van het producentenvertrouwen. Enerzijds was er sprake van een afwijkend verloop tussen de koersindex aandelen en het producentenvertrouwen. Waar bijvoorbeeld de koersindex vanaf 1985 tot in de herfst van 1987 omhoog gaat, daalt het producentenvertrouwen

vanaf begin 1985 tot medio 1987, min of meer volgens de ontwikkeling van het BBP. De tegengestelde ontwikkeling van de koersindex in deze periode mondt echter uit in een krach. Verder blijkt ook dat het producentenvertrouwen ten opzichte van het afvallend koersverloop medio 1994 tot begin 1996 duidelijk naijld. Anderzijds was het producentenvertrouwen een indicator voor de ontwikkeling van de CBS-koersindex tussen 1988-'90, 1991-'93 1993-'94 en 1996-'98. Daarbij gaat het niet altijd om scherp omlijnde perioden. Waar bijvoorbeeld het producentenvertrouwen eind 1997 en het BBP begin 1998 piekwaarden bereiken, stijgt de koersindex nog enige tijd door tot in de tweede helft van 1998.

Over de gehele periode bezien is het producentenvertrouwen vijf keer wel en slechts een keer geen goede conjunctuuraanwijzer voor het verloop van de CBS-koersindex aandelen op middellange termijn. Daarnaast is het waar dat aan zowel de beurskrach van 1987 als van 1998 geruime tijd eerder een daling vooraf ging in het producentenvertrouwen. Toch leent het producentenvertrouwen zich niet echt om keerpunten, laat staan een beurskrach, in de koersindex te voorspellen. Daarvoor staat op korte termijn de ontwikkeling op financiële beurzen wereldwijd te veel bloot aan allerlei incidentele ontwikkelingen en factoren zoals tussentijdse expiraties, fusies, valutacrisis, winstnemingen, te optimistische rendementsverwachtingen, renteveranderingen, verkiezingsuitslagen, euroforie, enz.

¹ werkzaam bij de sector Conjunctuur en Technologie

Nederland en de industrie

Het groeitempo van de Nederlandse economie wordt wat lager. In de industrie is de omzet in november gedaald, en dat is niet alleen een gevolg van de dalende prijzen, maar ook van een verminderd productievolume. Voor het eerste kwartaal van 1999 verwachten de ondernemers geen toename van de bedrijvigheid.

Kentering economische groei

De Nederlandse economie groeit nog steeds, maar het groeitempo is in de loop van 1998 wat trager geworden. Het volume van het bruto binnenlands product is in het derde kwartaal van 1998 3,2% hoger dan in het overeenkomstige kwartaal van het voorgaande jaar. In het eerste en tweede kwartaal van 1998 zijn groeicijfers van 4,9% en 3,7% bereikt. Het aantal geregistreerde werklozen is ook in de laatste maanden van vorig jaar afgenomen, maar het tempo waarin dit gebeurt, daalt. De gezinsconsumptie blijft zich sterk ontwikkelen. In de eerste elf maanden van 1998 is het volume 4,3% groter dan in het overeenkomstige tijdvak een jaar eerder.

Toegevoegde waarde industrie

In het derde kwartaal neemt het volume van de bruto toegevoegde waarde van de industrie nog licht toe met 0,9% ten opzichte van het derde kwartaal in 1997. Dit resultaat blijft achter bij de resultaten in het eerste en tweede kwartaal toen nog groeipercentages van respectievelijk 6,1 en 3,4 gemeten zijn.

Industriële omzet en productie dalen

De omzet in de industrie is in de maand november met 2,4% verminderd ten opzichte van november 1997, en dat terwijl november 1998 een werkdag meer telt. Een belangrijke oorzaak van de omzetsdaling is dat de afzetprijzen zijn gedaald met ruim 5%, maar ook de verbruiksprijzen zijn verminderd, en wel met ruim 10%.

Het volume van de gemiddelde dagproductie daalt in november met 1,8%. Na seizoenscorrectie bedraagt de daling 1,7%.

De waarde van de ontvangen orders is in november 3,5% lager dan in november van het voorafgaand jaar. Opvallend daarbij is dat de buitenlandse orders sterk dalen (-15%), terwijl de binnenlandse orders met 13% stijgen.

Orderpositie licht verbeterd

Aan de hand van de index van de orderpositie valt waar te nemen dat het aantal maanden werk in

voorraad in december licht verbetert vergeleken met november. Ook in vergelijking met december van het voorafgaand jaar ligt de index op een iets hoger niveau. In de beoordeling van de orderpositie door de ondernemers, zoals die in de Conjunctuurttest wordt waargenomen, is dit terug te zien.

Bezettingsgraad daalt

De bezettingsgraad van de productie-installaties is in december gedaald naar 83,7%.

In september is nog een waarde van 84,9% gemeten en in de maanden maart en juni 1998 ligt de bezettingsgraad ruim boven de 85%. Dit is in lijn met de ontwikkeling van het productievolume, dat inmiddels ook aan het dalen is.

Producentenvertrouwen stabiel

In december komt het producentenvertrouwen uit op dezelfde waarde als in november, namelijk 0,2. Een wereld van verschil vergeleken met november en december vorig jaar, toen waarden van 7,2 en 4,5 zijn gemeten.

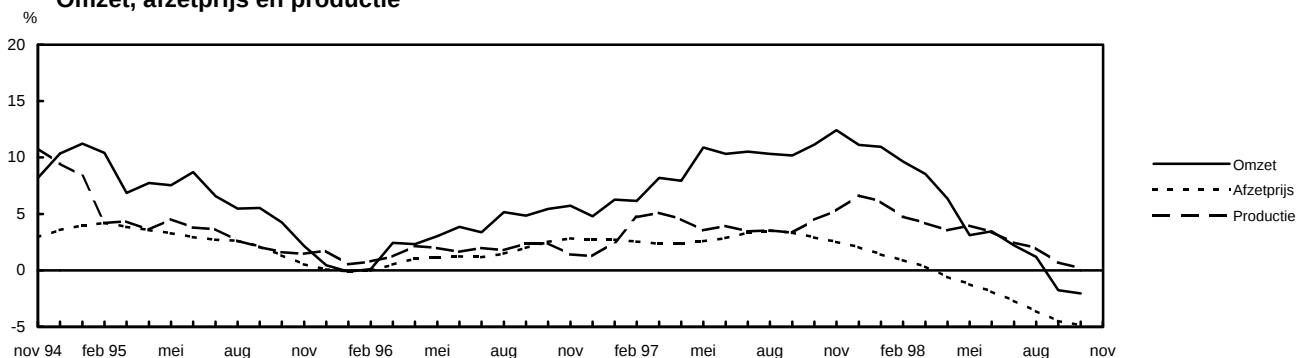
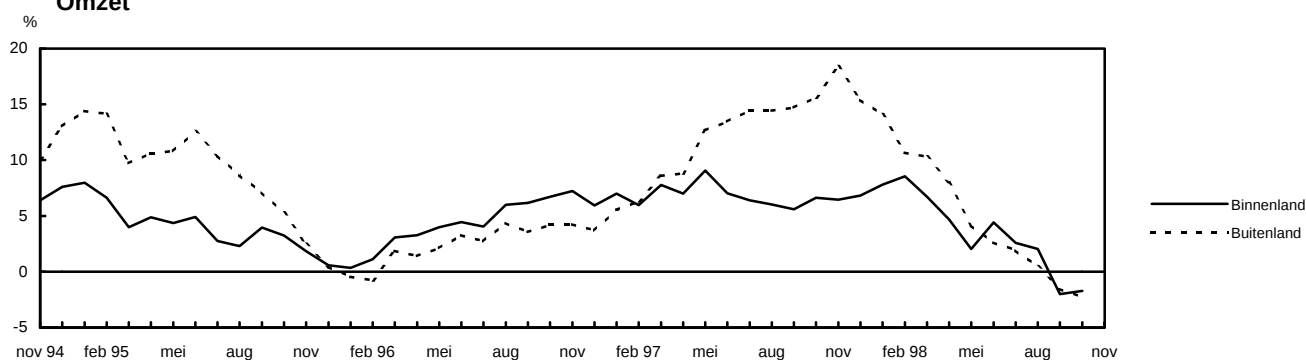
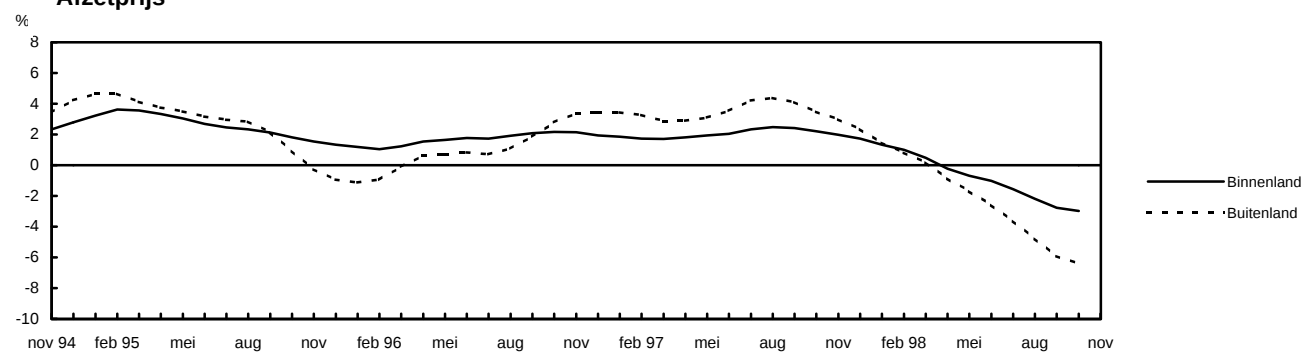
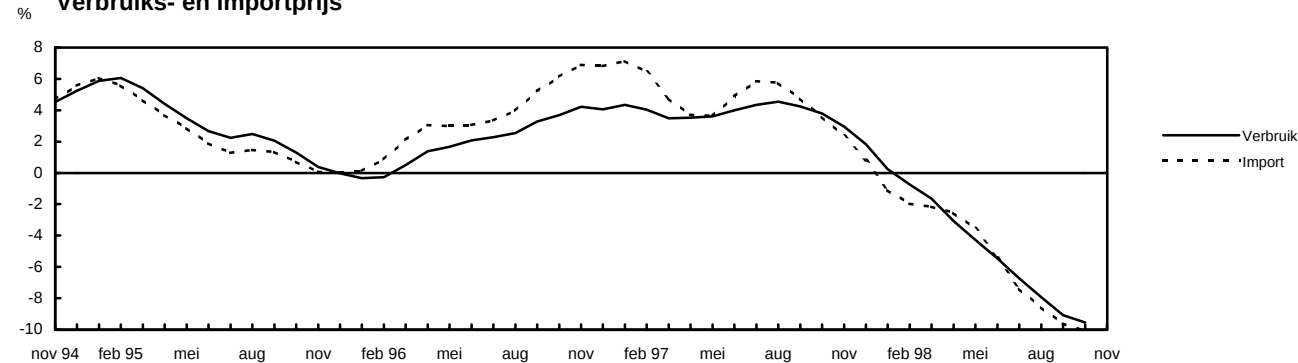
Hierin weerspiegelt zich dat de ondernemers in de industrie voor het eerste kwartaal van 1999 geen toename van de bedrijvigheid verwachten. Ook is hierin verdisconteerd dat de orderpositie als niet al te florissant wordt beschouwd en dat de voorraden gereed product aan de grote kant zijn.

Een beschouwing over ontwikkelingen van het producentenvertrouwen in relatie tot die van het Bruto Binnenlands Product en de CBS-koersindex is te lezen in het hoofdartikel van deze maand.

Verwachtingen

De ondernemers in de industrie verwachten dat de bedrijvigheid ten opzichte van december 1998 gelijk blijft in de maanden januari, februari en maart van 1999. Voor wat betreft de ontwikkeling van de prijzen lopen de verwachtingen per branche nogal uiteen. Zo verwacht de hout- en bouwmaterialenindustrie duidelijk prijsstijgingen, terwijl de aardolie-, chemische-, rubber- en kunststofindustrie rekent op verdere prijsdalingen.

Procentuele ontwikkeling t.o.v. dezelfde periode voorgaand jaar (3-maands voortschrijdend gecentreerd gemiddelde)

Omzet, afzetprijs en productie**Omzet****Afzetprijs****Verbruiks- en importprijs**

Tabel 1.1

Kerngegevens: Nederland en de industrie

General figures: Netherlands and the manufacturing industry

General figures: Netherlands and the manufacturing industry	Eenheid c.q. basis	jaar		kwartaal				maand					Ontwik- keling
		1996	1997	1997		1998		1997		1998			in % 1)
				3e kw.	4e kw.	2e kw.	3e kw.	okt.	nov.	sep.	okt.	nov.	
1990=100													
Industrie													
Omzet (waarde)		110,4	121,5	119,5	131,0	126,7	121,0	137,3	127,0	130,7	132,0	123,9	-2,4
binnenland		109,2	116,8	113,1	124,7	137,2	126,1	131,5	122,4	127,0	126,3	119,2	-2,6
buitenland		111,6	126,1	125,8	137,1	130,8	126,3	143,1	131,6	134,2	137,7	128,6	-2,3
Ontvangen orders (waarde)		107,8	129,1	126,5	138,7	131,7	120,8	144,3	136,3	131,4	137,1	131,5	-3,5
binnenland		106,4	119,7	112,7	126,4	134,1	118,1	137,6	118,7	133,5	130,9	134,3	13,1
buitenland		109,0	137,4	138,8	149,6	129,6	123,1	150,3	151,9	129,5	142,7	129,0	-15,1
Afzetprijs		102,0	104,9	105,7	105,6	103,3	101,9	106,0	105,7	101,5	100,5	100,2	-5,3
binnenland		105,9	108,0	108,7	108,6	107,2	106,3	108,8	108,7	106,0	105,5	105,1	-3,3
buitenland		99,0	102,4	103,4	103,2	100,3	98,5	103,7	103,4	97,9	96,7	96,3	-6,9
Verbruiksprijs		98,5	102,2	103,3	102,7	97,7	95,1	103,6	103,1	94,5	93,3	92,3	-10,4
import		98,0	102,4	103,5	102,9	97,6	94,6	104,0	103,1	94,0	92,8	91,9	-10,8
Productie (volume gemiddelde dag)		108,9	113,6	106,2	119,7	122,9	108,3	120,1	122,1	116,5	121,3	119,9	-1,8
Productie (seizoengecorrigeerd)		108,9	113,6	113,2	116,2	117,5	115,7	115,1	117,8	114,7	116,3	115,8	-1,7
Bruto Toegevoegde Waarde (fk, volume)		110,4	116,0	113,4	119,2	123,2	114,3						0,9
Vacatures													
openstaand 2)	1000	11	15	15	17	21	18						20,0
ontstaan	1000	73	84	21	21	26	20						-4,8
vervuld	1000	73	78	22	19	23	23						4,5
Aantal bedrijven 3)	1000	43,8	45,1			46,0							
Uitgesproken faillissementen	1	533	523	128	118	135	128	49	34	50	34	40	
Aantal werkdagen	1	255	254	66	64	61	66	23	20	22	22	21	
Energieverbruik	PJ	1168	1186	289	310	287	.						
1990=100													
Nederland													
Bruto Binnenlands Product (volume, mp)		114,4	118,6	115,7	122,6	126,5	119,4						3,2
Gezinsconsumptie (volume)		114,3	117,8	118,4	120,3	122,9	124,4						5,0
Bedrijfsinvesteringen (volume)		109,8	118,4	108,6	122,8	129,5	113,0						4,1
Invoer van goederen en diensten (volume)		125,6	134,5	132,8	140,2	142,9	140,2						5,6
Uitvoer van goederen en diensten (volume)		130,9	139,7	137,0	148,5	144,0	144,0						5,1
Geregistreerde werkloosheid 4)	1000	440	375	372	336	270	271	349	336	265	262	260	-22,6
Vacatures													
openstaand 2)	1000	68	85	82	106	139	118						43,9
ontstaan	1000	571	656	165	177	214	189						14,5
vervuld	1000	561	621	173	153	197	211						22,0
Aantal uren uitzendkrachten	mIn uren	305,8	351,2	99,4	93,5	91,0	103,3						3,9
Aantal bedrijven 3)	1000	623,3	641,7			664,6							
Uitgesproken faillissementen 5)	1	4534	4409	1068	1115	1073	1068	396	381	436	299	280	
Energieverbruik	PJ	3084	3028	617	835	680	.						
Consumentenvertrouwen	u)	1	15	19	14	20	22	16	14	16	4	4	
economische klimaat	u)	-4	19	23	20	26	22	23	20	11	-13	-11	
koopbereidheid	u)	4	12	16	10	17	22	12	11	20	15	14	
Consumentenprijsindexcijfers	1995=100	102,0	104,2	104,5	105,3	106,2	106,4	105,3	105,4	107	107,3	107,2	1,7
CBS-koersindex algemeen	1995=100	374,7	564,8	633,2	609,1	774,6	741,4	624,8	592,0	660,0	604,1	685,3	
Gemiddeld rendement staatsleningen	%	5,72	5,22	5,20	5,26	4,83	4,42	5,32	5,33	4,15	4,17	3,91	

u) Laatst gepubliceerde maand t.o.v. vergelijkbare maand voorgaand jaar. Kwartaalcijfers laatst gepubliceerde kwartaal t.o.v. kwartaal voorgaand jaar.

c) Jaarcijfer is gemiddelde.

d) Stand per 1 januari.

e) Kwartaalcijfer, betreft middelste maand van het kwartaal.

f) Bedrijven en instellingen.

g) Verschil in percentage toegenomen / groot (+) en afgenomen / klein (-).

Tabel 1.2

Conjunctuurtest 1) gegevens: Industrie

Business survey figures: Manufacturing industry

	Eenheid 2)	jaar		kwartaal					maand				Gemidd. laatste 12 mnd.
		1997	1998	1997	1998				1997	1998			
				4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.	nov.	dec.	nov.	dec.	
Producentenvertrouwen		5,3	3,7	6,0	5,4	5,4	3,5	0,5	7,7	4,5	0,2	0,2	3,7
Orderontvangst t.o.v. vorige maand		8	3	5	8	4	0	-2	2	6	-4	1	3
binnenlandse markt		5	2	3	7	2	2	-2	1	2	-1	-1	2
buitenlandse markt		8	1	8	8	3	-4	-3	2	13	-6	0	1
Bedrijvigheid t.o.v. vorige maand		7	3	6	8	5	2	-1	3	7	-4	-2	3
Bezettingsgraad 3)	%	84,7	85,0	84,9	85,7	85,6	84,9	83,7					85,0
Productiebelemmeringen 3)													
geen	%	84	83	86	86	83	81	83					83
stagnatie a.g.v.													
onvoldoende vraag	%	6	7	5	5	6	7	9					7
tekort aan arbeid	%	3	4	3	3	5	6	3					4
te geringe productiecapaciteit	%	3	3	2	3	3	2	2					3
overige belemmeringen	%	4	3	4	3	3	4	3					3
Orderpositie	4)	96,6	99,1	98,5	99,0	99,9	99,9	97,5	98,6	97,9	96,8	98,0	99,1
Beoordelingen:													
orderontvangst		0	-4	0	0	-2	-4	-10	0	-1	-13	-6	-4
orderpositie totaal		0	-2	2	2	0	-1	-7	2	2	-8	-6	-2
orderpositie buitenland		1	-2	2	2	1	-3	-7	1	2	-10	-6	-2
productiecapaciteit		2	1	1	-1	-1	2	3					1
voorraden gereed product		2	4	1	3	2	5	6	1	2	7	6	4
Concurrentiepositie t.o.v. kw t-1													
binnenlandse markt		5	4	8	5	4	2	5					4
buitenlandse markt													
binnen Europese Unie		6	4	7	6	3	4	3					4
buiten Europese Unie		7	1	8	4	0	-1	-1					1
Verwachting													
buitenlandse afzet komende 3 mnd		14	7	12	14	4	3	5					7
bedrijvigheid komende 3 mnd		11	9	4	14	8	11	1	4	4	-1	3	9
verkoopprijs komende 3 mnd		7	0	14	5	-1	-3	-2	14	16	-2	1	0
personeelssterkte komende 6 mnd		-3	-1	0	-2	0	0	0					-1
toe- of afname personeelssterkte	%	-0,5	-0,2	-0,2	-0,2	0,0	-0,1	-0,4					-0,2

2/) De vragen zoals ze in de Conjunctuurtestenquête worden gesteld, zijn te vinden in de alfabetische begrippenlijst.

3/) Verschil in percentage toegenomen / groot (+) en afgenomen / klein (-), tenzij anders vermeld.

4/) Het kwartaalcijfer heeft betrekking op de laatste maand (verslagmaand) van het betreffende kwartaal.

Indices: maart 1996=100.

Voedings- en genotmiddelenindustrie

Net als in oktober ziet de voedings- en genotmiddelenindustrie de omzet in november dalen. Het verschil is echter dat in november, rekening houdend met het aantal werkdagen en prijseffecten, de omzet ook in volume daalt. De consumptiegroei van voedings- en genotmiddelen stagneert. December laat volgens de ondernemers een toename van de verkopen zien.

Omzet daalt

In vergelijking met november 1997 ligt de omzet in november 1998 ruim 1% lager. November heeft in 1998 echter één werkdag meer dan in 1997 en het effect daarvan wordt geschat op 5%. Hiermee rekening houdend is de onderliggende daling ruim 6%. Gedeeltelijk kan deze daling verklaard worden door lagere afzetprijzen die met bijna 6% dalen over dezelfde periode. Per saldo daalt dus het omzetvolume in november bijna 1% ten opzichte van dezelfde maand in het voorafgaand jaar.

Binnenlandse afzet onder druk

De oorzaak van deze daling is gelegen op de binnenlandse markt. De binnenlandse afzet daalt met bijna 3% bij een prijsdaling van ruim 5%. Rekening houdend met het aantal werkdagen resulteert dit in een volumedaling op de binnenlandse markt in november van 2,5%. Op de buitenlandse markt daarentegen neemt het omzetvolume nog met ruim 1% toe.

Onvoldoende vraag

Aan het einde van het vierde kwartaal melden meer ondernemers productiebelemmeringen te ondervinden als gevolg van onvoldoende vraag. Al vanaf het tweede kwartaal constateren meer ondernemers onvoldoende vraag. Uit de cijfers over de gezinsconsumptie blijkt dat er in 1998 geen groei in de consumptie van voedings- en genotmiddelen zit. In het derde kwartaal dalen de gezinsuitgaven zelfs met bijna 2%. In oktober treedt een lichte stijging op van ruim 1%, maar november laat een daling zien van ruim 3%.

De consumptiestagnatie drukt het binnenlandse omzetvolume en dit werkt weer door in de gemiddelde dagproductie en bijgevolg in de bezettingsgraad van de productie-installaties. De gemiddelde dagproductie ligt in november 3% lager dan in november vorig jaar. De bezettingsgraad laat in alle kwartalen van 1998 een vrij stabiel beeld zien rond de 85,5%. Dit is slechts marginaal hoger dan het gemiddelde over 1997.

Verkopen december hoger

Uit de Conjunctuurtest over december blijkt dat de verkopen / orderontvangsten zijn toegenomen ten opzichte van november. Hierbij is geen sprake van

een seizoenseffect. Met name de buitenlandse markt laat een grote toename zien. De bedrijvigheid ligt in december dan ook wat hoger dan in de maand daarvoor.

Toch zijn de ondernemers niet echt tevreden over de verkopen en de afzetontwikkeling in december. In vergelijking met november is de stemming wel wat verbeterd, maar men blijft toch somber.

Ook de voorraden gereed product vinden ze onveranderd te hoog.

Lichte stijging toegevoegde waarde

Dankzij de sterk gedaalde prijzen van de grond- en hulpstoffen kan ondanks de tegenvallende omzetontwikkeling in 1998 de bruto toegevoegde waarde gemeten in guldens, nog groeien. In volume uitgedrukt staat de toegevoegde waarde tegen factorkosten echter onder druk. In de eerste twee kwartalen is de toename ruim 2%, maar in het derde kwartaal valt de groei terug naar 0,3%.

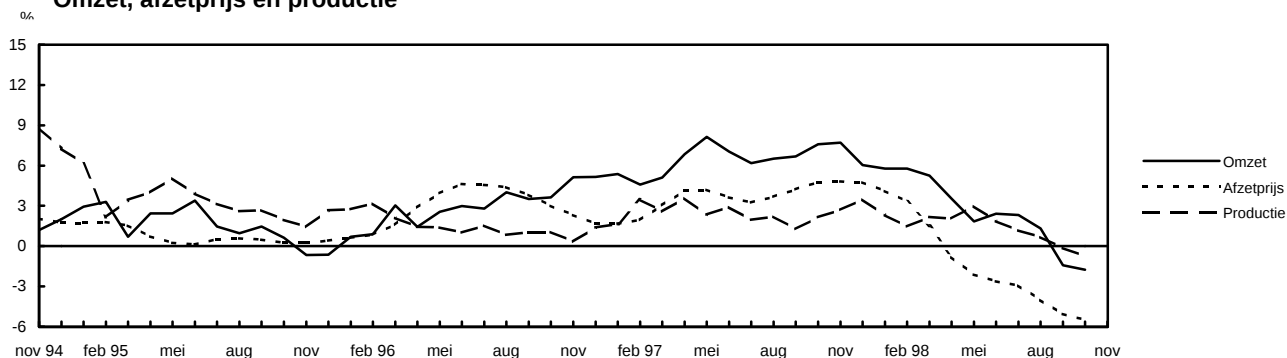
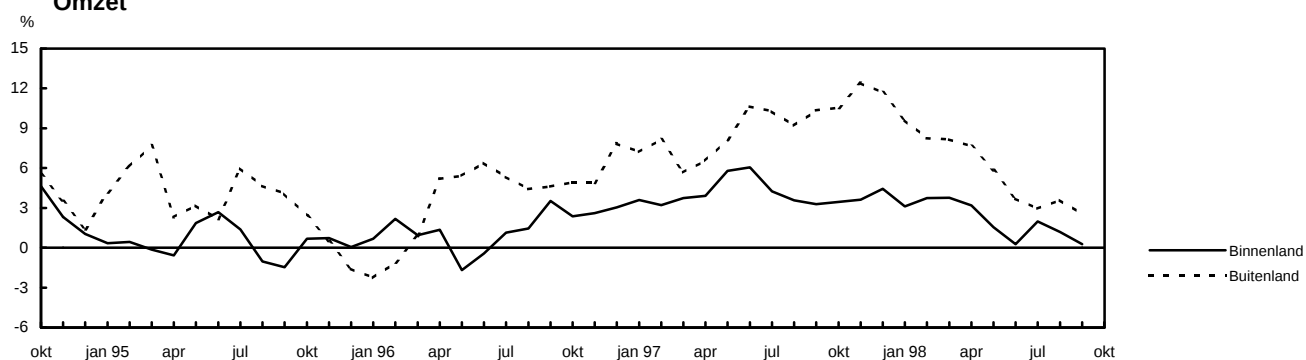
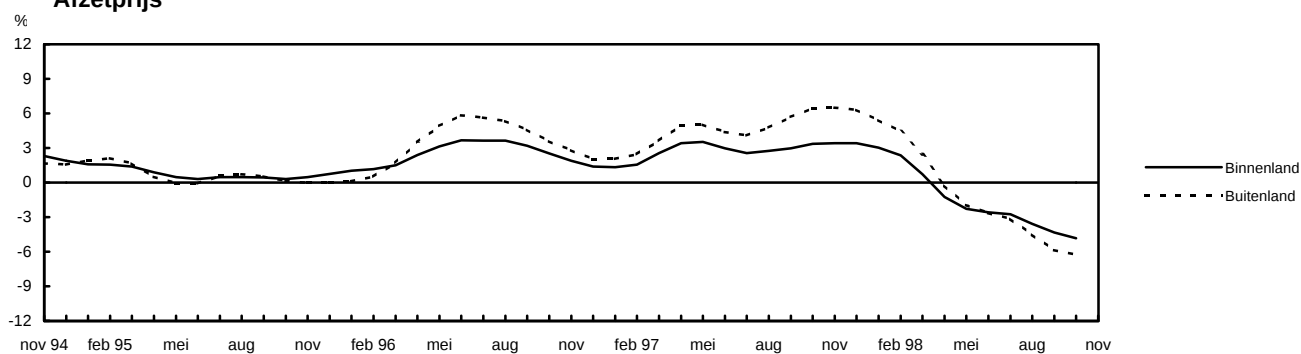
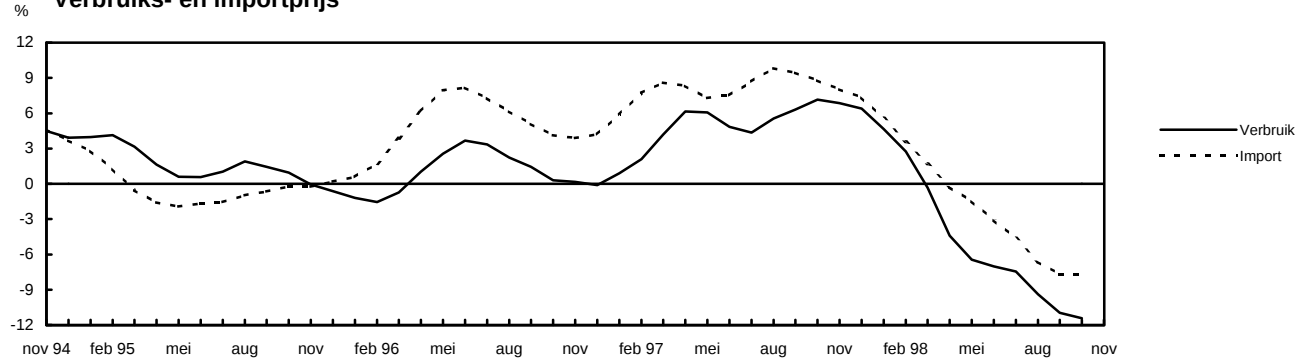
Concurrentiepositie verbeterd

Volgens de ondernemers is in het vierde kwartaal hun concurrentiepositie verbeterd ten opzichte van het derde kwartaal. Dit geldt voor de binnenlandse markt en nog in sterkere mate voor de buitenlandse markt, met name buiten de Europese Unie. Deze mening wordt onderschreven door de ontwikkeling van de buitenlandse omzet die in november, in volume uitgedrukt, groeit en volgens de ondernemers ook in december een forse toename laat zien ten opzichte van november.

Verwachtingen

Gezien de ontwikkeling van de buitenlandse omzet in 1998 verwachten de ondernemers dat deze in het eerste kwartaal van 1999 verder zal toenemen. De bedrijvigheid zal naar hun mening in deze periode stabiel blijven. Voor de afzetprijzen verwachten ze een stijging.

De werkgelegenheid staat onder druk. Volgens de ondernemers zal deze licht dalen in het eerste half jaar van 1999.

Omzet, afzetprijs en productie**Omzet****Afzetprijs****Verbruiks- en importprijs**

Tabel 2.1

Kerngegevens: Voedings- en genotmiddelenindustrie

General figures: Manufacture of foodproducts, beverages and tobacco

	Eenheid	jaar		kwartaal				maand					Ontwik-
		1996	1997	1997		1998		1997		1998			keling in % ¹⁾
				3e kw.	4e kw.	2e kw.	3e kw.	okt.	nov.	sep.	okt.	nov.	
1990=100													
Omzet (waarde)		110,8	118,3	118,4	123,0	121,3	120,0	130,5	119,0	122,2	123,8	117,4	-1,3
binnenland		106,5	111,2	109,7	116,0	112,4	110,1	120,5	111,4	112,5	115,4	108,3	-2,8
buitenland		116,3	127,5	129,6	132,3	132,8	132,9	143,5	129,0	134,8	134,9	129,4	0,3
Afzetprijs		104,8	108,7	110,0	109,6	107,4	105,6	110,1	109,7	105,1	104,0	103,6	-5,6
binnenland		107,0	110,0	111,1	110,5	108,6	107,1	110,8	110,6	106,6	105,4	104,8	-5,2
buitenland		102,3	107,1	108,9	108,6	106,0	103,9	109,4	108,7	103,3	102,3	102,2	-6,0
Verbruiksprijs		99,4	104,5	106,6	104,6	99,7	96,6	105,1	105,3	95,1	93,1	92,5	-12,1
import		106,2	114,9	117,4	114,9	113,8	109,6	114,4	115,1	107,6	105,3	106,9	-7,1
Productie (volume gemiddelde dag)		118,9	122,1	115,4	131,1	125,9	116,2	130,6	136,0	119,5	130,6	132,0	-3,0
Bruto Toegevoegde Waarde (fk, volume)		122,4	130,7	133,5	139,7	131,5	133,9						0,3
Aantal bedrijven ⁴⁾	1000	6,0	5,8			5,5							
Uitgesproken faillissementen	1	61	71	13	21	22	13	9	3	6	1	3	
Aantal werkdagen	1	255	254	66	64	61	66	23	20	22	22	21	
Energieverbruik	PJ	104	94	22	30	21	.						

⁴⁾ Laatste gepubliceerde maand t.o.v. vergelijkbare maand voorgaand jaar. Kwartaalcijfers laatste gepubliceerde kwartaal t.o.v. kwartaal voorgaand jaar

⁴⁾ Stand per 1 januari.

Tabel 2.2

Conjunctuurtest ¹⁾ gegevens: Voedings- en genotmiddelenindustrie

Business survey figures: Manufacture of foodproducts, beverages and tobacco

	Eenheid 2)	jaar		kwartaal					maand				Gemidd.
		1997	1998	1997		1998			1997		1998		laatste
				4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.	nov.	dec.	nov.	dec.	12 mnd.
Verkoop / orderontvangst t.o.v. vorige maand		13	12	15	12	14	8	12	10	19	12	16	12
binnenlandse markt		6	6	8	4	9	4	9	6	13	16	11	6
buitenlandse markt		21	15	24	20	16	10	15	17	23	11	20	15
Bedrijvigheid t.o.v. vorige maand		8	5	14	4	6	3	7	12	12	9	4	5
Bezettingsgraad 3)	%	85,1	85,5	84,9	85,2	85,6	85,5	85,5					85,5
Productiebelemmeringen 3)													
geen	%	83	85	85	90	86	84	80					85
stagnatie a.g.v.													
onvoldoende vraag	%	5	9	4	4	8	8	15					9
tekort aan arbeid	%	1	1	2	0	2	2	1					1
te geringe productiecapaciteit	%	5	1	2	1	1	1	1					1
overige belemmeringen	%	7	4	7	5	3	5	3					4
Beoordelingen:													
verkoop / orderontvangst		2	-9	-1	-9	-8	-11	-10	-4	-4	-12	-8	-9
afzet / orderpositie totaal		-6	-10	-5	-6	-7	-11	-14	-5	-4	-15	-13	-10
afzet / orderpositie buitenland		-5	-10	-6	-6	-6	-15	-12	-7	-6	-16	-10	-10
productiecapaciteit		2	6	3	5	1	8	10					6
voorraden gereed product		1	4	0	4	-2	5	7	-1	1	7	7	4
Concurrentiepositie t.o.v. kw t-1													
binnenlandse markt		7	8	8	11	8	6	8					8
buitenlandse markt													
binnen Europese Unie		20	16	17	20	11	20	12					16
buiten Europese Unie		19	16	21	15	16	14	17					16
Verwachting													
buitenlandse afzet komende 3 mnd		21	18	12	19	20	17	14					18
bedrijvigheid komende 3 mnd		10	14	5	18	14	17	6	5	12	9	1	14
verkoopprijs komende 3 mnd		11	12	22	18	10	12	6	21	22	6	8	12
personeelssterkte komende 6 mnd		-4	-4	-7	-10	-9	2	3					-4
toe- of afname personeelssterkte	%	-0,1	-0,2	-0,3	-0,1	-0,2	0,3	-0,6					-0,2

⁴⁾ De vragen zoals ze in de Conjunctuurtestenquête worden gesteld, zijn te vinden in de alfabetische begrippenlijst.

⁴⁾ Verschil in percentage toegenomen / groot (+) en afgenomen / klein (-), tenzij anders vermeld.

³⁾ Het kwartaalcijfer heeft betrekking op de laatste maand (verslagmaand) van het betreffende kwartaal.

Tabel 2.3

Industriële verkopen: voedingsmiddelen, dranken en tabak

Industrial sales: food products, beverages and tobacco products

		1995	1996	1997		1998		
		3e kw.	3e kw.	3e kw.	4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw.
		: mln gld						
Verkopen van zelfvervaardigde producten								
Voedingsmiddelen en dranken	15	17000	17435	18690	19801	19068	19031	18588
w.v.								
Vlees en vleesproducten	15.1	3227	3606	3513	3845	3664	3417	3367
w.o.								
kalfs- en rundvlees, hele en halve dieren, voor- en achtervoeten, vers of gekoeld	15.11.11.40	355	320	323	364	353	332	332
kalfs- en rundvlees, vers of gekoeld, excl. hele en halve dieren, voor- en achtervoeten	15.11.11.90	254	274	305	353	316	322	314
kalfs- en rundvlees, delen, bevroren	15.11.12.00	28	37	44	36	49	36	38
varkensvlees, hele en halve dieren, vers of gekoeld	15.11.13.30	270	279	303	323	271	226	211
varkenshammen, -schouders en delen daarvan, vers of gekoeld	15.11.13.50	405	509	435	448	438	390	358
varkensvlees, delen zoals karbonadenstrengen, buiken, buikspek en voorstukken, vers of gekoeld	15.11.13.90	413	439	418	437	410	371	358
varkenshammen, -schouders en delen daarvan, met been, bevroren	15.11.14.50	3	15	22	20	20	x	x
eetbare slachtafvallen van runderen, varkens, schapen, geiten, paarden, ezels, muilezels en muildieren, excl. darmen, blazen en magen	15.11.19.00	48	39	45	54	50	42	41
huiden en vellen van runderen, paarden of paardachtigen	15.11.22.00	30	37	33	41	45	43	40
reuzel en ander gesmolten vet van varkens en pluimvee	15.11.30.50	20	21	22	25	24	20	21
kippen en hanen, niet in stukken gesneden, vers of gekoeld	15.12.11.13	129	119	135	148	143	140	135
hanen en kippen, delen van, vers of gekoeld	15.12.11.53	263	304	313	361	394	380	375
kippen en hanen, niet in stukken gesneden, bevroren	15.12.12.13	39	43	46	48	48	44	45
kippen en hanen, delen van, bevroren	15.12.12.53	106	126	72	97	121	100	106
buiken van varkens alsmede delen daarvan zoals middel, rib en bacon, gedroogd, gezouten of gerookt	15.13.11.30	14	13	39	43	52	50	53
varkensvlees, gedroogd, gezouten of gerookt, excl. buiken, hammen en schouders	15.13.11.50	69	98	72	91	55	49	54
rundvlees, gedroogd, gezouten of gerookt	15.13.11.70	18	15	13	15	14	16	15
leverworst	15.13.12.13	22	27	23	26	22	21	21
worst, frikandellen, worsten- en saucijzenbroodjes e.d.producten, excl. leverworst bereidingen, incl. snacks, van vlees, slachtafvallen en bloed van pluimvee, excl. kalkoenen, excl. levers	15.13.12.15	171	181	174	196	193	178	201
bereidingen van varkensvlees, minder dan 40 gew.% vlees of slachtafvallen, excl. kalkoenen, excl. levers	15.13.12.35	97	109	124	124	114	120	98
bereidingen van varkensvlees, spek of vet bevattend, incl. snacks	15.13.12.53	55	42	45	44	28	32	47
bereidingen van vnl. varkensvlees, slachtafval, spek of vet, ook gecombineerd met andere vleessoorten, vleesgehalte 40 of meer gew.%	15.13.12.59	77	95	104	105	102	106	118
bereidingen van vnl. vlees of slachtafval van runderen, excl. sauzen, soepen, e.d.	15.13.12.60	30	46	47	47	48	48	49
Bereidingen en conserven van vis en visproducten	15.2	232	242	252	293	248	254	318
w.o.								
visfilets en ander visvlees, ook indien fijngemaakt, vers of gekoeld	15.20.11.90	26	26	29	31	29	38	45
zeevis, bevroren, excl. filets of fijngemaakt visvlees of van graten ontdaan visvlees	15.20.12.10	35	34	31	33	22	29	29
visfilets, bevroren	15.20.12.70	79	77	76	83	91	82	90
bereidingen en conserven van schaal-, schelp- en weekdieren met groente en deegwaren, excl. gevulde deegwaren, soepen, sauzen, of preparaten hiervoor	15.20.16.00	34	38	43	55	23	16	67
Bereidingen en conserven van groenten en fruit	15.3	1308	1232	1255	1375	1332	1397	1341
w.o.								
aardappelmeel, -gries, -vlokken, -korrels en -pellets	15.31.12.30	16	18	24	25	27	25	24
aardappelen en aardappelproducten, bevroren, bijv. voorgebakken, excl. in azijn of azijnzuur verduurzaamd	15.31.12.50	364	313	314	328	318	338	343
aardappelen en aardappelproducten, verduurzaamd, niet bevroren, excl. meel, gries en vlokken	15.31.12.90	152	136	129	145	176	191	198
groenten (incl. gemengde groenten), bevroren, ook indien alleen vooraf gekookt of gestoomd	15.33.11.00	40	57	46	54	63	57	51
paddestoelen en truffels, niet bereid of verduurzaamd in azijn of azijnzuur	15.33.14.30	126	122	114	142	121	115	106
groenten en vruchten, verduurzaamd in azijn of azijnzuur	15.33.15.00	35	26	28	30	28	30	29
grondnoten, gegrild, gezouten, gesuikerd of op andere wijze gezoet, in alcohol of op andere wijze bereid of verduurzaamd (pindakaas), echter geen borrelnootjes	15.33.23.30	47	47	59	67	63	68	66
Ruwe oliën en vetten	15.41	443	530	632	636	649	591	601
Geraffineerde oliën en vetten	15.42	501	517	613	648	723	715	705
w.o.								
geraffineerde sojaolie en fracties daarvan, niet chemisch gewijzigd	15.42.11.10	115	134	149	159	213	211	182
geraffineerde palmolie en vloeibare fracties daarvan, niet chemisch gewijzigd	15.42.12.10	93	109	135	150	175	166	170
geraffineerde kokosolie (kopraolie), incl. fracties daarvan, niet chemisch gewijzigd	15.42.12.20	33	35	43	45	52	52	55
dierlijke vetten en oliën, alsmede fracties daarvan, gehydrogeneerd en veresterd	15.42.13.30	32	45	x	30	x	x	x
plantaardige vetten en oliën, alsmede fracties daarvan, gehydrogeneerd en veresterd	15.42.13.50	77	91	106	115	124	120	120
Margarine en andere vetten voor menselijke consumptie	15.43	247	252	304	347	298	285	278
w.o.								
margarine, excl. vloeibare margarine	15.43.10.30	156	163	197	226	214	206	208
bereidingen van vetten en oliën voor menselijke consumptie (vloeibare margarine)	15.43.10.50	91	88	107	120	84	79	70

Tabel 2.3 (vervolg / continued)

Industriële verkopen: voedingsmiddelen, dranken en tabak

Industrial sales: food products, beverages and tobacco products

		1995	1996	1997		1998		
		3e kw.	3e kw.	3e kw.	4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw.
		mln gld						
Verkopen van zelfvervaardigde producten								
Zuivelproducten	15.5	2682	2554	3049	3061	3110	3213	3184
w.o.								
melk en room, met een vetgehalte van meer dan 1%, doch max. 3%, zonder zoetstoffen, excl. ingedikt	15.51.11.40	139	152	206	204	x	x	153
melk en room, met een vetgehalte van meer dan 3%, doch max. 6%, zonder zoetstoffen, excl. ingedikt	15.51.11.60	58	47	45	44	51	x	x
melk en room, met vetgehalte van meer dan 6%, zonder zoetstoffen, excl. ingedikt	15.51.12.00	48	33	27	36	.	.	.
melk in vaste vorm met een vetgehalte van max. 1,5%	15.51.20.30	46	41	47	44	x	x	x
melk en room in vaste vorm, vetgehalte meer dan 1,5%, zoals poeder, korrels e.d.	15.51.20.60	161	161	158	156	177	186	189
boter met een vetgehalte van max. 85%	15.51.30.30	168	146	189	195	256	316	284
boter met een vetgehalte van meer dan 85% en andere van melk afkomstige vetstoffen, excl. smeersels vervaardigd met zuivelproducten	15.51.30.50	90	89	103	91	x	x	x
wrongel, weikaas en andere verse, niet-gefermenteerde kaas, zoals kwark, cottage cheese, verse roomkaas e.d.	15.51.40.30	17	25	20	16	x	x	x
kaas, excl. wrongel, weikaas, smeltkaas en andere verse kaas	15.51.40.50	1032	1031	1268	1302	1170	1166	1197
smeltkaas, excl. geraspt of in poeder	15.51.40.70	65	60	60	63	56	55	54
ingedikte melk en room, met zoetstoffen	15.51.51.08	134	113	125	129	152	155	155
gestremde melk, room, yoghurt en andere gefermenteerde producten, zonder smaakstoffen en zonder toegevoegde vruchten, noten of cacao, niet in vaste vorm	15.51.52.43	70	x	73	71	58	63	63
karnemelk, niet in vaste vorm	15.51.52.65	51	35	51	45	42	53	53
lactose en melksuikerstroop	15.51.54.00	30	48	59	58	64	57	55
wei in poeder, korrels of andere vaste vorm	15.51.55.33	74	85	107	115	123	121	124
consumptie-ijs, ook indien cacao bevattend	15.52.10.00	66	50	x	x	62	85	70
Maalderijproducten	15.61	362	379	383	385	342	345	323
w.o.								
mengsels en deeg voor de bereiding van brood, gebak, biscuits, koekjes, beschuit, wafels, ontbijtkoek, hosties en ouwel, excl. broodverbeteraars	15.61.24.00	74	71	77	86	33	43	43
halfwitte of volwitte rijst	15.61.40.30	64	65	78	79	x	x	x
Zetmeel en zetmeelproducten	15.62	482	553	570	580	576	575	559
w.o.								
glucose en glucosestroop, met minder dan 50 % fructose in droge toestand	15.62.21.10	125	125	106	99	103	102	101
maïszetmeel	15.62.22.13	52	58	52	48	55	53	53
tarwegluten ook indien gedroogd	15.62.22.50	24	26	27	27	32	34	38
afvallen van zetmeelfabrieken en dergelijke afvallen	15.62.30.00	48	55	66	68	60	56	59
Bereide diervoeders	15.7	x	x	x	x	x	x	x
w.o.								
diervoeders, excl. voor huisdieren	15.71.10.00	1828	1969	1826	2040	1993	1877	1831
honden- en kattenvoer, opgemaakt voor de verkoop in het klein	15.72.10.30	140	135	138	159	161	154	119
Bakkerijproducten	15.81	538	572	576	652	610	645	630
w.v.								
brood en broodjes, incl. roggebrood en afgebakken bake-off broodproducten, excl. gevuld brood en broodjes	15.81.11.00	339	358	343	355	348	360	356
bakkers- en banketwaren, gezoet, zoals natgebak, oliebolletjes, donuts, schuimgebak en gevuld banket, vruchten-, noten- en suikerbrood, croissants of brioches	15.81.12.00	200	214	233	298	263	285	274
Beschuit, koekjes en ander houdbaar banketbakkerswerk	15.82	423	444	459	487	444	463	479
w.o.								
beschuit, geroosterd brood en dergelijke geroosterde producten	15.82.11.50	38	38	38	43	36	37	34
snijkoek (ontbijt-, candij-, luxekoek) en taaitaai	15.82.12.30	30	31	30	38	20	20	22
gezoete koekjes, biscuits, wafeltjes, met cacao	15.82.12.53	46	57	52	49	49	53	52
gezoete koekjes en biscuits, zonder cacao	15.82.12.55	113	109	123	114	104	111	113
wafels en wafeltjes zonder cacao	15.82.12.59	23	25	27	25	30	30	30
koekjes, biscuits en crackers, niet gezoet	15.82.13.40	38	41	47	56	49	55	56
geëxtrudeerde en geëxpandeerde producten, gezouten of gearomatiseerd, op basis van bloem, meel of maïs	15.82.13.50	45	43	40	44	45	47	56
Suiker	15.83	x	x	x	x	x	x	x
Cacao, chocolade en suikerwerk	15.84	1074	1107	1218	1342	1307	1078	1191
w.o.								
cacaoboter, cacaovet en cacao-olie	15.84.12.00	262	279	366	383	381	324	405
cacaopoeder, zonder toegevoegde suiker of andere zoetstoffen	15.84.13.00	96	88	96	99	100	95	102
zoethoutextract meer dan 10 gew. % saccharose bevattend, incl. drop, zonder andere toegevoegde stoffen	15.84.23.20	33	39	37	38	41	40	38
pasta's en spijs (incl. marsepein), zonder cacao	15.84.23.53	24	18	19	38	22	19	28
gom- en geleiprodukten, incl. vruchtenpasta's toe bereid als suikergoed	15.84.23.65	37	35	39	36	53	55	45
Macaroni, noedels, koeskoes en dergelijke deegwaren	15.85	31	42	40	40	39	37	34

Tabel 2.3 (slot / end)

Industriële verkopen: voedingsmiddelen, dranken en tabak

Industrial sales: food products, beverages and tobacco products

		1995	1996	1997		1998		
		3e kw.	3e kw.	3e kw.	4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw.
		mln gld						
Verkopen van zelfvervaardigde producten								
Thee en koffie	15.86	x	x	x	x	x	x	x
w.o.								
extracten, essences en concentraten van koffie, in vaste vorm, met een gehalte aan droge, uit koffie afkomstige stof van 95 % of meer	15.86.12.30	30	36	51	71	67	58	50
Specerijen en kruiden	15.87	318	324	393	419	375	368	330
w.o.								
tomatenketchup en andere tomatensausen	15.87.12.30	71	85	90	110	x	x	92
saus en preparaten voor sausen; samengestelde kruiden en dergelijke producten, excl. sojasaus, tomatensausen, mosterdmeel en bereide mosterd	15.87.12.70	228	217	281	286	248	255	213
Gehomogeniseerde voedingspreparaten en diëtvoeding	15.88	225	215	230	254	233	229	215
w.o.								
kindervoeding bestemd voor de detailhandel	15.88.10.70	190	168	184	207	186	180	164
Overige voedingsmiddelen	15.89	502	472	537	598	571	527	550
w.o.								
preparaten voor soep of voor bouillon; bereide soep en bouillon	15.89.11.00	123	129	155	192	158	135	137
eiproducten, excl. ovoalbumine	15.89.12.30	35	28	33	35	46	46	46
bereidingen voor menselijke consumptie van meel, gries, griesmeel, zetmeel enz.	15.89.14.39	47	40	49	52	47	49	55
proteïneconcentraten w.o. puddingpoeder, voedingssuppl., gisthydrolysaten, producten met i.p.v. melkvet plantaardig vet, zonder cacao, incl. limonadesiropen	15.89.14.91	191	151	167	170	116	112	117
Dranken	15.9	1632	1531	1876	1638	1446	1924	1669
w.o.								
gin en jenever	15.91.10.50	39	41	42	55	33	37	37
likeuren, wodka, alcoholvolumegehalte van meer dan 45,4 % en andere gedistilleerde dranken, zoals likeuren, vieux, advocaat, arak, boerenjongens e.d., excl. gedistill. uit fruit of wijn, whiskey, rum, tafia, gin, jenever en wodka	15.91.10.80	31	31	43	69	46	46	47
bier van mout	15.96.10.00	960	933	1187	1009	875	1232	1039
mineraalwater en spuitwater, ongezoet	15.98.11.30	19	14	18	12	13	17	16
frisdranken en water, gezoet, incl. mineraal- en spuitwater, excl. sportdranken	15.98.12.30	389	321	357	286	288	370	338
alcoholvrije dranken, zonder melkvet, excl. ongegist vruchten- en groentesappen	15.98.12.50	83	60	79	56	84	109	87
alcoholvrije dranken met melkvet	15.98.12.70	21	44	54	60	24	25	24
Tabaksproducten	16	1432	1591	1724	1606	1477	1723	1828
w.o.								
sigaren en sigarillo's, tabak bevattend	16.00.11.30	115	112	118	138	117	140	151

Textiel-, kleding-, leder- en schoenindustrie

In het derde kwartaal komt de reële bruto toegevoegde waarde bijna 3% hoger uit. Hiermee blijft het resultaat van de branche achter bij dat van het eerste en tweede kwartaal. In oktober neemt de omzet licht toe maar in november dalen de orderontvangsten en bedrijvigheid. De verwachtingen voor het eerste kwartaal zijn echter goed.

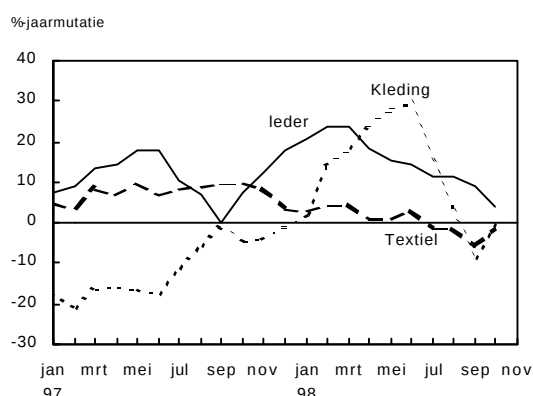
Bruto toegevoegde waarde derde kwartaal

In het derde kwartaal van 1998 komt het volume van de bruto toegevoegde waarde van de textiel-, kleding- en leerindustrie bijna 3% hoger uit dan in hetzelfde kwartaal in 1997. Hiermee doet deze branche het beter dan de totale industrie die een stijging laat zien van 0,9%, maar weer slechter dan de groei van de totale Nederlandse economie met ruim 3%. De Nederlandse economie groeit mede dankzij de forse toename van de consumptie van duurzame goederen, waaronder kleding en schoeisel. Dit stimuleert de verkopen in de branche. Ten opzichte van het eerste en tweede kwartaal valt de jaaromzet in het derde kwartaal van de bruto toegevoegde waarde lager uit. De eerste twee kwartalen van 1998 was de stijging rond de 6%.

Omzet in november licht omhoog

In november stijgt de omzet met bijna 2% ten opzichte van november 1997. Het is vooral de kledingindustrie (6%) en in mindere mate de textielindustrie (2%) die voor deze toename zorgen. Opgemerkt dient wel dat november 1998 een werkdag meer heeft dan november 1997. Eveneens stijgen de afzetprijzen bijna 3%, bij wederom dalende verbruiksprijzen. Het volume van de omzet daalt gecorrigeerd voor de prijsontwikkeling en de werkdag meer, bijna 6%.

Omzetontwikkeling: textiel-, kleding- en leerindustrie
(gecentreerd 3-maandsvoortschrijdend gemiddelde)

Textiel en kleding in de lift, leer omlaag

Binnen de branche (zie de bovenstaande grafiek) zitten de trends van de omzet voor de kleding- en

de textielindustrie nog steeds onder nul terwijl de leerindustrie daarboven zit. Wel wordt opgemerkt dat de trendlijn van de omzet voor de leerindustrie omlaag gaat terwijl die van de kleding- en de textielindustrie omhoog gaan.

Orderontvangsten nemen licht af

In de Conjunctuurtest van december geven de ondernemers aan dat de orderontvangsten licht zijn afgenomen ten opzichte van november. De dalingen zijn vooral een gevolg van de afnemende buitenlandse orders en dit wordt met name geconstateerd in de kleding- en de leerindustrie.

Bedrijvigheid licht omlaag

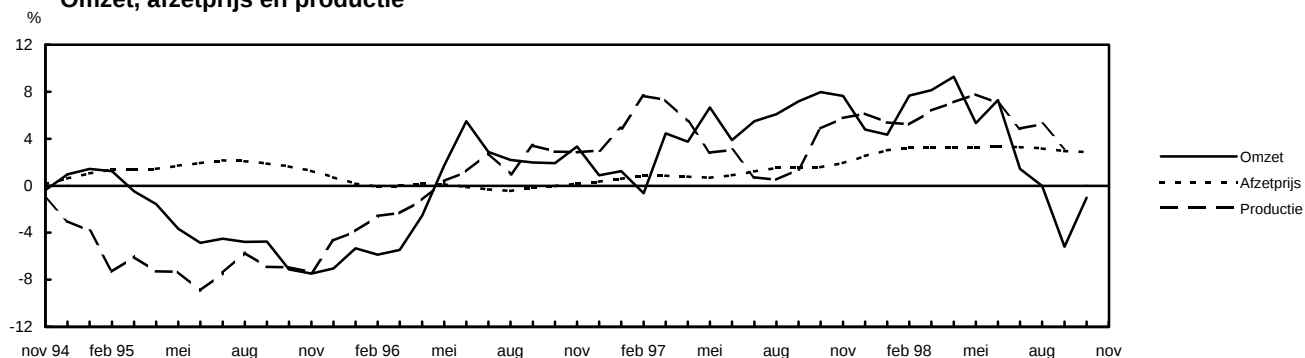
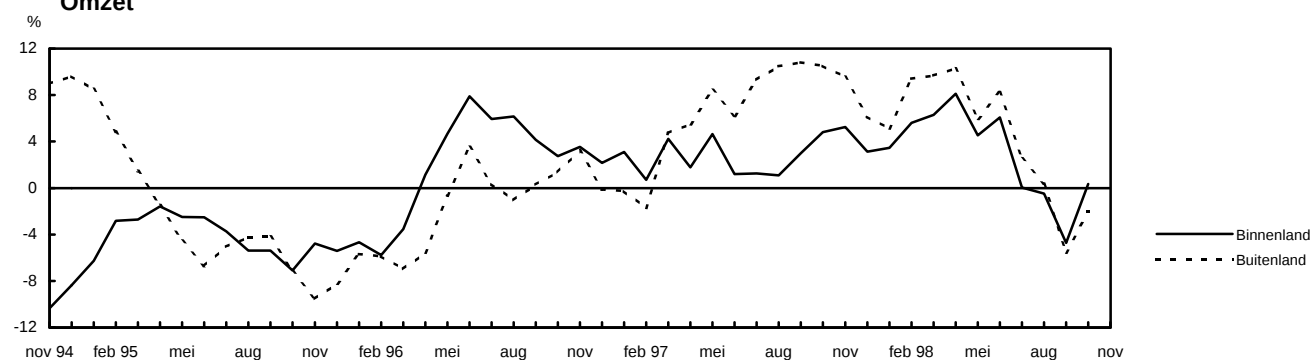
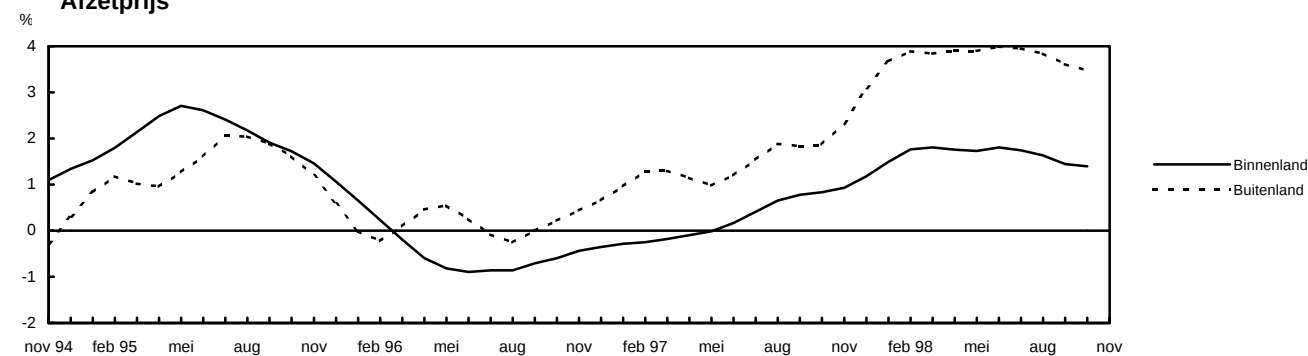
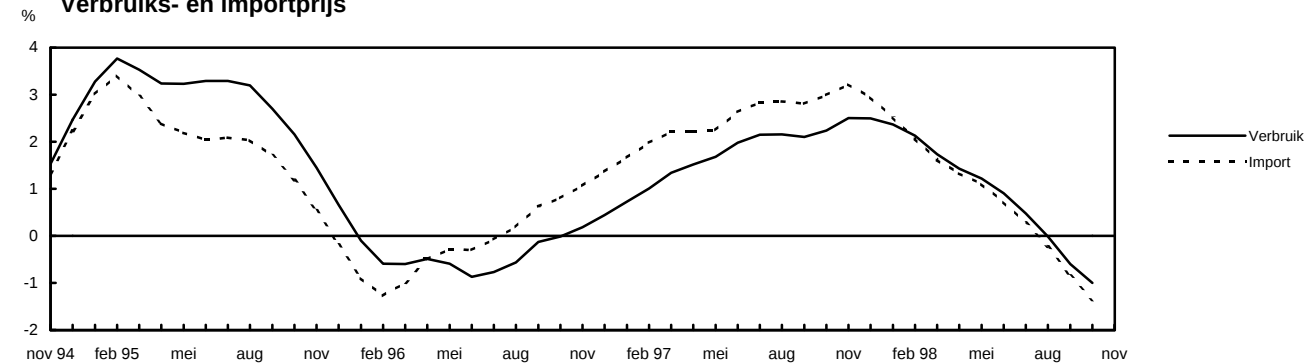
De bedrijvigheid neemt in de totale branche licht af maar dit is vooral bij de textielindustrie het geval. Eveneens zien we in de totale branche een daling van de bezettingsgraad van 0,9 procentpunt tot 83,9%. De gemiddelde bezettingsgraad voor 1998 komt hiermee op 84,7%, licht onder die van 1997. De productiebelemmeringen nemen licht af ondanks de afgenomen vraag, maar dit is in lijn met de leerindustrie die in het vierde kwartaal veel minder last heeft van een arbeidstekort dan in het derde kwartaal van 1998.

Orderpositie iets omlaag

De index van de orderpositie daalt met 0,8 indexpunt tot 115,2 en zit hiermee wel boven de waarde van december 1997 maar onder het gemiddelde van 1998. Het oordeel van de ondernemers over de ontvangen orders en over de hoeveelheid werk in voorraad wijzigt nauwelijks. Ondanks de dalende orderontvangsten en afgenomen hoeveelheid werk in voorraad, constateren de ondernemers een verbetering van hun concurrentiepositie.

Verwachtingen

Voor het eerste kwartaal van 1999 verwachten de ondernemers een toename van de buitenlandse afzet, wat opmerkelijk is gezien de dalende buitenlandse orderontvangsten. Voor de bedrijvigheid, de afzetprijzen en de personeelssterkte verwacht men eveneens een stijging.

Omzet, afzetprijs en productie**Omzet****Afzetprijs****Verbruiks- en importprijs**

Tabel 3.1

Kerngegevens: Textiel-, kleding-, leder- en schoenindustrie

General figures: Manufacture of textiles, clothes, leather and footwear

	Eenheid	jaar		kwartaal				maand			Ontwik-		
		1996	1997	1997		1998		1997		1998		keling	
				3e kw.	4e kw.	2e kw.	3e kw.	okt.	nov.	sep.	okt.	nov.	in % ¹⁾
1990=100													
Omzet (waarde)		91,7	96,2	94,7	99,2	99,5	95,0	115,5	98,5	109,1	108,9	100,3	1,9
binnenland		78,2	80,5	78,2	81,6	83,7	78,1	94,8	79,0	89,9	90,5	82,1	3,9
buitenland		107,2	114,1	113,6	119,4	117,6	114,2	139,2	120,8	131,0	129,9	121,2	0,3
Ontvangen orders (waarde)		90,7	97,4	95,9	98,1	100,1	92,6	115,5	98,6	107,6	109,3	100,8	2,2
binnenland		72,8	76,6	72,7	78,8	138,4	120,9	92,7	76,2	84,8	87,7	80,7	5,9
buitenland		110,6	120,5	121,6	119,5	128,3	122,9	140,9	123,4	132,9	133,3	123,0	-0,3
Afzetprijs		104,9	106,2	106,4	107,0	109,2	109,8	106,5	106,7	109,7	109,5	109,6	2,7
binnenland		105,6	106,0	106,1	106,5	107,6	107,9	106,3	106,4	107,8	107,8	107,9	1,3
buitenland		104,6	106,3	106,5	107,2	109,9	110,6	106,5	106,8	110,5	110,2	110,4	3,3
Verbruiksprijs		100,8	102,6	103,1	103,4	103,5	103,1	103,3	103,4	103,0	101,9	102,0	-1,3
import		99,1	101,7	102,2	102,7	102,2	101,9	102,6	102,6	101,8	100,8	100,7	-1,9
Productie (volume gemiddelde dag)		78,4	81,8	71,0	86,1	88,8	74,8	86,2	92,6	89,9	89,6	.	3,9
Bruto Toegevoegde Waarde (fk, volume)		78,7	82,8	77,7	86,4	90,7	79,9						2,8
Aantal bedrijven ²⁾	1000	3,6	3,7			3,9							
Uitgesproken faillissementen	1	50	48	14	12	12	17	8	1	16	4	5	
Aantal werkdagen	1	255	254	66	64	61	66	23	20	22	22	21	
Energieverbruik	PJ	8	10	2	3	2	.						

¹⁾ Laatste gepubliceerde maand t.o.v. vergelijkbare maand voorgaand jaar. Kwartaalcijfers laatste gepubliceerde kwartaal t.o.v. kwartaal voorgaand jaar
²⁾ Stand per 1 januari.

Tabel 3.2

Conjunctuurtest ¹⁾ gegevens: Textiel-, kleding-, leder- en schoenindustrie

Business survey figures: Manufacture of textiles, clothes, leather and footwear

	Eenheid	jaar		kwartaal					maand				Gemidd.
	²⁾	1997	1998	1997	1998				1997		1998		laatste
				4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.	nov.	dec.	nov.	dec.	12 mnd.
Orderontvangst t.o.v. vorige maand		7	6	4	11	9	1	2	2	-1	4	-4	6
binnenlandse markt		6	5	4	6	9	1	6	4	2	10	1	5
buitenlandse markt		6	3	1	12	8	0	-7	0	-7	-9	-13	3
Bedrijvigheid t.o.v. vorige maand		10	9	10	16	9	6	6	9	6	8	-4	9
Bezettingsgraad ³⁾	%	85,1	84,7	84,5	84,9	85,3	84,7	83,9					84,7
Productiebelemmeringen ³⁾													
geen	%	84	86	88	86	87	85	86					86
stagnatie a.g.v.													
onvoldoende vraag	%	6	7	5	4	5	8	9					7
tekort aan arbeid	%	3	2	2	2	2	3	2					2
te geringe productiecapaciteit	%	4	3	3	5	4	2	1					3
overige belemmeringen	%	3	2	2	3	2	2	2					2
Orderpositie	⁴⁾	113,9	116,5	115,3	115,7	118,2	117,3	114,8	113,9	114,2	116,0	115,2	116,5
Beoordelingen:													
orderontvangst		3	-1	7	2	2	-3	-5	4	9	-8	-6	-1
orderpositie totaal		4	-3	7	2	-1	-4	-9	6	5	-12	-10	-3
orderpositie buitenland		4	-3	6	2	-1	-5	-9	9	4	-9	-13	-3
productiecapaciteit		0	1	3	-4	-3	5	6					1
voorraden gereed product		4	10	6	5	11	12	14	5	7	14	14	10
Concurrentiepositie t.o.v. kw t-1													
binnenlandse markt		7	11	6	14	7	7	14					11
buitenlandse markt													
binnen Europese Unie		6	6	2	2	6	-1	18					6
buiten Europese Unie		1	5	6	-7	3	12	10					5
Verwachting													
buitenlandse afzet komende 3 mnd		17	15	22	20	15	7	18					15
bedrijvigheid komende 3 mnd		10	9	12	7	11	12	6	12	11	8	12	9
verkoopprijs komende 3 mnd		8	5	14	5	5	3	8	14	19	8	11	5
personeelssterkte komende 6 mnd		-1	4	-3	-4	5	5	9					4
toe- of afname personeelssterkte	%	-0,3	0,1	-0,2	0,0	0,1	0,2	0,1					0,1

¹⁾ De vragen zoals ze in de Conjunctuurtestenquête worden gesteld, zijn te vinden in de alfabetische begrippenlijst.

²⁾ Verschil in percentage toegenomen / groot (+) en afgenomen / klein (-), tenzij anders vermeld.

³⁾ Het kwartaalcijfer heeft betrekking op de laatste maand (verslagmaand) van het betreffende kwartaal.

⁴⁾ Indices: maart 1996=100.

Tabel 3.3

Industriële verkopen: producten van textiel of leder

Industrial sales: products of textile or leather

		1995	1996	1997	1998			
		3e kw.	3e kw.	3e kw.	4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw.
		mln gld						
Verkopen van zelfvervaardigde producten								
Textiel	17	1051	1062	1146	1260	1267	1220	1171
w.v.								
<i>Textielgarens</i>	17.1	66	62	62	71	69	64	61
w.o.								
tapijtgarens met tenminste 85% synthetische vezels, n.o.v.k.	17.10.52.31	4	3	9	10	10	x	x
<i>Textielweefsels</i>	17.2	117	118	114	144	150	129	126
w.o.								
stoffen van synth. filamentgarens, excl. voor kleding, wandbekleding of woningtextiel	17.20.31.59	27	26	24	29	26	25	29
stoffen voor vitrages, gordijnen, rolgordijnen e.d. van weefsels met tenminste 85% synthetische vezels	17.20.32.14	10	9	8	11	12	8	8
<i>Textielveredelingsdiensten</i>	17.3	139	143	154	187	182	175	162
w.o.								
verven van weefsels van katoen	17.30.22.30	14	11	12	18	19	18	17
bedrukken van weefsels van katoen	17.30.30.30	63	64	59	74	68	62	53
bedrukken van weefsels van kunstmatige filamentgarens en stapelvezels	17.30.30.60	16	11	10	12	12	10	9
<i>Geconfectioneerde artikelen van textiel, excl. kleding</i>	17.4	137	136	149	164	172	184	160
w.o.								
vitrages, gordijnen, rolgordijnen en valletjes, geweven	17.40.15.50	33	36	41	36	29	39	34
dekbedden en andere textielwaren, niet gevuld met veren of dons, excl. slaapzakken en matrassen	17.40.24.99	18	19	16	25	19	24	17
geconfectioneerde artikelen, zoals zwemgordels, -vesten, dweilen, vaatdoeken e.d. van brei- of haakwerk	17.40.25.90	20	23	27	26	27	34	29
<i>Vloerkleden en tapijt</i>	17.51	321	348	373	399	409	399	396
w.o.								
geweven tapijt, incl. handgeweven	17.51.12.00	17	18	22	24	27	23	25
getufte tapijten, incl. tegels	17.51.13.00	271	295	317	337	349	342	333
tapijten van vilt, incl. tegels, excl. gevlokt of getuft	17.51.14.30	25	24	26	28	25	x	x
tapijten, excl. geweven, geknoopt, getuft of van vilt	17.51.14.90	8	12	8	11	8	x	x
<i>Koord, bindgaren, touw en netten</i>	17.52	10	8	9	9	5	6	4
<i>Gebonden textielvlies en artikelen van gebonden textielvlies, excl. kleding</i>	17.53	94	96	117	101	101	105	97
<i>Textielproducten nergens elders genoemd</i>	17.54	85	82	108	117	119	110	101
w.o.								
beklede weefsels	17.54.37.00	21	19	39	43	46	38	35
<i>Gebreide en gehaakte stoffen</i>	17.6	30	17	19	21	19	15	18
w.o.								
tricotstukgoed van kunstm. of synthetische garens, excl. voor gordijnen of vitrages	17.60.12.90	29	14	17	19	17	x	x
<i>Gebreide en gehaakte artikelen</i>	17.7	51	51	41	45	41	32	44
w.o.								
truien, jumpers, pullovers en slipovers voor dames/meisjes, van synthetische of kunstmatige vezels, excl. hemdtruien (sous-pulls)	17.72.10.72	23	28	23	20	26	21	25
Kleding; bont	18	315	275	280	265	286	234	258
w.v.								
<i>Kleding van leer</i>	18.1	2	2	x	x	x	x	x
<i>Werkkleding</i>	18.21	x	x	x	x	x	x	x
w.o.								
werk- en bedrijfskleding voor heren/jongens, van katoen, excl. ensembles, jasjes, blazers, lange broeken en overalls	18.21.30.11	10	11	9	11	11	9	10
<i>Bovenkleding</i>	18.22	170	136	141	119	125	80	109
w.o.								
lange broeken voor heren/jongens, van weefsels van synthetische garens, excl. werk- en bedrijfskleding	18.22.24.46	18	15	18	14	19	12	17
anoraks en blousons voor dames/meisjes, van weefsels van katoen	18.22.31.21	4	6	5	4	x	x	x
anoraks en blousons voor dames/meisjes, van weefsels van synthetische of kunstmatige garens	18.22.31.25	5	7	9	7	x	x	x
blazers en andere jasjes voor dames/meisjes, van textielweefsels, excl. van wol, fijn haar of katoen	18.22.33.39	8	6	7	7	5	x	x
japonnen voor dames/meisjes, van katoenen weefsels	18.22.34.71	9	12	9	8	9	6	3
japonnen voor dames/meisjes, van weefsels van synthetische garens	18.22.34.76	10	7	6	7	7	5	4

Tabel 3.3 (slot / end)

Industriële verkopen: producten van textiel of leder

Industrial sales: products of textile or leather

		1995	1996	1997		1998		
		3e kw.	3e kw.	3e kw.	4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw.
Verkopen van zelfvervaardigde producten								
<i>Bovenkleding (vervolg)</i>	18.22							
w.o.								
rokken en broekrokken voor dames/meisjes, van weefsels van katoen	18.22.34.81	5	5	4	3	2	2	x
rokken en broekrokken voor dames/meisjes, van weefsels van synthetische garens	18.22.34.86	12	4	4	2	3	x	x
lange broeken voor dames/meisjes, van weefsels van katoen, excl. van denim of corduroy, ook excl. werk- en bedrijfskleding	18.22.35.43	6	9	4	5	4	3	12
lange broeken voor dames/meisjes, van synth. weefsels, excl. werk- en bedrijfskleding	18.22.35.46	5	3	3	3	x	x	x
<i>Onderkleding</i>	18.23	64	60	61	64	56	62	60
w.o.								
overhemden voor heren/jongens, van brei- of haakwerk	18.23.11.10	3	3	3	4	2	2	2
slips- en onderbroeken voor heren/jongens, van brei- of haakwerk	18.23.12.20	7	6	6	7	6	6	6
blouses en hemdblouses voor dames/meisjes, van brei- of haakwerk	18.23.13.10	4	4	5	6	3	3	3
slips en onderbroeken voor dames/meisjes, van brei- of haakwerk	18.23.14.20	14	16	15	17	12	15	13
blouses en hemdblouses voor dames/meisjes, van synthetische of kunstm. garens	18.23.23.15	5	5	4	3	7	5	7
t-shirts, van brei- of haakwerk, van katoen	18.23.30.30	7	7	8	8	11	12	9
<i>Overige kleding en toebehoren n.e.g.</i>	18.24	45	42	45	43	64	53	50
w.o.								
babykleding van brei- of haakwerk	18.24.11.00	4	5	4	4	x	x	x
zwemkleding voor dames/meisjes van brei of haakwerk	18.24.12.50	7	7	5	4	14	10	x
kledingtoebehoren, zoals koppels, moffen, mouwbeschermers, etiketten, insignes, van geweven stoffen, excl. zakdoeken, sjaals, dassen, handschoenen	18.24.23.93	7	7	9	9	10	12	10
Leder en lederwaren	19	130	124	130	148	156	149	140
w.v.								
<i>Leder</i>	19.1	34	39	49	67	71	71	53
w.o.								
gesplit leder van runderen, zonder natuurlijke nerf, na het looien verder bewerkt	19.10.20.50	28	30	40	55	59	60	45
leder van runderen, zonder natuurlijke nerf, na het looien verder bewerkt	19.10.20.70	6	8	9	12	12	11	9
<i>Reiskoffers, handtassen e.d.; zadel- en tuigmakerswerk</i>	19.2	24	24	19	20	15	16	21
w.o.								
handtassen	19.20.12.20	8	8	x	x	x	x	x
kleinlederwaren, die gewoonlijk in de zak of in de handtas worden meege dragen, zoals portefeuilles, etuis, kokers	19.20.12.30	7	8	6	9	5	5	6
<i>Schoeisel</i>	19.3	72	61	62	60	70	61	66
w.o.								
wandelschoenen, bovendeele leder, voor heren, binnenzoolenlengte groter dan of gelijk aan 24 cm	19.30.13.51	18	18	18	18	20	19	19
wandelschoenen, bovendeele leder, voor dames, binnenzoolenlengte groter dan of gelijk aan 24 cm	19.30.13.52	21	15	13	7	11	6	15

Papier- en grafische industrie

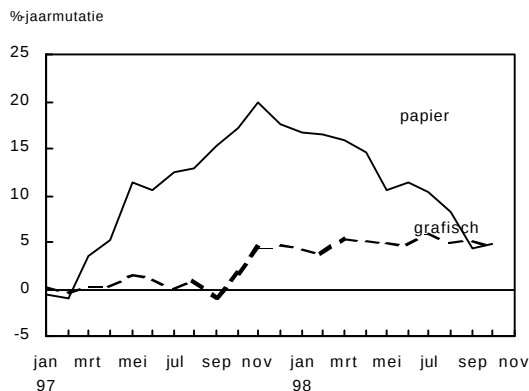
In het derde kwartaal stijgt de bruto toegevoegde waarde in de totale branche met 2,5%. De gemiddelde dagproductie daalt in november ruim 1%. In december melden de ondernemers in de papierindustrie dalende orderontvangst, bedrijvigheid en bezettingsgraad, die in de grafische industrie rapporteren het tegenovergestelde.

Toegevoegde waarde derde kwartaal +2,5%

In het derde kwartaal is het volume van de bruto toegevoegde waarde met 2,5% gestegen ten opzichte van hetzelfde kwartaal in 1997. Hiermee doet de branche het beter dan de totale industrie (+0,9%) maar minder goed dan in het eerste en tweede kwartaal, waarin voor deze branche groeicijfers van respectievelijk 8,3% en 3,8% zijn genoteerd. De omzet neemt in november met ruim 5% toe, maar gecorrigeerd voor het werkdageffect, november 1998 telt een werkdag meer dan in 1997, en bij stabiele afzetprijzen, blijft de afzet gelijk. Dit stemt overeen met de lichte daling van de gemiddelde dagproductie van ruim 1%.

Binnen de branche zijn duidelijke verschillen waar te nemen in de ontwikkeling van de omzet, hiernaast weergegeven met behulp van trendlijnen.

Omzetontwikkeling: de papier- en de grafische industrie (gecentreerd 3-maandsvoortschrijdend gemiddelde)

Papierindustrie

Omzet in november omhoog

In november is de omzet ruim 7% gestegen ten opzichte van november 1997. Gecorrigeerd voor de stabiele afzetprijzen en het werkdageffect, neemt het volume van de omzet ruim 2% toe. De buitenlandse omzet blijft nagenoeg stabiel, de binnenlandse stijgt fors met bijna 15%. Met ruim 3% daalt de verbruiksprijs nog steeds flink.

Orders en bezettingsgraad omlaag

Ten opzichte van november daalt de waarde van de ontvangen orders met name op de buitenlandse markt, zo melden de ondernemers in de Conjunctuurtest van december. De bedrijvigheid is afgenomen waardoor de bezettingsgraad met 1,7 procentpunt is verlaagd tot 84,8%.

Van november op december daalt eveneens de index van de orderpositie met bijna 2 punten naar 110. Toch beoordelen de ondernemers de orderontvangst en de orderpositie als verbeterd.

Verwachtingen

Voor het eerste kwartaal van 1999 verwachten de ondernemers in de papierindustrie een stijging van de buitenlandse afzet en een toename van de bedrijvigheid. Voor de afzetprijzen voorspelt men een daling.

Grafische industrie

Omzet in november stijgt

De omzet neemt in november met ruim 4% toe ten opzichte van november 1997. Gecorrigeerd voor het werkdageffect is de volumeontwikkeling van de omzet nagenoeg stabiel. De buitenlandse omzet stijgt 15%, de binnenlandse ruim 2%. De verbruiksprijs blijft op het niveau van november 1997.

Bedrijvigheid en bezettingsgraad omhoog

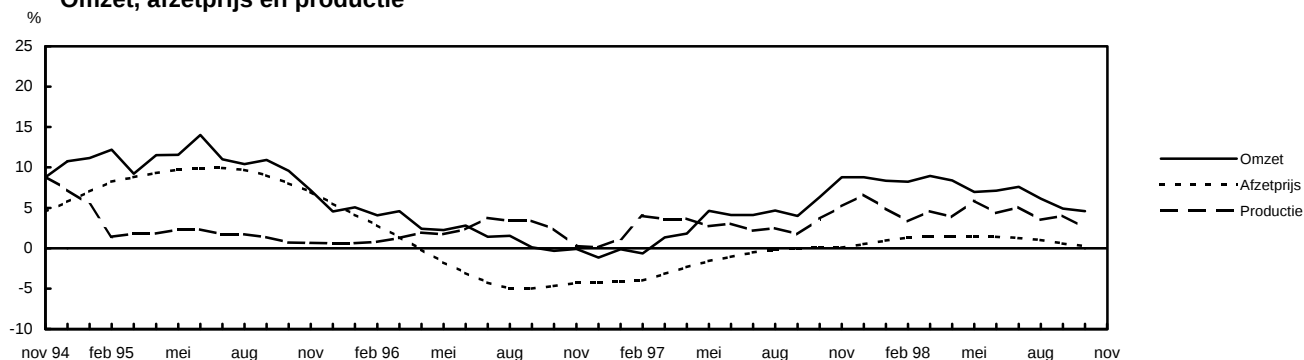
Uit de Conjunctuurtest van december blijkt dat ten opzichte van november zowel de orderontvangst als de bedrijvigheid zijn toegenomen, bij een 0,5% hogere bezettingsgraad eind december. Hierover zijn de ondernemers tevreden. Positief is eveneens dat de productiebelemmeringen die voorvloeien uit een te geringe productiecapaciteit, zijn gedaald. Negatief is de verslechterde concurrentiepositie op de buitenlandse markt.

Met ruim 4 punten stijgt de index van de orderpositie tot 116. Opmerkelijk is dat men hierover minder te spreken is dan in november.

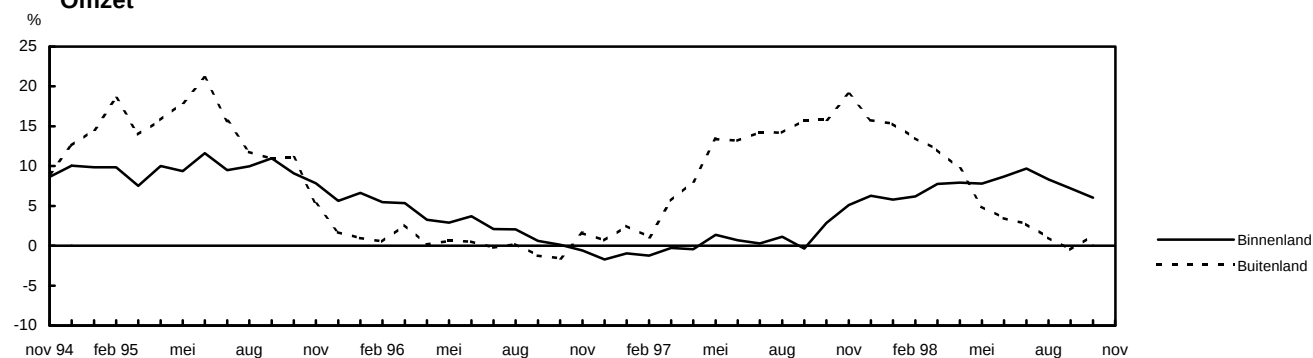
Verwachtingen

De ondernemers in de grafische industrie verwachten voor het eerste kwartaal van 1999 dat de buitenlandse afzet zal stijgen bij een dalende bedrijvigheid en een toename van de afzetprijzen. Voor de personeelsterkte wordt voor de eerste helft van 1999 een daling voorspeld, en wel met 0,8%.

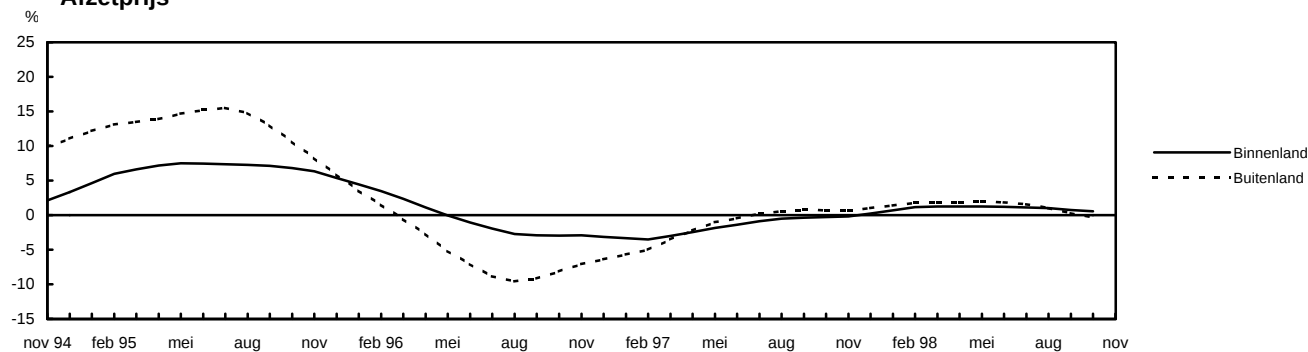
Omzet, afzetprijs en productie

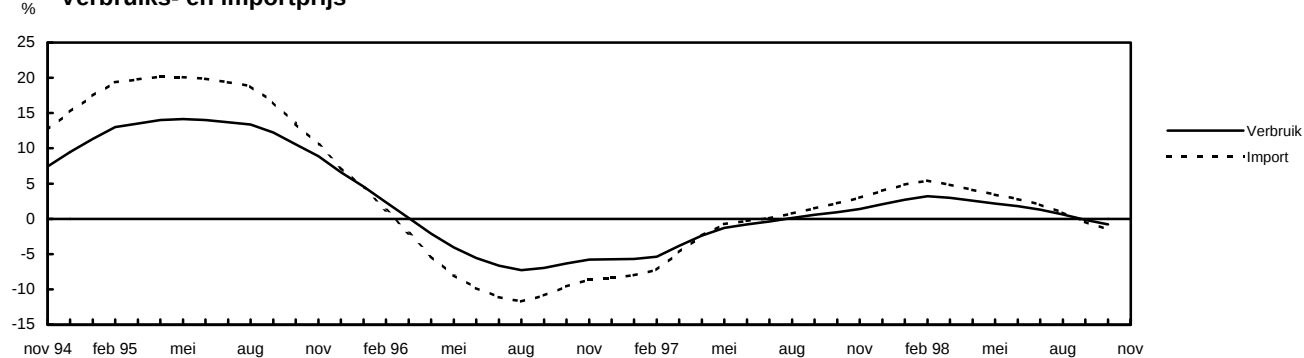
Omzet

Afzetprijs

Verbruiks- en importprijs

Tabel 4.1

Kerngegevens: Papier- en grafische industrie

General figures: Manufacture of paper and paperproducts, publishing and printing

	Eenheid	jaar		kwartaal				maand				Ontwik-	
		1996	1997	1997		1998		1997		1998		keling	
				3e kw.	4e kw.	2e kw.	3e kw.	okt.	nov.	sep.	okt.	nov.	in % ¹⁾
1990=100													
Omzet (waarde)		112,7	117,6	114,6	127,2	126,2	121,7	131,8	123,9	133,5	134,9	130,3	5,2
binnenland		111,9	113,6	109,6	122,9	122,8	118,7	124,5	121,6	130,0	131,2	127,7	5,0
buitenland		114,9	128,5	128,6	139,3	135,7	129,9	151,9	130,0	143,2	145,1	137,7	5,9
Ontvangen orders (waarde)		105,2	116,4	115,1	117,9	133,1	122,6	129,7	114,8	128,5	124,8	121,4	5,7
binnenland		99,7	104,8	99,3	106,2	121,9	115,2	117,4	104,0	123,2	118,7	118,2	13,6
buitenland		110,7	128,1	131,2	129,7	144,5	130,0	142,1	125,7	134,0	130,9	124,6	-0,9
Afzetprijs		103,9	102,4	102,3	103,0	103,7	103,3	103,0	103,0	103,2	102,9	103,0	0,0
binnenland		106,3	104,7	104,6	105,0	105,8	105,6	105,0	105,0	105,5	105,3	105,3	0,3
buitenland		99,3	98,0	97,9	98,9	99,6	98,9	98,9	98,9	98,6	98,2	98,4	-0,5
Verbruiksprijs		98,6	97,3	97,6	98,4	99,1	98,2	98,3	98,4	97,9	97,0	97,1	-1,3
import		93,1	92,0	92,6	93,8	94,6	93,4	93,7	93,8	92,9	91,7	91,7	-2,2
Productie (volume gemiddelde dag)		106,1	109,9	101,8	116,1	121,6	105,4	114,0	118,1	115,5	120,0	116,7	-1,2
Bruto Toegevoegde Waarde (fk, volume)		106,5	110,4	109,7	113,2	118,7	112,4						2,5
Aantal bedrijven ²⁾	1000	7,0	7,1			7,5							
Uitgesproken faillissementen	1	99	58	17	13	12	17	8	1	16	4	5	
Aantal werkdagen	1	255	254	66	64	61	66	23	20	22	22	21	
Energieverbruik	PJ	40	43	10	11	10	.						

¹⁾ Laatste gepubliceerde maand t.o.v. vergelijkbare maand voorgaand jaar. Kwartaalcijfers laatste gepubliceerde kwartaal t.o.v. kwartaal voorgaand jaar

²⁾ Stand per 1 januari.

Tabel 4.2

Conjunctuurtest ¹⁾ gegevens: Papier- en grafische industrie

Business survey figures: Manufacture of paper and paperproducts, publishing and printing

	Eenheid	jaar		kwartaal					maand				Gemidd.
		1997	1998	1997		1998			1997		1998		laatste 12 mnd.
				4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.	nov.	dec.	nov.	dec.	
Orderontvangst t.o.v. vorige maand		7	5	8	10	1	6	2	18	-3	11	3	5
binnenlandse markt		6	6	9	7	-1	10	6	19	-5	16	6	6
buitenlandse markt		3	-2	0	17	2	-13	-15	9	-5	-7	-17	-2
Bedrijvigheid t.o.v. vorige maand		7	8	11	10	3	10	7	17	4	8	10	8
Bezettingsgraad ³⁾	%	87,3	86,9	87,1	88,5	86,4	86,5	86,3					86,9
Productiebelemmeringen ³⁾													
geen	%	82	81	85	87	81	77	80					81
stagnatie a.g.v.													
onvoldoende vraag	%	12	8	9	6	8	8	8					8
tekort aan arbeid	%	1	3	0	1	1	5	4					3
te geringe productiecapaciteit	%	4	2	4	3	2	3	1					2
overige belemmeringen	%	3	6	2	3	8	7	7					6
Orderpositie	⁴⁾	102,3	110,6	106,5	109,9	108,5	112,1	112,0	109,2	104,4	111,7	114,1	110,6
Beoordelingen:													
orderontvangst		1	0	6	3	5	0	-6	16	6	-10	4	0
orderpositie totaal		-2	0	1	2	2	2	-6	7	3	-5	-2	0
orderpositie buitenland		4	-1	8	7	2	-2	-9	14	7	-15	-8	-1
productiecapaciteit		1	-3	-1	-5	-2	-3	0					-3
voorraden gereed product		7	5	6	4	5	6	6	6	5	6	7	5
Concurrentiepositie t.o.v. kw t-1													
binnenlandse markt		7	4	9	7	3	0	5					4
buitenlandse markt													
binnen Europese Unie		2	0	3	13	3	-7	-8					0
buiten Europese Unie		3	-4	6	-1	3	-5	-13					-4
Verwachting													
buitenlandse afzet komende 3 mnd		12	7	21	5	9	3	9					7
bedrijvigheid komende 3 mnd		12	10	10	16	-5	27	2	4	5	5	-2	10
verkoopprijs komende 3 mnd		6	2	17	3	1	1	2	19	19	-1	9	2
personeelssterkte komende 6 mnd		-8	-6	-5	-4	-3	-8	-7					-6
toe- of afname personeelssterkte	%	-1,0	-0,5	-0,3	-0,3	-0,2	-0,8	-0,6					-0,5

¹⁾ De vragen zoals ze in de Conjunctuurtestenquête worden gesteld, zijn te vinden in de alfabetische begrippenlijst.

²⁾ Verschil in percentage toegenomen / groot (+) en afgenomen / klein (-), tenzij anders vermeld.

³⁾ Het kwartaalcijfer heeft betrekking op de laatste maand (verslagmaand) van het betreffende kwartaal.

⁴⁾ Indices: maart 1996=100.

Tabel 4.3

Industriële verkopen: papier en grafische producten

Industrial sales: products of paper; published or printed products

		1995	1996	1997	1998			
		3e kw.	3e kw.	3e kw.	4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw.
Pulp, papier en kartonwaren	21	2600	2471	2644	2739	2626	2595	2591
w.v.								
<i>Pulp</i>	21.11	x	x	x	x	x	x	x
<i>Papier en karton</i>	21.12	968	846	932	956	965	965	906
w.o.								
houtvrij grafisch papier en karton, met max. 10% mechanische vezels, met een minimaal gewicht van 150 g/m², ongestreken	21.12.14.50	27	29	30	35	x	x	30
kraftpapier, ongestreken, met een gewicht van max. 150 g/m², excl. gecrept, geplisseerd of voor kraftliner of grote zakken	21.12.23.33	21	32	31	30	32	31	32
papier en karton, vervaardigd uit oud papier, met een gewicht van minimaal 225 g/m², ongestreken, excl. testliner	21.12.30.85	179	152	162	171	177	180	169
papier en karton, met een deklaag van kunststof, gebleekt, gewicht groter dan 150 g/m², excl. deklaag van kleefmiddelen	21.12.56.55	31	17	28	16	x	x	28
<i>Gegolfd papier en golfkarton en verpakkingsmateriaal van papier en karton</i>	21.21	863	832	835	836	773	808	836
w.o.								
gegolfd papier en gegolfd karton, ook indien geperforeerd	21.21.11.00	91	61	66	66	76	86	75
zakken van verpakkingspapier of -karton, met een bodembreedte van minder dan 40 cm, incl. puntzakken	21.21.12.50	24	22	25	25	24	24	x
dozen van gegolfd papier of van gegolfd karton	21.21.13.00	241	242	235	244	219	197	243
vouwdozen van verpakkingskarton, excl. van gegolfd papier of karton	21.21.14.00	306	294	293	291	295	337	328
verpakkingsmiddelen, incl. bussen, vaten en kernen van composietmat., zachte verpakkingsmidd. en hoezen voor grammofoonplaten, excl. vouwdozen en zakken	21.21.15.30	180	192	194	189	136	140	143
<i>Huishoudelijke en sanitaire papierwaren</i>	21.22	264	264	326	356	358	309	334
w.o.								
toilet papier	21.22.11.10	62	63	62	64	69	60	65
keukenrollen, handdoeken van papier of cellulosewatten	21.22.11.35	31	34	29	29	x	x	x
luiers, inlegluiers, onderleggers voor zieken, artikelen voor incontinentie van papier, cellulosewatten of vliezen van cellulosewatten	21.22.12.30	93	110	137	151	153	141	156
<i>Kantoorbenodigdheden van papier</i>	21.23	215	231	252	269	199	192	203
w.o.								
enveloppen	21.23.12.30	91	103	101	110	92	89	102
postbladen, brief- en correspondentiekaarten van papier, excl. prentbriefkaarten	21.23.12.50	22	23	27	31	5	5	4
assortimenten van papierwaren voor correspondentie in dozen	21.23.12.70	29	33	32	35	6	6	5
<i>Behangsel papier</i>	21.24	x	x	x	x	x	x	x
<i>Overige artikelen van papier en karton</i>	21.25	254	262	258	279	284	280	276
w.o.								
bedrukte etiketten van papier of karton, zelfklevend	21.25.12.35	133	133	130	136	135	140	143
klossen, hulzen en dergelijke artikelen van papier of karton, voor het opwinden van textielgarens	21.25.14.30	13	13	15	18	17	17	16
bierviltjes en andere artikelen van papier of karton, zoals kartonnen strippen voor kleeerhangers, staafjes van papier voor mondstukken voor sigaretten	21.25.14.90	19	18	22	23	24	23	22
Drukwerk en opgenomen media	22	3789	4118	4243	4936	4440	4751	4536
w.v.								
<i>Boeken, couranten en dergelijk drukwerk</i>	22.1	1910	2146	2230	2545	2323	2536	2377
w.o.								
boeken, brochures en dergelijk drukwerk, in losse vellen	22.11.10.00	70	84	79	92	97	94	88
schoolboeken	22.11.20.10	208	195	160	34	73	65	175
kinderboeken, excl. prentenalbums, -boeken, teken- of kleurboeken	22.11.20.20	14	18	23	32	16	19	18
letterkundige boeken	22.11.20.30	15	16	12	12	12	11	13
sociale en mensenwetenschappelijke boeken	22.11.20.40	14	27	25	32	24	31	30
natuurwetenschappelijke en technologische boeken	22.11.20.50	37	44	40	38	39	32	36
boeken, brochures en dergelijk drukwerk, zoals telefoon- en adresboeken, telex- en telefaxgidsen, beroeps- en exportgidsen, fotoboeken en plaatwerken	22.11.20.60	177	155	164	215	137	140	140
dagbladen en tijdschriften, vier of meer keer per week verschijnend	22.12.10.00	684	730	798	926	906	954	870
dagbladen en tijdschriften, minder dan vier keer per week verschijnend	22.13.10.00	646	826	880	1111	982	1152	957
prentbriefkaarten en andere gedrukte briefkaarten	22.15.11.30	15	14	12	17	1	x	x
gedrukte kaarten met persoonl. wensen of mededelingen, al dan niet met enveloppe	22.15.11.50	7	6	7	11	8	9	9
kalenders van alle soorten, gedrukt, incl. kalenderblokken	22.15.13.50	1	1	1	1	x	x	2
<i>Drukkerijen en diensten in verband met drukkerijen</i>	22.2	1579	1670	1654	1931	1775	1922	1827
w.o.								
drukken van dagbladen en tijdschriften, vier of meer keer per week verschijnend	22.21.10.00	78	79	87	84	x	x	51
waardepapieren, w.o. nieuwe postzegels, gezegeld papier; cheques, bankbiljetten, aandelen e.d.	22.22.11.00	33	43	44	43	41	50	39
handelscatalogi	22.22.12.30	46	61	48	54	45	48	54

Tabel 4.3 (slot / end)

Industriële verkopen: papier en grafische producten

Industrial sales: products of paper; published or printed products

		1995	1996	1997		1998		
		3e kw.	3e kw.	3e kw.	4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw.
Pulp, papier en kartonwaren								
<i>Drukkerijen en diensten in verband met drukkerijen (vervolg)</i>	22.2							
w.o.								
reclamedrukwerk zoals brochures, folders, reisgidsen, sales promotionmateriaal, excl. handelscatalogi	22.22.12.50	148	151	138	165	478	525	490
drukwerk zoals handelsformulieren, vergunningen, reisbiljetten, toegangskaarten en familiedrukwerk, excl. kettlingformulieren en reclamedrukwerk	22.22.13.00	138	171	181	210	217	218	207
opbergmappen, mappen en banden, omslagen voor dossiers, van papier en karton	22.22.20.50	24	26	30	31	36	41	37
sets kettlingformulieren, ook met carbonpapier	22.22.20.75	56	60	54	58	57	53	54
sets formulieren, ook met carbonpapier, excl. kettlingformulieren	22.22.20.79	12	12	13	15	20	21	18
onderleggers, boekomslagen en andere bedrukte papierwaren	22.22.20.90	1	3	2	3	4	4	4
drukken van boeken, brochures (geen reclame), jaarverslagen e.d. drukwerk, prentenalbums, prenten-, teken- en kleurboeken, geschreven of gedrukte muziek	22.22.31.00	444	468	491	596	147	172	145
drukken van dagbladen en tijdschriften, minder dan vier keer per week verschijnend	22.22.32.20	364	373	353	427	366	402	371
drukken van cartografische en topografische werken van alle soorten	22.22.32.30	1	1	1	1	0	0	1
drukken van alle soorten kalenders, incl. kalenderblokken	22.22.32.50	10	7	8	17	4	4	9
drukken van prenten, posters, gravures en foto's	22.22.32.70	4	5	6	6	6	6	7
afwerken van boeken en dergelijke artikelen (vouwen, lijmen, snijden, inbinden e.d.)	22.23.10.10	47	47	45	50	43	48	49
afwerken van brochures, tijdschriften, catalogi, reclamemateriaal, prospectussen, e.d. (vouwen, lijmen, snijden, inbinden e.d.)	22.23.10.30	52	57	49	58	59	61	63
drukletters, clichés, drukplaten, drukcilinders en dergelijke	22.24.20.00	90	73	78	84	78	82	80
<i>Reproductie van opgenomen media</i>	22.3	300	302	359	459	342	292	331
w.o.								
reproductie van magneetbanden voor geluid, breedte max. 4 mm	22.31.10.30	25	22	21	30	20	22	23
reproductie van compact discs	22.31.10.70	194	203	251	327	200	168	191
gereproduceerde magneetbanden voor video (breedte meer dan 6,5 mm)	22.32.10.50	42	48	47	54	72	62	76

Aardolie-, chemische, rubber- en kunststofverwerkende industrie

Het is met name de basischemie die in het derde kwartaal zorgt voor de stagnatie van de productie. De aardolie, de eindchemie en de rubber en kunststof laten ten opzichte van het derde kwartaal 1997 goede groeicijfers zien. De stemming bij de ondernemers is in december flink verbeterd: men verwacht zelfs weer een toename van de bedrijvigheid.

Afzetwaarde derde kwartaal 1998

Met het beschikbaar komen van de verkoopgegevens van producten in het derde kwartaal 1998 komen ook de verschillen in ontwikkeling binnen de branche duidelijk naar voren. In tabel 5.3¹ laat de basischemie een afzetdaling zien met 10%; vergeleken is het derde kwartaal 1998 met hetzelfde kwartaal van 1997. Meteen moet opgemerkt worden dat de daling vrijwel geheel stoelt op lagere afzetprijzen. In tegenstelling hiermee zijn de afzetontwikkelingen van farmaceutische producten en van producten van rubber en kunststof. Beide productgroepen laten een waardestijging zien van ongeveer 10%, waarbij de prijsontwikkeling verwaarloosbaar is.

Productiegroei negatief in oktober

In oktober 1998 is het niveau van de productie (volume) ruim 2% lager dan in de overeenkomstige maand van 1997. De laatste keer dat een negatieve ontwikkeling jaar op jaar werd gemeten was in augustus 1996. Het derde kwartaal van 1998 ten opzichte van het derde kwartaal 1997 laat een bescheiden productiestijging zien van ongeveer 1,5%. Zoals uit de verkooptabel blijkt, zijn het de flink positieve ontwikkelingen in de eindchemie en in de rubber en kunststof die de relatief geringe maar in absolute termen belangrijke daling in de basischemie compenseren. De aardolie-industrie levert eveneens een positieve bijdrage aan de productieontwikkeling in het derde kwartaal, dankzij een forse productiestijging in september ten opzichte van een jaar eerder.

Export houdt omzet op peil

De omzet die in het binnenland wordt behaald, zakt steeds verder weg. Ondanks dat de binnenlandse afzetprijzen minder zijn gedaald (ruim 9%) dan de exportprijzen, neemt in november 1998 ten opzichte van een jaar eerder de omzet aan Nederlandse klanten af met ruim 20%. De omzet aan

het buitenland is 'slechts' 4% gedaald bij ruim 14% lagere prijzen. Dit verschil is des te opmerkelijker omdat de ondernemers juist hun concurrentiepositie op buitenlandse markten (met name buiten de EU) zien verslechteren en over de binnenlandse markt min of meer positief zijn.

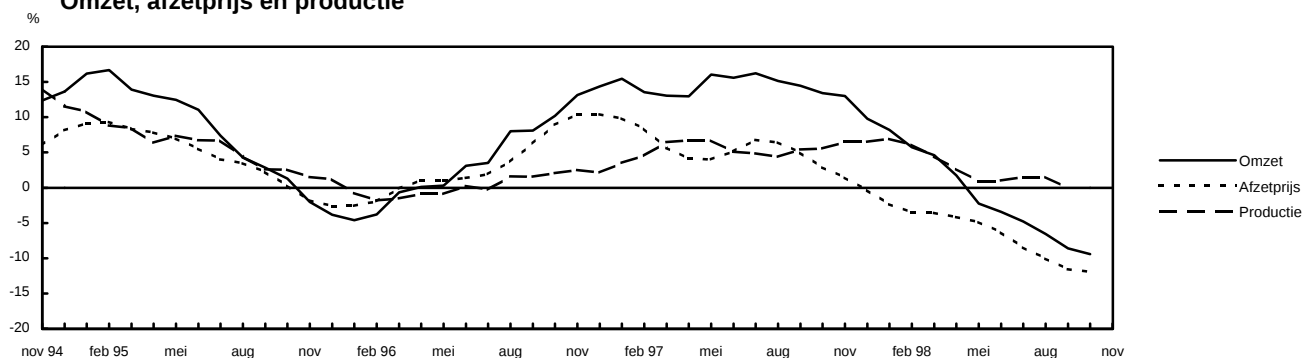
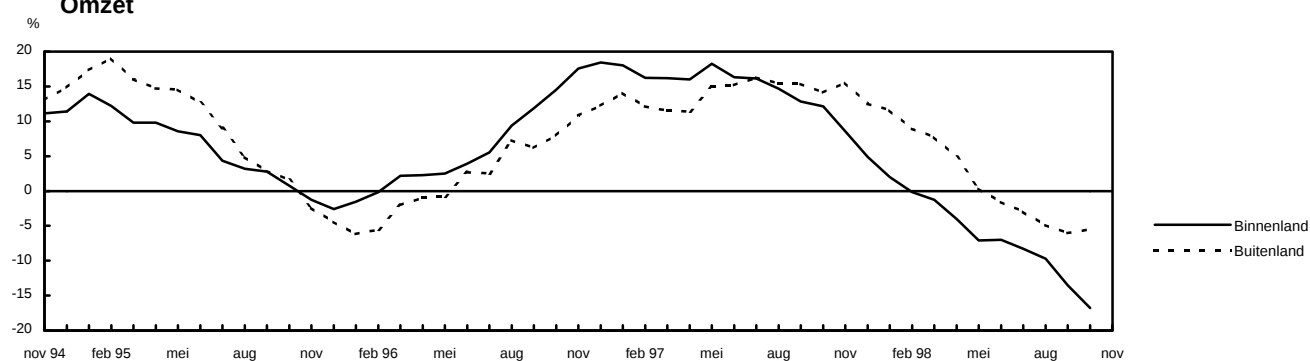
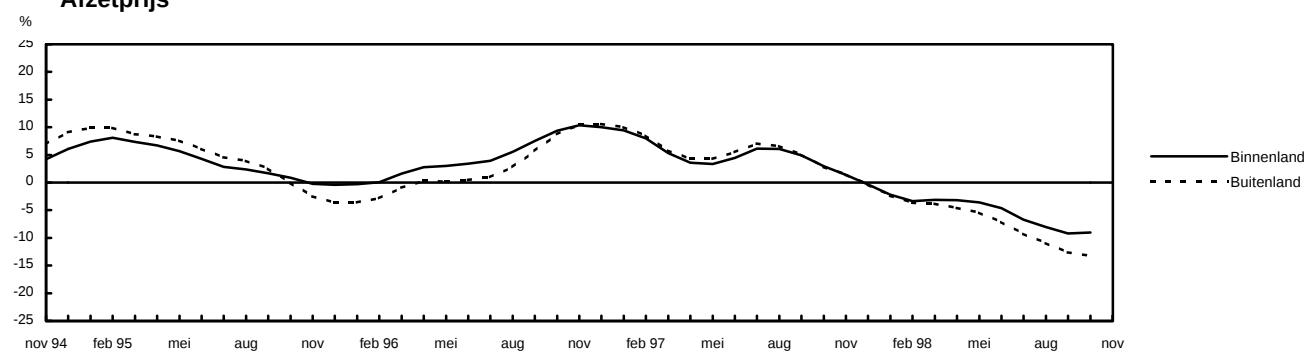
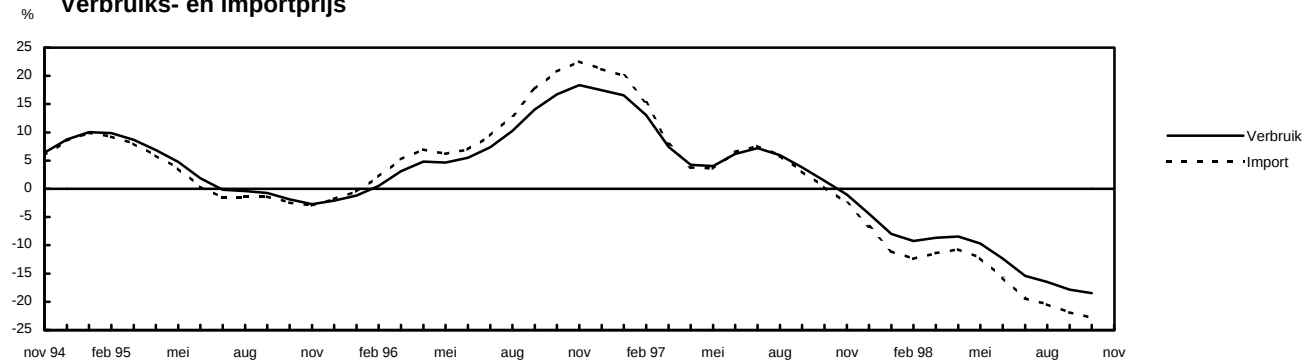
Bezettingsgraad in vierde kwartaal gedaald

De ondernemers in het panel van de Conjunctuurttest melden in december 1998 een lagere bezettingsgraad dan in september. Volgens hen ligt de benutting van de productie-installaties in december op 84,5% en dat is bijna 1 procentpunt lager dan in september. Vooral de terugval van de bedrijvigheid in november zorgt voor de daling. Het is dan ook zo dat juist in november een scherpe terugval plaatsvond in de orderontvangst. 'Onvoldoende vraag' wordt in december door meer ondernemers gezien als een beperkende factor in de productie. In december daalt de orderontvangst verder, zij het minder sterk. Opmerkelijk is dat opnieuw de binnenlandse vraag het meest afneemt. De bedrijvigheid is ten opzichte van november nagenoeg ongewijzigd gebleven en geeft geen druk op de orderpositie. Het indexcijfer van de orderpositie daalt nauwelijks. De schrik van november is vergeten: de oordelen van de ondernemers over de orderontvangst, de orderpositie en de voorraden gereed product zijn minder negatief.

Verwachtingen

Voor het eerste kwartaal van 1999 verwachten de ondernemers een toename van de bedrijvigheid. Het tamelijk constante niveau van de orderpositie zal wellicht hier debet aan zijn. Daarentegen rekent men voor de afzet aan het buitenland op een vrijwel gelijkblijvend niveau. Ten aanzien van de afzetprijzen ziet een belangrijk deel van het panel nog verlagingen in het verschiet liggen. De personeelssterkte laat naar verwachting een lichte daling zien in de eerste helft van 1999.

¹ De afzet van aardolieproducten is niet in deze tabel opgenomen. Zie voor informatie over de aardolie-industrie de 'Aardoliebalans' van het CBS (tel. 070-3374377).

Omzet, afzetprijs en productie**Omzet****Afzetprijs****Verbruiks- en importprijs**

Tabel 5.1

Kerngegevens: Aardolie-, chemische, rubber- en kunststofverwerkende industrie

General figures: Manufacture of petroleum, chemicals, rubber and plastic products

General figures: Manufacture of petroleum, chemicals, rubber and plastic products													
	Eenheid	jaar		kwartaal				maand				Ontwik-	
		1996	1997	1997		1998		1997		1998		keling	
				3e kw.	4e kw.	2e kw.	3e kw.	okt.	nov.	sep.	okt.	nov.	in % ¹⁾
1990=100													
Omzet (waarde)		104,4	119,4	120,5	122,5	117,8	112,6	130,1	120,9	115,9	116,6	109,3	-9,6
binnenland		103,9	118,8	119,0	121,2	112,5	107,3	126,8	123,2	110,9	105,1	98,5	-20,1
buitenland		104,6	119,8	121,3	123,1	120,6	115,4	131,8	119,7	118,6	122,8	115,1	-3,9
Afzetprijs		95,3	100,0	101,2	100,8	93,7	91,0	101,7	101,3	90,4	89,0	88,2	-12,9
binnenland		101,6	106,3	107,5	107,1	100,7	98,7	107,9	107,6	98,3	98,0	97,5	-9,4
buitenland		92,7	97,4	98,5	98,2	90,8	87,8	99,1	98,7	87,2	85,2	84,4	-14,5
Verbruiksprijs		93,9	98,8	99,3	99,4	86,9	82,9	101,9	99,9	82,9	81,9	79,6	-20,3
import		91,5	96,2	96,6	96,7	81,5	76,8	100,0	97,2	77,0	76,0	72,7	-25,2
Productie (volume gemiddelde dag)		114,7	121,0	117,8	122,0	127,1	119,6	125,7	118,5	119,6	123,0	.	-2,1
Bruto Toegevoegde Waarde (fk, volume)		115,3	119,9	119,2	118,7	127,0	118,8						-0,3
Aantal bedrijven ²⁾	1000	2,0	2,1			1,9							
Uitgesproken faillissementen	1	31	20	5	2	8	5	2	-	-	1	1	
Aantal werkdagen	1	255	254	66	64	61	66	23	20	22	22	21	
Energieverbruik	PJ	780	796	200	202	195	.						

¹⁾ Laatste gepubliceerde maand t.o.v. vergelijkbare maand voorgaand jaar. Kwartaalcijfers laatste gepubliceerde kwartaal t.o.v. kwartaal voorgaand jaar
²⁾ Stand per 1 januari.

Tabel 5.2

Conjunctuurtest ¹⁾ gegevens: Aardolie-, chemische, rubber- en kunststofverwerkende industrie

Business survey figures: Manufacture of petroleum, chemicals, rubber and plastic products

	Eenheid	jaar		kwartaal					maand				Gemidd.
	²⁾	1997	1998	1997	1998				1997		1998		laatste
				4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.	nov.	dec.	nov.	dec.	12 mnd.
Orderontvangst t.o.v. vorige maand		5	-4	-2	5	1	-10	-12	-7	-2	-21	-9	-4
binnenlandse markt		4	-5	-5	5	-2	-7	-15	-3	-7	-28	-12	-5
buitenlandse markt		5	-5	1	4	0	-13	-10	-11	5	-16	-7	-5
Bedrijvigheid t.o.v. vorige maand		3	1	-2	9	3	-4	-3	-11	9	-13	1	1
Bezettingsgraad ³⁾	%	85,8	86,3	85,7	88,0	87,1	85,4	84,5					86,3
Productiebelemmeringen ³⁾													
geen	%	89	86	90	87	86	81	88					86
stagnatie a.g.v.													
onvoldoende vraag	%	4	6	3	4	6	6	8					6
tekort aan arbeid	%	1	3	1	2	4	4	1					3
te geringe productiecapaciteit	%	3	2	2	4	3	1	1					2
overige belemmeringen	%	4	4	4	3	1	8	2					4
Orderpositie	⁴⁾	99,9	102,8	100,5	103,4	104,6	102,8	100,5	99,7	100,5	100,2	99,9	102,8
Beoordelingen:													
orderontvangst		0	-5	-2	1	-2	-8	-12	-4	-3	-18	-7	-5
orderpositie totaal		-1	-5	-2	0	-5	-6	-9	-3	-2	-14	-6	-5
orderpositie buitenland		-1	-6	0	-1	-4	-10	-10	-2	0	-14	-7	-6
productiecapaciteit		1	1	0	-5	1	5	4					1
voorraden gereed product		2	8	0	5	6	11	9	0	1	11	7	8
Concurrentiepositie t.o.v. kw t-1													
binnenlandse markt		1	2	0	0	2	2	3					2
buitenlandse markt													
binnen Europese Unie		0	-2	3	0	-9	1	-1					-2
buiten Europese Unie		5	-7	7	0	-11	-7	-10					-7
Verwachting													
buitenlandse afzet komende 3 mnd		8	-1	6	11	-13	-2	0					-1
bedrijvigheid komende 3 mnd		7	4	5	6	8	-2	4	8	5	2	9	4
verkoopprijs komende 3 mnd		3	-12	6	-5	-10	-16	-17	6	8	-17	-19	-12
personeelssterkte komende 6 mnd		-8	-6	-5	-8	-6	-6	-4					-6
toe- of afname personeelssterkte	%	-0,3	-0,5	0,2	-0,9	-0,4	-0,3	-0,4					-0,5

¹⁾ De vragen zoals ze in de Conjunctuurtestenquête worden gesteld, zijn te vinden in de alfabetische begrippenlijst.

²⁾ Verschil in percentage toegenomen / groot (+) en afgenomen / klein (-), tenzij anders vermeld.

³⁾ Het kwartaalcijfer heeft betrekking op de laatste maand (verslagmaand) van het betreffende kwartaal.

⁴⁾ Indices: maart 1996=100.

Tabel 5.3

Industriële verkopen: chemische producten en producten van rubber of kunststof*Industrial sales: chemical products and products of rubber or plastic*

		1995	1996	1997		1998		
		3e kw.	3e kw.	3e kw.	4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw.
		: mln gld						
Verkopen van zelfvervaardigde producten								
Chemische producten en synthetische of kunstmatige vezels	24	11620	11837	14207	14037	14249	13995	13233
w.v.								
Basischemicaliën	24.1	7209	6851	8489	8530	8648	8393	7644
w.v.								
Industriële gassen	24.11	64	54	x	x	80	80	93
Kleurstoffen en pigmenten	24.12	145	154	x	x	192	203	190
w.o.								
kleur- en verfstoffen, preparaten en luminoforen, excl. op basis van titaanoxide, of chroom- of cadmiumverbindingen	24.12.24.70	33	39	48	46	51	57	51
Overige anorganische chemische basisproducten	24.13	401	440	503	528	520	524	525
w.o.								
fosforzuur en polyfosforzuren	24.13.14.55	55	57	65	58	52	61	63
Overige organische chemische basisproducten	24.14	3311	2947	3617	3479	3434	3275	2988
w.o.								
cycloalkanen, cycloalkenen en cycloterpenen, excl. cyclohexaan	24.14.12.15	22	24	28	27	25	27	27
benzeen, zuiverheid minstens 95 gew. perc.	24.14.12.23	74	77	109	81	96	74	85
esters van azijnzuur, excl. ethyl- en vinylacetaat	24.14.32.19	33	32	30	26	20	19	17
mono-, di-, trichloorazijnzuur, propion-, boter-, valeriaanzuur en zouten of esters daarvan	24.14.32.20	24	27	34	29	32	38	34
verzadigde eenw. acyclische carbonzuren, incl. zouten en esters daarvan, excl. miere-, azijn-, propion-, boter-, valeriaan-, palmatine- en stearinezuur	24.14.32.80	63	70	70	63	x	x	x
carbonzuren met andere zuurstofhoudende groepen en derivaten daarvan, excl. citroenzuur en derivaten daarvan	24.14.34.75	37	57	45	47	53	55	68
aminoverbindingen met zuurstofhoudende groepen , excl. aminoalcoholen, lysine en glutaminezuur	24.14.42.90	68	70	73	72	83	81	74
acyclische ethers en halogeën-, sulfo-, nitro- en nitrosoderivaten daarvan, excl. diethylether	24.14.63.19	76	73	108	94	95	x	x
2,2'-oxydiëthanol (diëthyleenglycol)	24.14.63.33	28	17	27	28	x	x	x
etheralcoholen en halogeën-, sulfo-, nitro- en nitosoderivaten daarvan, excl. diëthyleenglycol	24.14.63.39	74	78	81	76	83	75	69
olie en andere olieproducten, uit de distillatie van steenkoolteer, excl. benzeen, toluen, xyleen, naftaleen, creosootolie en mengsels van aromaten	24.14.73.67	20	22	24	24	35	34	26
Kunstmeststoffen en stikstofverbindingen	24.15	599	599	609	591	654	523	460
w.o.								
ammoniak, watervrij (100 % N)	24.15.10.75	79	72	99	86	90	85	66
meststoffen van dierlijke of van plantaardige oorsprong	24.15.60.00	33	31	30	38	x	x	x
meststoffen met stikstof, fosfor en kalium, met meer dan 10 gewichtspercenten stikstof (100 % effectieve stof)	24.15.80.23	46	32	49	61	94	45	41
Kunststoffen in primaire vormen	24.16	2609	2560	3418	3559	3650	3684	3290
w.o.								
copolymeren van styreen en acrylonitril (SAN), in primaire vormen	24.16.20.50	22	21	21	22	x	x	x
copolymeren van acrylonitril, butadiëen en styreen (ABS), in primaire vormen	24.16.20.70	107	115	113	115	127	129	116
polymeren van stureen, in primaire vormen, excl. polystyreen, SAN en ABS	24.16.20.90	78	77	100	98	131	117	106
polyethyleenglycolen en andere polyetheralcoholen, in primaire vormen	24.16.40.15	186	131	203	196	224	212	195
verzadigde polyesteren n.e.g., in primaire vormen	24.16.40.90	158	196	140	145	140	166	121
acrylpolymeren, in primaire vormen, excl. polymethylmethacrylaat	24.16.53.90	109	114	112	105	108	112	103
polyamide-6, -11, -12, -6,6, -6,9, -6,10 of -6,12, in primaire vormen	24.16.54.50	180	160	196	192	208	190	170
polyamiden in primaire vormen, excl. polyamide-6, -11, -12, -6,6, -6,9, -6,10 of -6,12	24.16.54.90	38	44	51	52	44	45	39
polyurethanen in primaire vormen	24.16.56.70	186	195	x	x	x	x	x
Synthetische rubber in primaire vormen	24.17	82	97	100	107	117	106	97
Verdelgingsmiddelen en andere chemische producten voor de landbouw	24.2	88	96	110	91	130	140	101
Verf, vernis e.d., drukinkt en mastiek	24.3	701	733	792	734	779	854	826
w.o.								
verf en vernis op basis van acryl- of vinylpolymeren, in waterige systemen	24.30.11.50	61	74	96	85	93	104	100
verf en vernis in waterige systemen, op basis van synthetische polymeren, excl. op basis van acryl- of vinylpolymeren	24.30.11.70	19	25	24	23	22	24	26
verf en vernis oplossingen van polyesteren met max. 50 gew. % oplosmiddel, niet-waterige systemen	24.30.12.29	121	121	132	114	123	135	126
verf en vernis oplossingen op basis van acryl- of vinylpolymeren, met max. 50 gew. % oplosmiddel, niet-waterige systemen	24.30.12.50	27	38	38	42	35	37	36
verf en vernis oplossingen op basis van synth. polymeren met max. 50 gew. % oplosmiddel, niet-waterige systemen, excl. op basis van acryl- of vinylpolymeren	24.30.12.90	138	115	119	103	121	135	127
bereide pigmenten, opacifeermiddelen en verfstoffen, bijv. voor keramiek	24.30.21.30	29	28	36	34	38	34	37
zwarte drukinkt	24.30.24.50	16	20	18	19	19	19	18
drukinkt, excl. zwarte drukinkt	24.30.24.70	68	69	80	85	83	88	84

Tabel 5.3 (vervolg / continued)

Industriële verkopen: chemische producten en producten van rubber of kunststof*Industrial sales: chemical products and products of rubber or plastic*

		1995	1996	1997	1998			
		3e kw.	3e kw.	3e kw.	4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw.
		mln gld						
Verkopen van zelfvervaardigde producten								
Farmaceutische grondstoffen	24.41	280	269	339	346	316	326	322
Farmaceutische producten	24.42	1152	1600	2033	2029	2121	2098	2243
w.o.								
geneesmiddelen met penicillinen of streptomycinen in afgemeten hoeveelheden, dan wel opgemaakt voor de verkoop in het klein	24.42.11.60	19	26	28	33	35	31	29
geneesmiddelen met antibiotica, in afgemeten hoeveelheden, dan wel opgemaakt voor de verkoop in het klein, excl. met penicillinen of streptomycinen	24.42.11.80	19	25	22	22	22	21	19
geneesmiddelen zonder antibiotica met hormonen uit de bijnierschors, in afgemeten hoeveelheden, dan wel opgemaakt voor de verkoop in het klein	24.42.12.70	15	16	18	21	21	18	19
geneesmiddelen, niet op basis van penicillinen, hormonen, antibiotica, alkaloiden of provitaminen, opgemaakt voor de verkoop in het klein	24.42.13.80	734	1124	x	x	x	x	x
vaccins voor mensen	24.42.21.40	41	78	73	40	26	29	88
Glycerol, zeep en wasmiddelen, poets- en reinigingsmiddelen	24.51	327	336	372	367	345	346	348
w.o.								
niet-ionische organische tensioactieve producten, excl. zeep	24.51.20.50	16	18	25	25	25	24	25
was- en reinigingsmiddelen, opgemaakt voor de verkoop in het klein	24.51.32.50	101	116	117	110	97	102	104
was- en reinigingsmiddelen, niet opgemaakt voor de verkoop in het klein	24.51.32.70	53	58	55	58	62	61	61
preparaten voor het parfumeren van of het neutraliseren van geuren in vertrekken	24.51.41.00	13	17	16	16	16	16	15
Parfums en cosmetische artikelen	24.52	175	191	174	158	119	135	134
w.o.								
schoonheids- en verzorgingsmiddelen, excl. voor het opmaken van lippen en ogen, de verzorging van handen of voeten, poeder voor cosmetisch gebruik	24.52.15.00	29	31	31	22	17	21	24
haarshampoo	24.52.16.30	19	20	20	20	x	x	x
haarverzorgingsmiddelen, excl. shampoo, lak, preparaten voor het permanent-haargolven of ontkrullen	24.52.17.00	19	21	23	24	16	16	15
Kruit en springstoffen	24.61	3	2	x	x	x	x	x
Lijm en gelatine	24.62	128	144	139	150	151	150	136
w.o.								
lijmen opgemaakt voor de verkoop in het klein; kleefmiddel opgemaakt voor de verkoop in het klein, verpakking max. 1 kg	24.62.10.70	27	24	21	23	21	23	x
kleefmiddel op basis van rubber of kunststof (incl. kunstharsen), opgemaakt voor de verkoop in het klein	24.62.10.80	32	39	40	42	42	42	38
bereide kleefmiddelen, op basis van o.a. gluten, natuurlijmen, silicaten, korstmos, meel of agar-agar, excl. op basis van rubber of kunststof	24.62.10.90	39	37	39	40	39	40	41
Etherische oliën	24.63	168	167	190	158	194	201	183
w.o.								
mengsels van reukstoffen voor de voedingsmiddelen- en drankenindustrie	24.63.10.75	107	112	132	111	131	149	130
Fotochemische producten	24.64	478	543	503	475	453	447	453
w.o.								
fotografische film en film voor "direct-klaar fotografie", op rollen, lichtgevoelig en onbelicht	24.64.11.50	289	326	242	263	211	x	x
Informatiedragers waarop niets is opgenomen	24.65	13	16	x	x	x	x	x
Andere chemische producten, niet eerder genoemd	24.66	611	603	727	600	608	577	492
w.o.								
reageermiddelen van gemengde samenstelling, voor diagnose of laboratorium, incl. geïmpregneerd of bekleed papier	24.66.42.10	25	24	26	24	26	22	23
reactie-initiatoren, -versnellers en katalytische preparaten, n.e.g.	24.66.46.60	85	99	110	95	89	87	54
chemische producten en preparaten n.e.g., zoals niet-gedoopt lithium, mengsels van aminen uit gedimeriseerde vetzuren met een mol. gew. >250 en <=550	24.66.48.90	137	156	158	137	155	153	135
Producten van rubber of kunststof	25	2173	2116	2305	2412	2621	2673	2556
w.v.								
Producten van rubber	25.1	217	213	229	248	257	253	279
w.o.								
gegoten artikelen van niet-geharde ge vulcaniseerde rubber, excl. voor motorvoert.	25.13.73.60	37	41	45	40	44	42	37
Platen, vellen, buizen en profielen van kunststof	25.21	857	839	923	951	955	1000	927
w.o.								
stijve buizen en slangen van polyethyleen	25.21.21.53	15	14	48	32	35	41	32
stijve buizen en slangen van polyvinylchloride	25.21.21.57	89	88	72	69	77	77	66
niet-versterkte buizen en slangen van kunststof, verkregen door herschikking of additie, zonder hulpstukken	25.21.22.35	4	6	18	16	x	x	x
niet-versterkte buizen en slangen van kunststof, versterkt of op andere wijze gecombineerd met andere stoffen, excl. flexibele met drukweerstand <27.6 Mpa	25.21.22.50	34	21	29	30	27	32	26

Tabel 5.3 (slot / end)

Industriële verkopen: chemische producten en producten van rubber of kunststof

Industrial sales: chemical products and products of rubber or plastic

		1995	1996	1997		1998		
		3e kw.	3e kw.	3e kw.	4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw.
		mln gld						
Verkopen van zelfvervaardigde producten								
<i>Platen, vellen, buizen en profielen van kunststof (vervolg)</i>	25.21							
w.o.								
hulpstukken voor buizen en slangen van kunststof	25.21.22.70	67	68	73	72	75	79	70
platen, foliën e.d. van kunststof zonder celstruct., niet versterkt met andere stoffen, van polyethyleen, dikte max. 0,1 mm, niet vezelversterkt	25.21.30.10	65	75	90	105	108	117	101
platen, foliën e.d. van kunststoffen, met celstructuur, excl. van polystyreen, polyvinylchloride, polyurethanen of geregenereerde cellulose	25.21.41.50	67	82	68	88	83	77	71
platen, foliën e.d. van kunststof zonder celstruct., versterkt of gecombineerd, excl. van polymersatieproducten door herschikking, condensatie of additie	25.21.41.80	50	41	36	39	42	43	39
	25.21.42.80	20	26	33	32	30	32	32
<i>Verpakkingsmateriaal van kunststof</i>	25.22	404	381	399	410	473	479	456
w.o.								
vuilniszakken, draagtassen en andere zakken van polyethyleen	25.22.11.00	99	89	103	112	108	114	120
vuilniszakken, draagtassen en andere zakken van kunststof, excl. van polyethyleen	25.22.12.00	20	20	21	20	24	26	25
dozen, bakken, kisten en dergelijke artikelen van kunststof	25.22.13.00	104	94	95	99	119	125	117
flessen, flacons en dergelijke artikelen van kunststof, max. 2 l	25.22.14.50	31	42	30	30	55	52	50
flessen, flacons en dergelijke artikelen van kunststof, meer dan 2 l	25.22.14.70	12	15	17	17	17	17	16
stoppen, deksels en andere sluitingen van kunststof	25.22.15.27	18	16	26	24	26	25	22
vaten, containers of pallets voor vervoer, opslag of verpakking van kunststof	25.22.15.40	119	102	102	104	116	112	99
<i>Kunststofartikelen voor de bouw</i>	25.23	238	235	232	253	298	304	284
w.o.								
bidets, closetpotten, stortbakken en dergelijke sanitaire artikelen van kunststof	25.23.12.90	12	14	20	20	24	24	16
garnituren, beslag en coating van kunststof, om blijvend te worden bevestigd in of op deuren, vensters, trappen, muren en andere delen voor gebouwen	25.23.15.50	21	22	16	15	15	17	16
uitrustingsstukken van kunststof voor gebouwen, zoals kabelgoten of rawl- en andere pluggen, excl. garnituren en beslag	25.23.15.90	39	28	42	40	45	47	46
geprefabriceerde bouwwerken van kunststof	25.23.20.00	19	22	17	20	42	43	44
<i>Overige producten van kunststof</i>	25.24	457	447	523	550	638	638	610
w.o.								
tafelkleden, bakjes voor levensmidd. en andere keuken- en tafelgerei van kunststof	25.24.23.20	39	32	43	42	43	47	47
huish. en toiletartikelen van kunststof, excl. van geregenereerde cellulose, excl. keuken- of tafelgerei	25.24.23.70	53	48	45	50	55	48	50
art. van kunststof en van fysisch gewijzigde natuurlijke harsen, niet uit vellen, excl. kleding (toebereiden), beslag voor meubelen, beeldjes, schoolbehoeften	25.24.28.70	205	195	202	220	229	217	186
onderdelen van kunststof voor optische, fotografische, cinematografische, medische, chirurgische apparaten of voor meet- en precisietoestellen	25.24.90.97	11	12	16	16	13	15	13

Metaal-, elektrotechnische en transportmiddelenindustrie

De bruto toegevoegde waarde vertoont een dalende tendens. In november neemt de omzet iets af. En ondanks de gelijkblijvende orderontvangst daalt de bedrijvigheid in december, met als gevolg dat de index van de orderpositie oploopt. Voor het eerste kwartaal van 1999 voorzien de ondernemers een stabilisatie van de buitenlandse afzet, de bedrijvigheid en de afzetprijzen.

Bruto toegevoegde waarde groeit minder

In het derde kwartaal van 1998 groeit het volume van de bruto toegevoegde waarde met 1,6% ten opzichte van hetzelfde kwartaal van 1997. In het eerste en het tweede trimester van 1998 is er nog een toename van respectievelijk 6,5% en 4,7%. Er is dus duidelijk sprake van een dalende tendens.

Minder omzet ondanks extra werkdag

In november 1998 daalt de totale omzet van de metaal-, elektrotechnische en transportmiddelenindustrie met 0,6% ten opzichte van november een jaar eerder. Deze afname komt tot stand ondanks het feit dat november 1998 een werkdag meer telt dan in het jaar daarvoor. Ook het prijsniveau van de totale afzet daalt weer en ligt ruim 1% lager dan in november 1997. Per saldo laat het afzetvolume nog een kleine groei van een half procent zien.

Op de binnenlandse markt stijgt de omzet met ruim 4%. En hoewel de afzetprijzen sinds september 1998 dalen, ligt het prijsniveau in november nog 0,4% hoger dan in dezelfde maand van 1997. Het afzetvolume in het binnenland neemt dus met 4% toe.

Daarentegen daalt het afzetvolume in het buitenland met 2%. Bovendien ligt de afzetprijs 2% lager. De omzet aan buitenlandse afnemers neemt dan ook met 4% af ten opzichte van november 1997.

Orderontvangst neemt af in november

De totale orderontvangst daalt in november 1998 met ruim 5% in vergelijking met dezelfde maand in 1997. Het is met name de buitenlandse orderontvangst die deze afname veroorzaakt. De orders uit het buitenland dalen namelijk met ruim 17%. En hoewel de binnenlandse orderontvangst stijgt met bijna 15% blijkt dit dus onvoldoende om de teruggang van de buitenlandse orders te compenseren.

Minder bedrijvigheid bij stabiele orders

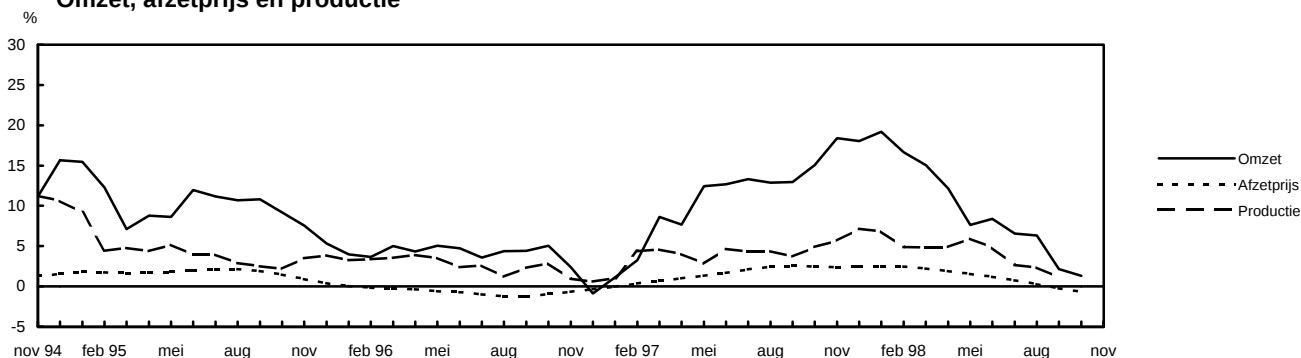
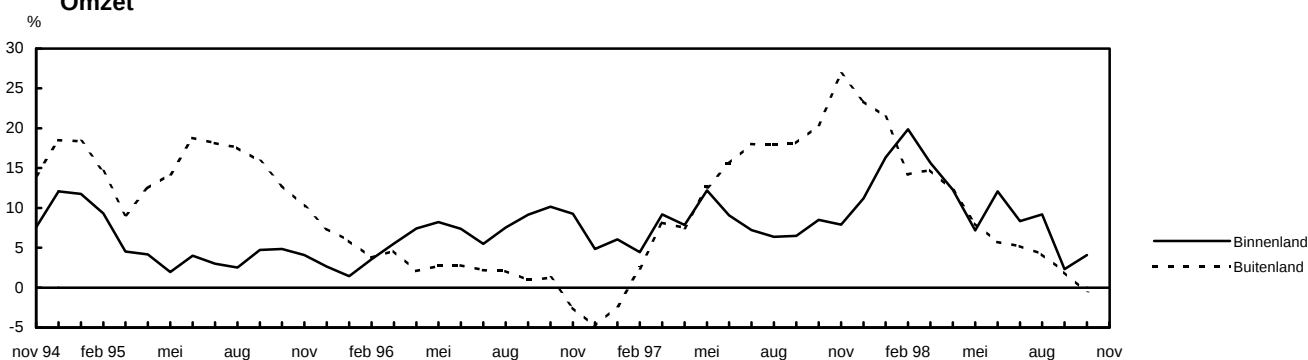
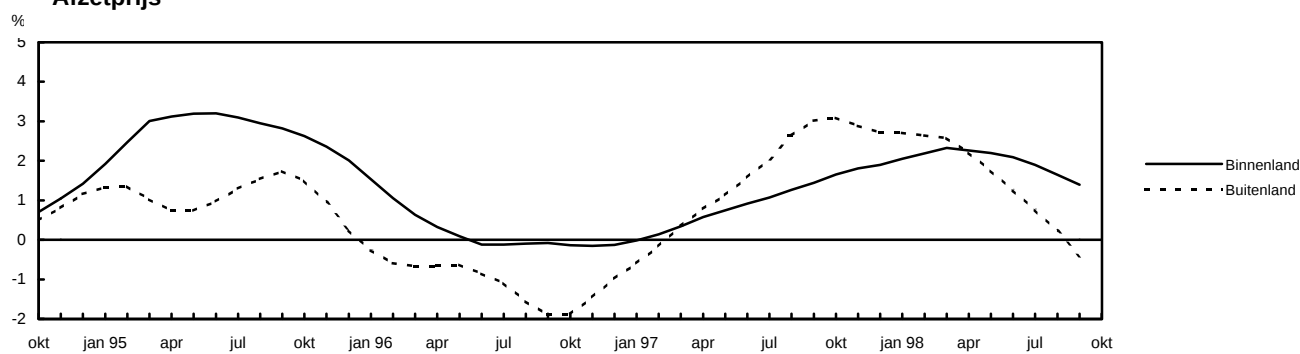
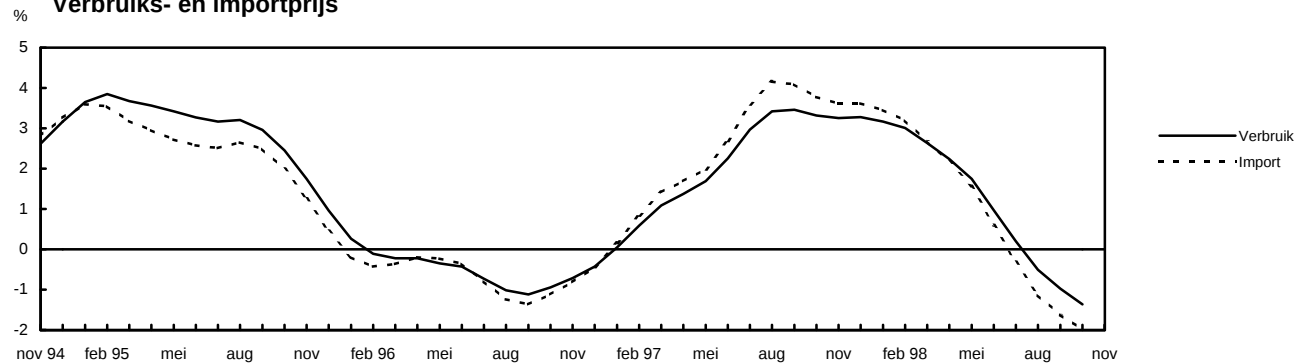
In december van vorig jaar neemt de bedrijvigheid af ten opzichte van november. Dit is overigens een normaal beeld voor deze tijd van het jaar. De bezettingsgraad van de productie-installaties ligt in december dan ook zo'n 2% lager dan in september en bedraagt 81,5%. De waarde van de totale orderontvangst is nagenoeg gelijk gebleven aan die van november. Dit heeft echter niet geleid tot meer bedrijvigheid. Wel beoordelen de ondernemers deze orderontvangst als iets beter dan in november, maar van tevredenheid is nog geen sprake.

Orderpositie verbetert

De stabilisatie van de totale orderontvangst en de afname van de bedrijvigheid hebben geleid tot een verbetering van de orderpositie. De index van de orderpositie, een maatstaf voor het aantal maanden werk in voorraad, stijgt naar 95,4. Toch zijn de producenten hierover niet beter te spreken dan in november. In de tweede helft van 1998 is er een lichte stijging van het percentage ondernemers dat aangeeft productiebelemmeringen te ondervinden als gevolg van onvoldoende vraag. Opmerkelijk is verder dat het percentage ondernemers dat aangeeft last te hebben van een tekort aan arbeidskrachten halveert.

Verwachtingen

Voor het eerste kwartaal van 1999 rekenen de ondernemers op stabilisatie. Ze geven aan dat de buitenlandse afzet en de bedrijvigheid nagenoeg gelijk blijven. Daarnaast verwachten ze dat de verkoopprijzen niet verder zullen dalen. Ook in de personeelsbezetting voorzien de ondernemers weinig mutatie.

Omzet, afzetprijs en productie**Omzet****Afzetprijs****Verbruiks- en importprijs**

Tabel 6.1

Kerngegevens: Metaal-, elektrotechnische en transportmiddelenindustrie

General figures: Manufacture of metal and electrical products, transport equipment

	Eenheid	jaar		kwartaal				maand				Ontwik-	
		1996	1997	1997		1998		1997		1998		keling	
				3e kw.	4e kw.	2e kw.	3e kw.	okt.	nov.	sep.	okt.	nov.	in % ¹⁾
1990=100													
Omzet (waarde)		114,0	127,8	122,1	148,2	138,4	129,9	149,7	140,5	148,4	150,0	139,7	-0,6
binnenland		113,6	122,6	114,8	137,7	137,2	126,1	145,7	132,4	148,6	144,8	138,2	4,4
buitenland		114,3	131,8	127,8	156,4	139,4	133,0	152,8	146,9	148,2	154,1	141,0	-4,0
Ontvangen orders (waarde)		108,0	132,5	130,4	143,2	132,8	122,0	145,8	140,9	132,2	139,4	133,6	-5,1
binnenland		107,7	123,1	116,7	129,9	138,4	120,9	138,7	121,1	136,2	132,6	138,7	14,6
buitenland		108,2	139,9	141,3	153,8	128,3	122,9	151,4	156,6	129,1	144,7	129,6	-17,3
Afzetprijs		103,3	104,9	105,5	105,6	106,3	105,8	105,6	105,6	105,4	104,7	104,4	-1,1
binnenland		104,4	105,6	105,9	106,3	107,5	107,4	106,3	106,3	107,4	107,0	106,8	0,5
buitenland		102,6	104,5	105,2	105,1	105,6	104,8	105,2	105,1	104,3	103,3	103,0	-2,0
Verbruiksprijs		101,4	103,7	104,6	104,5	105,1	104,1	104,4	104,4	103,7	102,8	102,7	-1,7
import		99,9	102,6	103,7	103,3	103,8	102,5	103,2	103,2	102,0	101,0	100,8	-2,3
Productie (volume gemiddelde dag)		107,4	112,1	102,0	119,9	124,5	104,4	117,9	123,0	116,0	120,4	.	2,1
Bruto Toegevoegde Waarde (fk, volume)		109,4	115,4	108,9	120,1	124,8	110,6						1,6
Aantal bedrijven ²⁾	1000	15,6	15,0			16,6							
Uitgesproken faillissementen	1	180	195	45	41	51	46	15	17	16	19	20	
Aantal werkdagen	1	255	254	66	64	61	66	23	20	22	22	21	
Energieverbruik	PJ	188	195	45	51	48	.						

¹⁾ Laatste gepubliceerde maand t.o.v. vergelijkbare maand voorgaand jaar. Kwartaalcijfers laatste gepubliceerde kwartaal t.o.v. kwartaal voorgaand jaar

²⁾ Stand per 1 januari.

Tabel 6.2

Conjunctuurtest ¹⁾ gegevens: Metaal-, elektrotechnische- en transportmiddelenindustrie

Business survey figures: Manufacture of metal and electrical products, transport equipment

	Eenheid	jaar		kwartaal					maand				Gemidd.
	²⁾	1997	1998	1997	1998				1997		1998		laatste
				4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.	nov.	dec.	nov.	dec.	12 mnd.
Orderontvangst t.o.v. vorige maand		8	0	5	5	2	-2	-4	2	10	-5	0	0
binnenlandse markt		6	1	4	6	2	0	-6	-6	5	-6	-4	1
buitenlandse markt		7	-1	7	7	0	-5	-4	2	19	-6	1	-1
Bedrijvigheid t.o.v. vorige maand		8	2	4	6	7	1	-5	1	5	-7	-8	2
Bezettingsgraad ³⁾	%	82,9	83,2	83,6	83,6	84,2	83,4	81,5					83,2
Productiebelemmeringen ³⁾													
geen	%	83	83	85	84	81	81	85					83
stagnatie a.g.v.													
onvoldoende vraag	%	6	6	6	5	5	6	7					6
tekort aan arbeid	%	5	6	5	4	7	8	4					6
te geringe productiecapaciteit	%	3	3	2	4	4	3	2					3
overige belemmeringen	%	4	3	2	3	3	2	2					3
Orderpositie	⁴⁾	93,5	96,6	95,8	96,3	97,5	97,7	94,8	95,8	95,2	93,8	95,4	96,6
Beoordelingen:													
orderontvangst		-1	-1	0	2	2	-1	-8	2	-2	-10	-5	-1
orderpositie totaal		3	4	6	5	7	5	-2	7	5	-3	-1	4
orderpositie buitenland		5	5	6	6	9	6	-3	6	5	-4	-2	5
productiecapaciteit		1	-1	0	-1	-4	-1	1					-1
voorraden gereed product		2	2	1	1	2	2	4	1	1	4	4	2
Concurrentiepositie t.o.v. kw t-1													
binnenlandse markt		4	2	10	1	5	0	3					2
buitenlandse markt													
binnen Europese Unie		6	5	7	6	6	2	4					5
buiten Europese Unie		5	0	5	3	1	-3	-2					0
Verwachting													
buitenlandse afzet komende 3 mnd		16	6	15	14	5	2	3					6
bedrijvigheid komende 3 mnd		12	8	1	14	9	11	-3	1	-2	-6	1	8
verkoopprijs komende 3 mnd		8	-2	13	3	-2	-7	-3	13	16	-4	1	-2
personeelssterkte komende 6 mnd		0	4	4	5	6	2	1					4
toe- of afname personeelssterkte	%	-0,7	-0,1	-0,1	0,0	0,3	-0,2	-0,3					-0,1

¹⁾ De vragen zoals ze in de Conjunctuurtestenquête worden gesteld, zijn te vinden in de alfabetische begrippenlijst.

²⁾ Verschil in percentage toegenomen / groot (+) en afgenomen / klein (-), tenzij anders vermeld.

³⁾ Het kwartaalcijfer heeft betrekking op de laatste maand (verslagmaand) van het betreffende kwartaal.

⁴⁾ Indices: maart 1996=100.

Tabel 6.3

Industriële verkopen: metaalproducten, elektrotechnische producten, transportmiddelen

Industrial sales: metal and electrical products and transport equipment

		1995	1996	1997		1998		
		3e kw.	3e kw.	3e kw.	4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw.
Verkopen van zelfvervaardigde producten								
Metalen in primaire vorm en metaalproducten uit eerste verwerking w.o.	27	.	.	.	.	.	.	.
Buizen en hulpstukken (fittings) van gietijzer	27.21	8	8	x	x	x	x	x
Buizen en hulpstukken (fittings) van staal	27.22	135	132	130	145	x	x	148
Getrokken draad uit ijzer of staal	27.34	24	24	26	26	34	38	37
Aluminium en werken van aluminium w.o.	27.42	609	569	656	654	725	750	708
ruw aluminium (blokken e.d.) van gelegeerd secundair aluminium	27.42.11.55	52	40	61	77	92	88	83
staven en profielen, incl. holle profielen, van gelegeerd aluminium	27.42.22.50	154	131	142	145	168	175	161
Lood, tink en zink en werken daarvan	27.43	111	122	x	x	x	x	x
Werken van koper	27.44	110	112	135	156	153	145	120
Gieten van ijzer	27.51	87	81	100	113	123	121	105
Gieten van lichte metalen w.o.	27.53	57	63	82	92	93	92	83
gegoten onderdelen van lichte non-ferro metalen, excl. voor voertuigen, machines, aandrijvingselementen, kussenblokken of assen	27.53.10.90	40	46	53	65	65	64	55
Producten van metaal, excl. machines en apparaten w.o.	28	3768	4098	4378	4843	4551	4924	4816
Metalen constructiewerken en delen daarvan w.o.	28.11	1599	1605	1831	2066	1626	1871	1995
geprefabriceerde bouwwerken van ijzer of staal	28.11.10.30	146	135	206	213	169	211	233
geprefabriceerde bouwwerken van aluminium	28.11.10.50	49	34	28	53	53	46	46
bruggen en brugdelen van ijzer of staal	28.11.21.00	38	23	65	37	10	25	x
steiger-, bekistings- en stutmateriaal, materiaal voor pijler- en galerij-ondersteuning, van ijzer of staal	28.11.23.10	23	13	22	28	23	24	27
constr. werken hoofdz. bestaand uit plaatmat. van ijzer of staal, met isolerende tussenlaag, zoals puien, vloeren of scheidingswanden, excl. waterb.constr.werken	28.11.23.40	74	69	82	104	94	103	119
constr.werken, hoofdz. bestaande uit plaatmateriaal zonder isolerende tussenlaag	28.11.23.50	60	73	71	73	79	85	87
constr. werken en delen hiervoor, van ijzer of staal, vrijwel geen platen, zoals lucht-kanalen, pijp- en transportleidingen, skeletten, e.d., excl. waterbk.constr.werken	28.11.23.60	884	962	1078	1215	909	1040	1122
constr.werken en delen van constr.werken, van aluminium	28.11.23.70	277	261	250	285	262	299	276
Metalenconstructiewerken voor de bouw w.o.	28.12	179	173	178	207	193	205	194
deuren en ramen, alsmede kozijnen daarvoor en drempels, van ijzer of staal	28.12.10.30	81	76	85	91	83	89	85
deuren en ramen, alsmede kozijnen daarvoor en drempels, van aluminium	28.12.10.50	97	98	93	116	110	116	109
Tanks, reservoirs en bergingsmiddelen van metaal w.o.	28.21	104	128	147	169	112	158	145
gashouders, -tanks e.d. bergingsmidd., inhoud >300 l, voor opslag van gasen, van ijzer of staal, excl. gecompriemd of vloeibaar gemaakt gas	28.21.11.10	11	12	8	12	6	10	9
kuipen, reservoirs, tanks, inhoud >300 l, inw. bekleed of voorzien van warmte-isolerende bekleding, van ijzer of staal, voor vloeistoffen, excl. vloeibare gasen	28.21.11.20	18	31	32	33	17	26	20
kuipen, reservoirs, tanks, inh. >300 l, niet inw. bekleed of voorzien van warmte-isolerende bekleding, van ijzer of staal, voor vloeistoffen, excl. vloeibare gasen	28.21.11.30	31	25	40	47	43	36	39
kuipen, reservoirs, tanks, silo's, inhoud >300 l, voor vaste stoffen, van ijzer of staal	28.21.11.50	11	7	13	15	12	16	17
Radiatoren en ketels voor centrale verwarming w.o.	28.22	211	249	256	315	211	230	278
radiatoren, convectoren, panelen en delen daarvan, van ijzer of staal, excl. voor elektrische verwarming en excl. steunen, afsluiters, buizen e.d.	28.22.11.50	58	58	55	70	51	58	60
verwarmingsketels voor centrale verwarming, lagedrukstoomketels e.d.	28.22.12.00	131	169	181	217	146	160	207
Stoomketels, excl. warmwaterketels voor centrale verwarming	28.3	126	282	125	139	126	101	115
Smeden, persen, stampen en profielwalsen van metaal; poedermetallurgie w.o.	28.4	284	303	407	451	670	668	565
pers-, trek- en stansdelen van staal voor voertuigen voor vervoer over land	28.40.13.10	91	83	115	141	150	155	144
pers-, trek- en stansdelen van staal voor elektrotechnische producten	28.40.13.40	26	23	30	27	x	x	x
pers-, trek- en stansdelen van staal, excl. voor landvoertuigen, machines of elektrotechnische producten	28.40.13.50	93	109	162	171	159	162	156
pers-, trek- en stansdelen van non-ferrometalen	28.40.13.70	28	32	36	45	53	75	58

Tabel 6.3 (vervolg / continued)

Industriële verkopen: metaalproducten, elektrotechnische producten, transportmiddelen

Industrial sales: metal and electrical products and transport equipment

		1995	1996	1997	1998			
		3e kw.	3e kw.	3e kw.	4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw.
Verkopen van zelfvervaardigde producten								
Oppervlaktebehandeling van metaal	28.51	181	189	200	228	238	263	216
w.o.								
metallische laag (dompel)	28.51.11.30	42	38	41	47	46	50	43
het aanbrengen van metallische lagen d.m.v. elektro-chemisch verchromen, vernikkelen, incl. hardverchromen, verkoperen, cadmeren e.d.	28.51.11.90	21	22	27	33	27	26	26
het aanbrengen van niet- metallische lagen: lak- en poederspuiten, moffelen, email.	28.51.22.30	75	80	84	95	108	129	97
Algemene metaalbewerking	28.52	88	120	113.	126	150	145	143
w.o.								
gedraaide, geslepen, gelaste e.d. metaalproducten, zoals delen voor kernreactoren, stoomketels, machines, toestellen of mechanische werktuigen	28.52.10.33	19	46	30	34	43	38	42
gedraaide, geslepen, gelaste e.d. metaalproducten, zoals delen voor optische, foto-grafische, medische, meet- en regelapparatuur	28.52.10.55	24	26	27	30	33	33	32
Scharen, messen en bestek	28.61	11	13	x	x	x	x	x
Gereedschap	28.62	79	78	85	97	109	111	104
w.o.								
stamp-, pers- en stansgereedschappen voor metaalbewerking	28.62.50.33	23	23	35	39	36	31	33
Hang- en sluitwerk	28.63	80	71	82	92	97	96	87
w.o.								
cilindersloten voor deuren van gebouwen van onedel metaal, mech. of elektrisch garnituren, beslag e.d. artikelen voor gebouwen van onedel metaal	28.63.12.30 28.63.14.40	25 21	21 21	23 26	26 29	30 27	29 24	x 26
Stalen vaten e.d.	28.71	52	47	65	59	67	65	59
w.o.								
reservoirs, vaten, bussen e.d. verpakkingsmidd., inhoud 50 t/m 300 l, al dan niet bekleed of geïsoleerd, van ijzer of staal, excl. voor gecompriëerd of vloeibaar gas	28.71.11.00	38	34	53	50	55	x	x
Bergingsmiddelen van lichtmetaal	28.72	237	249	250	229	264	282	269
w.o.								
blikken door solderen of felzen gesloten, inhoud minder dan 50 l, voor verpakkings-doeleinden van ijzer of staal, excl. conservenblikken voor voeding en drank	28.72.11.50	46	57	52	48	53	51	48
Artikelen van draad	28.73	170	180	192	202	194	206	170
Bouten, schroeven, moeren, kettingen en veren	28.74	57	62	67	75	75	74	69
Overige producten van metaal, n.e.g.	28.75	310	349	370	378	410	440	397
w.o.								
werken van ijzer/staal, zoals zonwering, troggen voor kneden/mengen, looprekken, gereedschapkasten, botaniseertrommels, contactverb. voor optische vezelkabel	28.75.27.49	23	27	36	34	38	48	39
werken van aluminium, zoals kettingen, lijstwerkprofielen, afvoerbuizen, binnen- en buitenzonwering, excl. van gegoten alum. en excl. spijkers, nagels e.d.	28.75.27.55	80	96	81	72	91	118	98
Machines, apparaten en werktuigen, n.e.g.	29	4282	4677	5250	6428	4931	5708	4988
w.o.								
Motoren en turbines, excl. voor luchtvaartuigen, motorvoertuigen en bromfietsen	29.11	161	264	404	359	288	229	315
w.o.								
revisie, reparatie en onderhoud van verbrandingsmotoren en turbines, excl. voor luchtvaartuigen, motorvoertuigen en motorrijwielen	29.11.92.00	73	80	75	66	52	59	124
Pompen en compressoren	29.12	292	317	397	410	359	524	424
w.o.								
hydraulische motoren en krachtmach., rechtlijnig werkend, excl. hydraul. systemen	29.12.11.35	31	39	41	81	38	49	48
delen van pompen en elevatoren voor vloeistoffen	29.12.42.00	29	25	24	32	51	57	49
delen van lucht- en vacuümpompen, compressoren, ventilatoren en afzuigkappen, waarvan de langste horizontale zijde maximaal 120 cm is	29.12.43.00	25	29	30	29	24	21	24
revisie, reparatie en onderhoud van hydraulische en pneumatische motoren en systemen, pompen en compressoren	29.12.92.00	26	33	37	39	45	44	44
Kranen en dergelijke artikelen	29.13	141	163	159	178	171	181	173
w.o.								
vlinderkleppen	29.13.13.75	35	37	47	52	51	60	46
kranen, excl. sanitaire, voor C.V., regel-, schuif-, klep- en kogelafsluiters, plugkranen, vlinderkleppen of membraanafsluiters	29.13.13.80	24	31	27	27	26	29	31
Lagers, getande overbrengingen en drijfwerkelementen	29.14	52	57	73	80	73	73	69

Tabel 6.3 (vervolg / continued)

Industriële verkopen: metaalproducten, elektrotechnische producten, transportmiddelen

Industrial sales: metal and electrical products and transport equipment

		1995	1996	1997	1998			
		3e kw.	3e kw.	3e kw.	4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw.
Verkopen van zelfvervaardigde producten								
Hijs-, hef- en transportwerktuigen	29.22	553	609	658	898	660	771	760
w.o.								
kranen, hijsmach. en -toest., voor montage op wegvoertuig (hoog en laagwerkers)	29.22.14.60	18	22	21	29	29	30	28
elektrisch aangedreven personen- en goederenliften, incl. bakkenliften	29.22.16.30	66	62	52	54	49	57	58
continu werkende transportinrichtingen met banden voor stort- en stukgoederen, excl. pneumatisch werkend of speciaal ontworpen voor ondergronds gebruik	29.22.17.70	51	53	41	59	60	53	62
continu werkende transportinrichtingen met rollenbanen/castors, excl. pneumatisch werkend of speciaal ontworpen voor ondergronds gebruik	29.22.17.93	30	36	30	35	27	27	27
continu werkende transportinrichtingen, excl. met bakken, banden en rollenbanen/castors of pneumatisch werkend of speciaal ontworpen voor ondergronds gebruik	29.22.17.95	34	20	41	47	39	69	69
hef-, hijs-, laad- en losmachines en -toestellen, incl. laadtoestellen voor hoogovens en manipulatoren voor smeedinrichtingen	29.22.18.70	68	59	83	84	89	113	109
delen van hefwerktuigen, heftrucks en transportwagentjes met hef- en hanteer-inrichting, transport-, laad- en losinrichtingen of toestellen	29.22.19.30	59	66	64	70	55	65	61
revisie, reparatie en onderhoud van hef-, hijs- en transportwerktuigen (incl. goederen- en personenliften)	29.22.92.00	108	99	116	98	82	104	101
Machines en apparaten voor de koeltechn. en klimaatregeling, voor niet- huish. gebr.	29.23	327	368	399	483	390	472	390
w.o.								
warmtewisselaars	29.23.11.30	42	40	67	61	35	50	48
toestellen voor het filtreren of zuiveren van lucht	29.23.14.10	21	27	28	39	39	39	33
centrifugale ventilatoren, vermogen meer dan 125 Watt	29.23.20.50	13	30	23	21	22	x	x
installeren van machines en apparaten voor de industr. koeltechn. en klimaatregel.	29.23.91.00	86	91	82	139	98	104	89
revisie, reparatie en onderhoud van machines en apparaten voor de industriële koeltechniek en klimaatregeling	29.23.92.00	42	42	47	52	47	46	42
Overige machines en apparaten voor algemeen gebruik, n.e.g.	29.24	466	497	535	642	634	648	574
w.o.								
toestellen voor het filtreren en zuiveren van water	29.24.12.30	81	55	49	52	93	59	43
verpakkingsmach., excl. voor het vullen, sluiten, capsuleren of etiketteren van verpakkingen en het persen van koolzuur in dranken	29.24.21.70	61	91	100	102	87	121	101
thermische apparaten, inrichtingen en systemen voor de industrie	29.24.40.70	40	38	30	56	33	43	40
onderdelen voor filters en toestellen voor het filtreren of zuiveren van vloeistoffen, lucht en andere gassen	29.24.52.50	26	28	27	28	26	24	27
onderdelen voor machines en toestellen van metaal, excl. elektrische of voorzien van elektrische onderdelen, n.e.g.	29.24.54.00	113	111	129	172	176	181	176
revisie, reparatie en onderhoud van overige machines en apparaten voor algemeen gebruik, n.e.g.	29.24.92.00	59	58	66	86	95	92	76
Andere machines en werktuigen voor de land- of bosbouw (geen tractoren)	29.32	284	267	316	293	317	369	354
w.o.								
machines voor het reinigen of sorteren van vruchten of andere landbouwproducten	29.32.61.50	29	29	28	33	26	30	29
machines en toestellen voor het bereiden van veevoeder, excl. pletmolens en machines voor het malen van granen	29.32.63.35	23	22	31	27	17	26	26
machines en toestellen voor de land-, bosbouw en bijenteelt, excl. voor veevoeder-bereiding, pluimveeteelt en automatische drinkbakken	29.32.65.50	29	26	29	30	26	30	33
onderdelen voor oogst-, dorst-, pers-, maai-, reiniging- en sorteermachines	29.32.70.50	22	19	27	21	20	26	23
Gereedschapswerktuigen	29.4	167	174	131	168	168	225	178
Machines voor de winning van delfstoffen en voor de bouw	29.52	83	82	88	113	81	85	76
w.o.								
onderdelen voor bulldozers, schrapers, walsen, hijskranen, takelwagens, heimach. sneeuwuimers, kolenploegen, machines voor grond, mineralen, ertsen e.d.	29.52.61.50	32	29	28	47	34	36	29
revisie, reparatie en onderhoud van machines voor de delfstoffenw. en de bouw	29.52.92.00	17	26	29	25	10	10	10
Machines voor de productie van voedings- en genotmiddelen	29.53	289	309	347	420	291	346	328
w.o.								
machines en toestellen voor zuivelbedrijven, excl. melkontromers	29.53.12.00	25	29	22	43	x	x	x
machines en toestellen voor het industrieel vervaardigen van deegwaren	29.53.16.15	34	29	44	44	16	41	35
machines en toestellen voor het industrieel bewerken of verwerken van vlees	29.53.16.50	73	72	73	100	74	82	74
machines voor de industriële behandeling of bereiding van koffie, thee, dranken en voedingsmiddelen, excl. brouwerijen	29.53.16.70	20	26	39	39	27	30	36
onderdelen voor machines en toestellen voor de voedingsmiddelen- en dranken-industrie, brood- en banketbakkerijen, excl. voor bewerking van vetten en oliën	29.53.22.50	44	48	51	52	52	54	50
Machines voor de productie van textiel, kleding en leer	29.54	48	50	60	61	47	48	46
Overige machines, apparaten en werktuigen voor specifieke doeleinden	29.56	874	1015	1026	1681	1054	1340	828
w.o.								
vormen (matrijzen) voor het spuit- of persgieten van rubber of kunststof	29.56.24.70	33	30	29	35	32	44	35
machines voor het mengen, kneden, breken, malen, ziften, homogeniseren, emulgeren of roeren, excl. robots	29.56.25.65	29	28	28	32	29	34	34

Tabel 6.3 (vervolg / continued)

Industriële verkopen: metaalproducten, elektrotechnische producten, transportmiddelen*Industrial sales: metal and electrical products and transport equipment*

		1995	1996	1997	1998			
		3e kw.	3e kw.	3e kw.	4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw.
Verkopen van zelfvervaardigde producten								
Overige machines, apparaten en werktuigen voor specifieke doeleinden (vervolg)	29.56							
w.o.								
(Montage)machines, mech. toest., zoals voor luchtverfrissen via verdampen, prod. van diverse soorten schakelingen, systemen voor openen van garagedeuren e.d.	29.56.25.90	356	485	475	1006	518	x	x
onderd. voor mach. met eigen functie, zoals mach. voor uitvoeren van openb.- en bouwwerken, voor kneden/breken/roeren, persen van spaanplaat, ind. robots	29.56.26.70	157	143	125	177	x	x	83
revisie, reparatie en onderhoud van speciaalmachines, -apparaten en -werktuigen voor specifieke industriële activiteiten	29.56.92.00	33	44	41	45	68	59	50
Niet-elektrische huishoudapparaten	29.72	72	77	79	108	80	73	83
w.o.								
luchtverhitters en/of luchtverspreiders voorzien van ventilator of blaasinrichting met motor, excl. met elektrische warmtebron	29.72.13.00	28	25	31	45	33	29	37
Kantoormachines en computers	30	650	641	1102	1780	1127	1127	1250
w.v.								
Kantoormachines, alsmede delen daarvan	30.01	434	476	x	x	x	x	x
Computers en andere informatieverwerkende machines	30.02	217	165	x	x	x	x	x
Elektrische machines en apparaten, n.e.g.	31	1378	1545	1690	1861	1681	1773	1587
w.o.								
Elektromotoren, elektrischegeneratoren en elektrischetransformatoren	31.1	222	250	231	272	245	258	236
w.o.								
statische omvormers, zoals gelijkrichters voor lassen e.d., excl. voor laden van accumulatoren, voedingseenh. voor autom. gegevensverwerkende app., omzetters	31.10.50.70	22	25	18	22	9	8	7
Schakel- en verdeelinrichtingen	31.2	353	441	521	516	448	493	463
w.o.								
schakelaars, spanning max. 1 kV, excl. vermogensschakelaars	31.20.25.00	64	72	89	89	72	78	71
borden, (installatie)panelen, schakelkasten, verdelers, meterbevestigingsplaten, voor elektrische bediening/verdeling van elektrische stroom, spanning max. 1 kV	31.20.31.70	78	111	108	114	104	114	118
Geïsoleerd kabel en draad	31.3	270	301	313	337	311	338	294
w.o.								
coaxiaalkabel en andere coaxiale geleiders van elektriciteit, data- en besturingskabel	31.30.12.00	16	17	23	33	28	28	23
draad en kabel voor telecommunicatie, spanning max. 80 V	31.30.13.30	34	42	43	43	46	53	44
draad en kabel, 80 V < spanning <= 1 kV	31.30.13.70	124	124	135	137	88	87	81
draad en kabel, spanning meer dan 1 kV	31.30.14.00	39	44	36	45	74	89	75
optische vezelkabel voor datatransmissie	31.30.15.00	18	40	38	41	36	46	40
lichtreclames, verlichte aanwijzingsborden e.d. artikelen	31.50.24.00	28	30	42	41	66	87	59
luchters en andere elektrische plafond- en wandlampen voor huishoudelijk gebruik	31.50.25.30	47	48	54	67	56	53	46
elektrische toestellen voor buitenverlichting, openbare wegen, andere openbare plaatsen, bakenlichten voor zee-, binnen- of luchtvaart	31.50.34.30	20	22	27	25	22	16	x
elektrische mach. en toest. met een eigen functie, excl. deeltjesversnellers, signaalgen., toest. voor galvanotechniek, elektrolyse of elektroforese	31.62.13.90	47	40	56	73	62	55	50
Radio-, televisie- en telecommunicatieapparatuur	32	1051	1116	1381	1440	1216	1155	1268
Medische apparatuur en instrumenten, precisie- en optische instrum.	33	1181	1227	1418	1727	1410	1375	1319
w.o.								
Medische apparatuur en instrumenten en orthopedische artikelen	33.1	556	570	692	890	677	670	597
Meet-, regel- en controleapparatuur (excl. voor de bewaking van industr. processen)	33.2	452	477	501	606	508	479	494
w.o.								
elektronische doorstromingsmeters	33.20.52.35	47	54	50	59	60	56	57
installatie van meet-, regel-, controle- en besturingsapparatuur, excl. voor bewaking of besturing van industriële processen	33.20.91.00	25	45	45	39	41	49	x
Optische instrumenten en foto- en filmapparatuur	33.4	111	120	151	149	140	144	144
w.o.								
brillenglazen, afgewerkt aan beide zijden, voor verbetering van gezichtsstoornissen, excl. unifocale	33.40.11.59	25	26	26	x	25	26	26

Tabel 6.3 (slot / end)

Industriële verkopen: metaalproducten, elektrotechnische producten, transportmiddelen

Industrial sales: metal and electrical products and transport equipment

		1995	1996	1997		1998		
		3e kw.	3e kw.	3e kw.	4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw.
Verkopen van zelfvervaardigde producten								
Motorvoertuigen, aanhangwagens en opleggers	34	2081	2176	2475	3397	3357	3508	3162
w.o.								
<i>Motorvoertuigen</i>	34.1	1405	1426	1669	2476	2463	2525	2293
w.o.								
reinigings-, röntgen-, bibliotheek-, werkplaats-, winkelauto's e.d. auto's	34.10.54.90	18	27	32	40	27	32	21
<i>Carrosserieën voor motorvoertuigen; aanhangwagens en opleggers</i>	34.2	308	326	376	429	414	480	407
w.o.								
carrosserieën, incl. cabines voor auto's en andere motorvoertuigen, voor personenvervoer > 10 personen, incl. bestuurder	34.20.10.30	42	40	80	76	66	77	62
carrosserieën, incl. cabines voor auto's en andere motorvoertuigen, excl. voor personenvervoer voor minder dan 10 personen	34.20.10.50	82	86	94	107	103	116	103
containers en dergelijke laadkisten, incl. tankcontainers, ingericht en uitgerust voor het vervoer met ongeacht welk vervoermiddel	34.20.21.00	15	20	24	27	30	33	31
aanhangwagens en opleggers voor goederenvervoer	34.20.23.00	134	143	144	176	159	193	162
<i>Delen en toebehoren voor automobielen en motoren daarvan (excl. elektrische)</i>	34.3	368	424	430	492	480	503	462
w.o.								
delen voor zuigermotoren met vonkontsteking, excl. voor luchtvaartuigmotoren	34.30.11.00	21	29	24	26	40	37	36
delen en toebehoren voor tractors, automobielen en andere voert., zoals brandstoftanks, klimaatregelininstallaties en delen voor transmissie of ophanging	34.30.20.70	137	191	206	239	196	215	197
delen en toebehoren voor carrosserieën en cabines, excl. veiligheidsgordels	34.30.30.90	54	41	48	53	87	89	81
Overige transportmiddelen (incl. onderdelen)	35	2122	1430	1516	1496	1450	1958	1651
w.o.								
<i>Schepen</i>	35.11	1054	645	896	924	772	1199	977
w.o.								
nieuwbouw van zeegaande algemene ladingsschepen, groter dan 100 GT	35.11.24.30	100	85	175	168	168	443	123
nieuwbouw van zeegaande containerschepen, groter dan 100 GT	35.11.24.40	1	53	x	30	x	x	x
reparatie, onderhoud en scheepsschilderwerken aan binnenvaart- en zeegaande schepen en ander drijvend materieel, excl. sport- en recreatievaartuigen	35.11.91.00	161	190	268	254	229	319	313
verbouw van binnenvaart- en zeegaande schepen, baggermolens en ander drijvend materieel, excl. sport- en recreatievaartuigen	35.11.92.00	8	12	22	45	15	x	x
<i>Plezier- en sportvaartuigen</i>	35.12	176	99	182	40	90	103	202
w.o.								
motorboten en -jachten, zeegaand, excl. met buitenboordmotor	35.12.13.30	134	10	134	26	61	42	92
<i>Rollend materieel voor spoor- en tramwegen</i>	35.2	41	28	25	32	23	44	41
w.o.								
delen van rollend spoor- en tramwegmaterieel	35.20.40.30	18	21	23	26	x	x	x
<i>Lucht- en ruimtevaartuigen</i>	35.3	703	510	235	265	292	304	226
w.o.								
delen voor luchtvaartuigen met en zonder voortbewegingsmechanisme e.a. vlieg- en ruimtevaartuigen, excl. propellers, rotors en landingsgestellen	35.30.50.90	43	37	84	97	128	132	x
<i>Motorrijwielen</i>	35.41	15	14	17	17	16	18	14
<i>Rijwielen</i>	35.42	106	103	129	179	220	251	150
w.o.								
fietsen met kogellagers, zonder hulpmotor, incl. bakfietsen	35.42.10.50	88	89	116	165	199	230	135
<i>Invalidenwagens</i>	35.43	6	9	9	9	9	8	14
<i>Overige transportmiddelen, n.e.g.</i>	35.5	21	23	22	29	28	31	28

Hout-, meubel-, bouwmaterialen- en overige industrie

De winter leidt tot lagere orderontvangsten en bedrijvigheid. Alleen in de meubelindustrie is geen sprake van een seizoenmatige ontwikkeling. Hier vindt men de ontwikkelingen tegenvallen. Voor de komende maanden rekent men echter in de gehele branche op toenemende activiteit.

Vooraf afzet bouwmaterialen stagneert

Uit de tabel met verkoopwaarden (tabel 7.3) blijkt dat alleen bij de fabrikanten van meubels de verkopen over het algemeen nog een flinke groei laten zien. De verkoopwaarde in het derde kwartaal van 1998 is daar ruim 9% hoger dan in het derde kwartaal 1997. De andere delen van de branche blijven hier dus flink bij achter. De houtindustrie realiseert een groei van 4,8% en de fabrikanten van bouwmaterialen verkopen slechts 1,9% meer. In de laatste groep zijn het de fabrikanten van bakstenen, tegels en dergelijke die zelfs geconfronteerd worden met een daling.

Omzet in november bijna op nulgroei

Voor de branche als geheel zijn de neergaande ontwikkelingen ook te zien in de omzet en productie. De grafiek 'omzet, afzetprijs en productie' laat zien dat de teruggang al halverwege 1998 is ingezet. Hier valt ook meteen op dat de invloed van de prijzen vrijwel te verwaarlozen is.

In november is de groei van de prijsgecorrigeerde omzet vrijwel nul ten opzichte van november 1997. Met een correctie voor het feit dat november 1998 één werkdag meer heeft dan dezelfde maand in 1997, komt de omzetgroei zelfs negatief uit op ongeveer -5%. In oktober is de ontwikkeling van de productie (volume gemiddelde dag) vergeleken met oktober 1997 licht negatief.

Wat uit tabel 7.3 blijkt, gaat ook op bij de omzetontwikkeling van de laatste maanden: met name de fabrikanten van bouwmaterialen kampen met een dalende omzet.

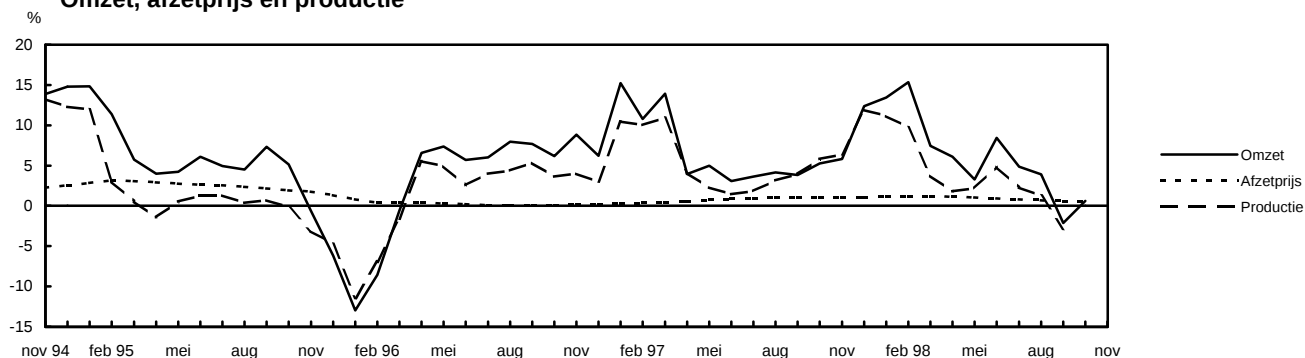
Winter temperert activiteit

Uit de Conjunctuurtest over december blijkt dat de orderontvangst opnieuw is afgenomen. Dit is in de bouwmaterialenindustrie een normale ontwikkeling in deze tijd van het jaar. In de houtindustrie hebben de ondernemers al enkele maanden geleden en nu ook in december de bedrijvigheid zien afnemen. In de meubelindustrie is echter sprake van een tegenvaller, omdat door de afgenomen orderontvangst de orderpositie lager uitkomt dan men verwachtte. Behalve in de meubelindustrie is de bedrijvigheid in de branche gedurende het vierde kwartaal gedaald. De bezettingsgraad van de productie-installaties is dan ook met 84,7% in december flink lager dan in september 1998 (87,1%). 'Onvoldoende vraag' is in december door meer ondernemers gemeld als beperkende factor ten aanzien van de productie. De ontwikkelingen die samenhangen met het winterseizoen zijn terug te vinden in de oordelen van de ondernemers over de orderontvangst en de vrijwel stabiele orderpositie. Meer ondernemers noemen deze normaal voor de tijd van het jaar. Zoals hier eerder gemeld, geldt dat niet voor de meubelindustrie waar de tevredenheid afneemt.

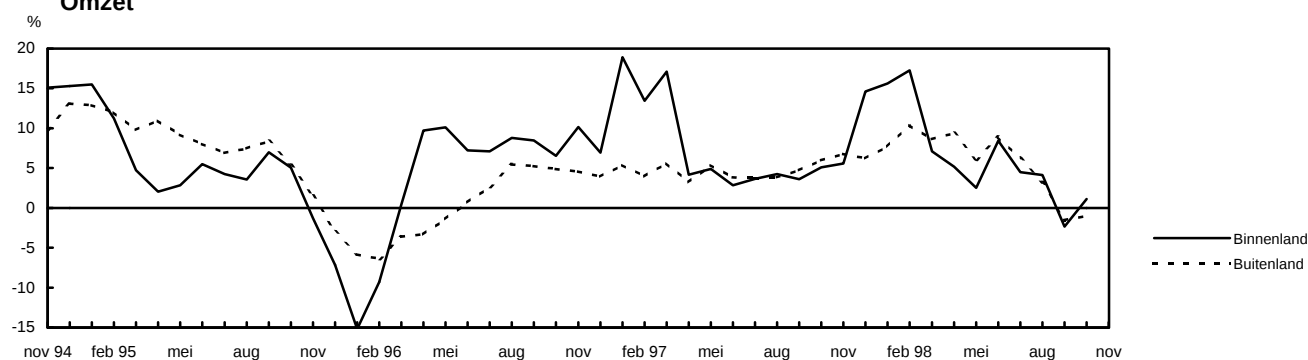
Verwachtingen

Vrij algemeen is de verwachting dat de bedrijvigheid in het eerste kwartaal van 1999 gaat toenemen. Ten aanzien van de afzetprijzen zijn alleen de meubelfabrikanten van mening dat die beduidend gaan stijgen. De anderen in de houtindustrie en in de bouwmaterialenindustrie rekenen respectievelijk op vrijwel gelijkblijvende en (licht) stijgende afzetprijzen. Er zijn ook verschillen in de verwachtingen omtrent de personeelssterkte in de eerste helft van 1999. In de houtindustrie verwacht men personeel aan te nemen, terwijl in de andere groepen een lichte daling van de werkgelegenheid wordt verwacht.

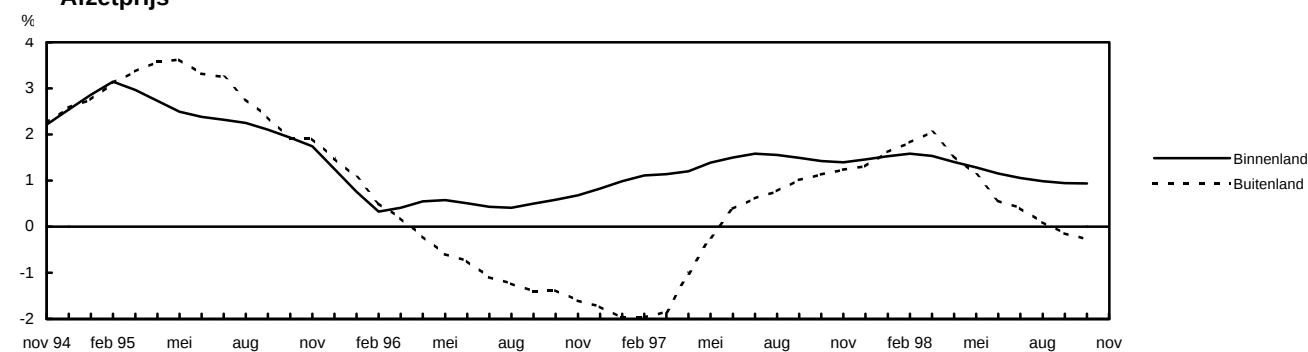
Omzet, afzetprijs en productie

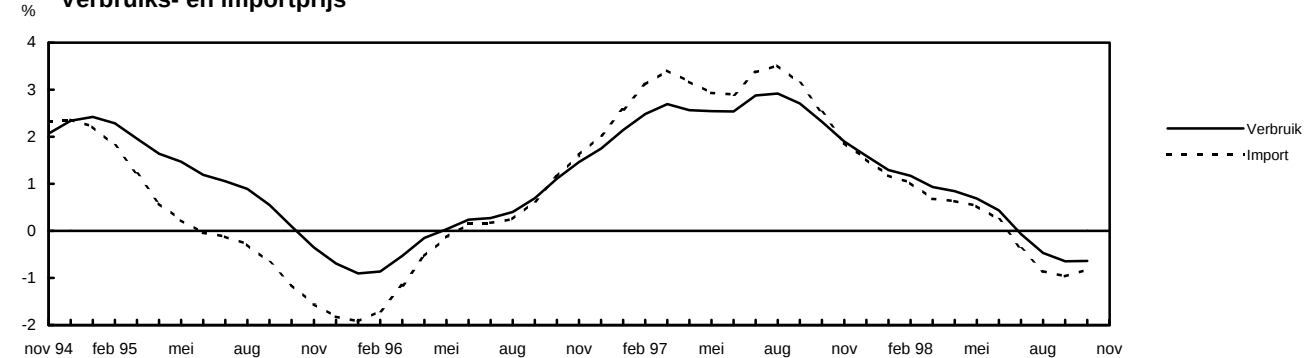
Omzet

Afzetprijs

Verbruiks- en importprijs

Tabel 7.1

Kerngegevens: Hout-, bouwmaterialen- en overige industrie

General figures: Manufacture of wood and other products

General figures: Manufacture of wood and other products													Ontwik-
	Eenheid	jaar		kwartaal				maand					keling in % ¹⁾
		1996	1997	1997		1998		1997		1998			
				3e kw.	4e kw.	2e kw.	3e kw.	okt.	nov.	sep.	okt.	nov.	
1990=100													
Omzet (waarde)		122,7	130,0	123,4	139,1	146,7	128,5	158,8	141,7	154,8	157,0	142,4	0,5
binnenland		121,8	129,4	121,3	139,8	147,3	126,7	159,5	143,2	155,8	158,9	143,4	0,2
buitenland		125,8	132,1	130,9	137,0	144,7	134,9	156,2	136,5	151,2	150,4	138,8	1,7
Afzetprijs		110,3	111,1	111,3	111,4	112,3	112,1	111,4	111,3	112,0	111,9	112,0	0,6
binnenland		112,2	113,8	114,1	114,1	115,2	115,2	114,0	114,0	115,2	115,0	115,1	0,9
buitenland		104,4	104,3	104,8	104,9	105,5	105,0	105,0	104,9	104,8	104,8	104,9	0,0
Verbruiksprijs		105,2	107,8	108,3	107,8	108,5	107,8	108,0	107,9	107,5	107,3	107,3	-0,6
import		103,5	106,4	107,1	106,2	107,0	106,1	106,5	106,3	105,8	105,6	105,7	-0,6
Productie (volume gemiddelde dag)		98,7	103,9	96,9	111,6	116,6	98,1	118,0	117,8	116,5	117,5	.	-0,5
Bruto Toegevoegde Waarde (fk, volume)		100,1	104,3	99,6	111,3	116,4	100,9						1,3
Aantal bedrijven ⁴⁾	1000	9,6	10,1			10,6							
Uitgesproken faillissementen	1	112	131	34	29	31	34	11	7	9	5	9	
Aantal werkdagen	1	255	254	66	64	61	66	23	20	22	22	21	
Energieverbruik	PJ	44	43	10	11	10	.						

⁴⁾ Laatste gepubliceerde maand t.o.v. vergelijkbare maand voorgaand jaar. Kwartaalcijfers laatste gepubliceerde kwartaal t.o.v. kwartaal voorgaand jaar

⁴⁾ Stand per 1 januari.

Tabel 7.2

Conjunctuurtest ¹⁾ gegevens: Hout- en bouwmaterialen- en overige industrie

Business survey figures: Manufacture of wood and other products

	Eenheid	jaar		kwartaal					maand				Gemidd.
	2)	1997	1998	1997	1998				1997		1998		laatste
				4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.	nov.	dec.	nov.	dec.	12 mnd.
Orderontvangst t.o.v. vorige maand		5	1	-3	16	-3	2	-13	-5	-11	-16	-14	1
binnenlandse markt		6	1	-2	18	-3	1	-13	-3	-9	-18	-14	1
buitenlandse markt		-1	-4	0	-3	-2	0	-10	-7	-8	-5	-22	-4
Bedrijvigheid t.o.v. vorige maand		9	3	4	12	5	5	-8	4	-3	-11	-11	3
Bezettingsgraad 3)	%	86,9	86,8	87	87,9	87,6	87,1	84,7					86,8
Productiebelemmeringen 3)													
geen	%	80	79	82	81	79	78	79					79
stagnatie a.g.v.													
onvoldoende vraag	%	9	7	7	6	7	6	9					7
tekort aan arbeid	%	5	8	4	6	9	10	6					8
te geringe productiecapaciteit	%	3	2	2	3	2	2	1					2
overige belemmeringen	%	4	4	5	4	3	4	5					4
Orderpositie	4)	106,2	104,3	107,2	106,9	105,8	104,3	100,3	107,6	106,7	99,9	99,6	104,3
Beoordelingen:													
orderontvangst		-2	-5	0	4	-6	-2	-15	-6	1	-19	-11	-5
orderpositie totaal		-1	-3	2	3	-5	-2	-10	-1	6	-9	-10	-3
orderpositie buitenland		-11	-8	-11	-8	-7	-10	-8	-13	-10	-8	-8	-8
productiecapaciteit		2	1	2	1	-1	-2	4					1
voorraden gereed product		5	5	3	1	3	3	12	2	2	14	11	5
Concurrentiepositie t.o.v. kw t-1													
binnenlandse markt		6	2	10	4	-1	1	2					2
buitenlandse markt													
binnen Europese Unie		-7	-7	-12	-13	-2	-3	-11					-7
buiten Europese Unie		-2	-7	-6	-3	-1	-13	-9					-7
Verwachting													
buitenlandse afzet komende 3 mnd		12	8	7	12	2	8	9					8
bedrijvigheid komende 3 mnd		12	8	0	23	6	11	-7	-5	8	-14	8	8
verkoopprijs komende 3 mnd		6	5	12	16	-5	-1	9	11	19	7	16	5
personeelssterkte komende 6 mnd		-2	0	3	1	0	0	-1					0
toe- of afname personeelssterkte	%	-0,1	0,1	0,2	0,2	-0,2	0,3	-0,1					0,1

⁴⁾ De vragen zoals ze in de Conjunctuurtentenquête worden gesteld, zijn te vinden in de alfabetische begrippenlijst.

⁴⁾ Verschil in percentage toegenomen / groot (+) en afgenomen / klein (-), tenzij anders vermeld.

⁴⁾ Het kwartaalcijfer heeft betrekking op de laatste maand (verslagmaand) van het betreffende kwartaal.

⁴⁾ Indices: maart 1996=100.

Tabel 7.3

Industriële verkopen: producten van hout en bouwmaterialen, meubels en overige*Industrial sales: products of wood and other non-metallic mineral products, furniture, other goods*

		1995	1996	1997	1998			
		3e kw.	3e kw.	3e kw.	4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw.
Verkopen van zelfvervaardigde producten								
Andere delfstoffen	14	205	242	258	260	260	280	262
w.o.								
kiezelzand, kwartszand of industrieel zand	14.21.11.50	23	27	32	31	36	42	40
zand voor de bouw, excl. metaalhoudend	14.21.11.90	24	32	21	21	22	27	24
grind, keistenen, vuurstenen en rolstenen	14.21.12.10	18	21	25	28	22	29	25
minerale stoffen, zoals tuinaarde, potgrond, mergel, teelaarde als grondverbeteraar, meerschuur, amber, stukken en scherven van aardewerk	14.30.13.90	23	35	36	34	39	46	34
Hout en producten van hout en kurk (excl. meubelen), art. van riet	20	585	620	649	745	717	767	680
w.o.								
Hout, gezaagd, geschaafd of geïmpregneerd	20.1	16	17	15	16	18	19	14
Fineer, duplex-, triplex- en multiplexhout, meubelplaat, spaanplaat, vezelplaat en andere panelen of platen	20.2	22	27	28	30	32	33	32
Schrijn- en timmerwerk voor bouwwerken	20.3	377	394	414	500	484	515	438
w.o.								
ramen en raamkozijnen van hout	20.30.11.10	148	151	160	198	190	201	168
deuren van hout en houtvezelplaat, incl. kozijnen en drempels	20.30.11.50	95	105	101	124	116	119	99
timmerwerken voor bouwwerken, zoals panelen, wanden, trappen, hout- en dakconstructies e.d., excl. deuren, ramen, kozijnen e.d.	20.30.13.00	71	79	91	106	85	88	75
geprefabriceerde bouwwerken van hout	20.30.20.00	37	46	47	54	60	68	62
Houten emballage	20.4	112	119	129	132	127	139	146
w.o.								
pallets, opzetframes voor pallets	20.40.11.33	73	76	83	84	83	92	89
Overige artikelen van hout; artikelen van kurk, van riet en van vlechtwerk	20.5	58	63	63	67	56	60	50
w.o.								
houtwaren, zoals graf- en crematiekisten, kleeerhangers, spoelen, clossen, gordijn- en jaloezierollen, heften voor tafelmessen, excl. opzetframes voor pallets	20.51.14.50	47	52	50	53	47	51	42
Overige niet-metaalhoudende minerale producten	26	2058	2240	2201	2453	2204	2552	2243
w.o.								
Glas en producten van glas	26.1	452	508	469	512	480	520	478
w.o.								
vlakglas	26.11	31	40	42	49	59	60	62
gevormd en bewerkt vlakglas	26.12	90	104	109	128	111	128	115
w.o.								
geharde glasplaten (veiligheidsglas), excl. voor vervoermiddelen	26.12.12.30	23	26	30	31	31	30	27
meerwandig glas voor isolatiedoeleinden	26.12.13.30	43	55	61	75	55	71	60
glasvezels	26.14	100	111	115	131	123	131	112
Niet-vuurvaste keramische producten, excl. die voor de bouw	26.2	55	68	61	65	61	68	57
Keramische tegels en plavuizen	26.3	58	53	51	54	57	57	49
Bakstenen, tegels en andere bouwmaterialen, van gebakken klei	26.4	192	204	206	223	179	219	197
w.o.								
bakstenen (niet vuurvast)	26.40.11.10	143	151	154	163	136	169	147
Cement, kalk en gips	26.5	131	x	x	x	x	x	x
Werken van beton, gips en cement	26.6	949	1008	1005	1121	1014	1195	1026
w.o.								
blokken en stenen van cement, beton, kalk e.d.	26.61.11.30	113	108	119	122	112	121	102
producten van beton voor woning- en utiliteitsbouw, grond-, weg- en waterbouw	26.61.11.50	188	203	185	214	177	239	197
en agrarische toepassingen, excl. bouwblokken en stenen van beton	26.61.12.00	370	390	393	462	421	480	409
geprefabriceerde bouwelementen van beton, zoals heipalen en oplangers, etc.	26.61.13.00	29	27	26	34	29	31	26
buizen van beton of kunststeen								
werken van gips voor de bouw	26.62	35	38	37	35	37	37	36
stortklare beton, niet vuurvast	26.63.10.00	152	159	181	188	174	212	186
niet-vuurvaste mortel en beton, excl. stortklaar beton	26.64.10.00	28	34	33	34	32	37	29
Steen en werken daarvan	26.7	15	x	x	x	x	x	x
schuur-, slijp- en polijstmiddelen	26.81	12	12	16	17	x	x	

Tabel 7.3 (slot / end)

Industriële verkopen: producten van hout en bouwmaterialen, meubels en overige*Industrial sales: products of wood and other non-metallic mineral products, furniture, other goods*

		1995	1996	1997		1998		
		3e kw.	3e kw.	3e kw.	4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw.
Verkopen van zelfvervaardigde producten								
overige niet-metaalhoudende minerale producten n.e.g.	26.82	195	218	216	275	215	267	239
w.o.								
bedekkingsmateriaal van asfalt, bitumen, teer en dergelijke producten, op rollen	26.82.12.53	40	40	33	26	22	34	20
bitumineuze mengsels van natuurlijk asfalt, natuurlijk nitumen, petroleumbitumen, minerale teer, teerpek of koudasfalt	26.82.13.00	39	50	38	25	28	64	66
Meubelen; overige goederen en producten n.e.g.	36	1077	1171	1253	1518	1470	1504	1327
w.o.								
stoelen, banken en andere zitmeubelen	36.11	196	232	249	321	351	364	282
w.o.								
zitmeubelen, met metalen onderstel, opgevuld	36.11.11.70	34	37	34	38	40	39	38
zitmeubelen met houten romp of geheel van hout, opgevuld	36.11.12.50	105	111	110	135	128	131	110
zitmeubelen met kunststof onderstel of geheel van kunststof	36.11.13.00	10	6	8	16	43	51	x
kantoor- en winkelmeubilair	36.12	226	264	281	331	318	334	318
w.o.								
bureaus (compleet, incl. ladeblok) met metalen onderstel of geheel van metaal, hoogte max. 80 cm	36.12.11.30	30	34	34	41	61	63	58
kantoormeubilair, met metalen onderstel of geheel van metaal, hoogte max. 80 cm, excl. bureaus	36.12.11.50	33	36	38	46	31	32	32
kantoormeubilair, met metalen onderstel of geheel van metaal en hoogte meer dan 80 cm, deurkasten, rolluikkasten en kasten met kleppen	36.12.11.73	27	29	30	37	42	39	37
meubels en interieurs met houten onderstel of volledig van hout en betimmeringen van hout, voor bedrijven, cafe's, winkels, schepen e.d.	36.12.13.00	109	132	143	167	147	160	148
keukenmeubelen	36.13	81	93	108	131	126	130	117
w.o.								
keukenelementen met houten onderstel of volledig van hout	36.13.10.50	75	83	98	119	114	117	106
andere meubelen	36.14	300	266	277	326	336	336	284
w.o.								
meubelen met metalen onderstel of volledig van metaal, excl. zitmeubelen, kantoormeubelen e.d.	36.14.11.00	121	106	134	145	149	140	119
slaapkamermeubelen met houten onderstel of volledig van hout	36.14.12.30	40	39	35	40	42	41	37
woonkamermeubelen met houten onderstel of volledig van hout, zoals tafels, bergmeubelen en kleinmeubelen	36.14.12.50	51	57	49	60	56	58	51
meubelen met kunststof onderstel of volledig van kunststof, excl. zitmeubels	36.14.14.30	34	13	13	29	27	36	16
delen voor meubelen van hout, excl. voor zitmeubelen	36.14.15.50	30	29	28	29	39	37	38
matrassen	36.15	56	61	68	74	77	73	71
w.o.								
springbakken, spiraalmatrassen en andere bedbodems	36.15.11.00	18	21	26	28	29	27	26
matrassen met binnenvering	36.15.12.70	17	20	23	27	28	27	27
Sieraden en munten	36.2	12	17	21	30	25	25	26
Muziekinstrumenten	36.3	3	7	7	17	10	11	8
Sportartikelen	36.4	17	21	20	23	15	21	18
Spellen en speelgoed	36.5	15	15	23	26	23	21	17
Overige producten n.e.g.	36.6	170	195	199	238	190	188	187
w.o.								
kaarsen	36.63.75.00	45	52	52	83	46	41	47

Gepubliceerde artikelen

In de Industriemonitor verschijnen maandelijks één of meer artikelen over de industrie. Onderstaande artikelen zijn reeds gepubliceerd.

Artikel	Auteur(s)	Maand
Het producentenvertrouwen: conjunctuuraanwijzer van de CBS-koersindex?	Roberto Wekker	februari '99
Meer onderzoek en innovatie in Nederland	Luuk Klomp	januari '99
Internationalisering van de industrie	Robert Goedegebuure	januari '99
Vijf jaar PRODCOM in Nederland	Jos Smeets	november '98
Nederland en de industrie: werkloosheid, werkgelegenheid en arbeidstekort	Roberto Wekker	oktober '98
De cacaoonverwerkende industrie: een dwerg of een reus?	Willem Heijnen	september '98
Investeren in de toekomst	Gerhard Meinen	augustus '98
Gevaarlijk afval 1993-1996	Harrie Meeuwissen	juli '98
De statistiek van CV-ketels	Willem Heijnen Tjakko Tol	juni '98
De top vijftig Nederlandse export in de jaren negentig	Vick Smeets	mei '98
De economie en het weer, de kalender en incidenten	Roberto Wekker	april '98
Nijverheid verwacht ook in 1998 fors te investeren	Gerhard Meinen	maart '98
Industrie regionaal	Jeroen Reijnders	februari '98
Forse conjunctuuropleving in de industrie in 1997	Roberto Wekker	februari '98
De Nederlandse voedings- en genotmiddelenindustrie	Tjakko Tol	januari '98
Kennisvorming over diverse technologieën	Norbert van den Hove	december '97
De Nederlandse chemische industrie	Willem Heijnen	november '97
Het midden- en kleinbedrijf in de industrie	Andries Kuipers	oktober '97
Invoerprijzen en de inflatie	Noud van Giersbergen	september '97
Industriële automatisering goed voor economie	Eric Bartelsman George van Leeuwen Henry Nieuwenhuijsen	augustus '97
Bedrijfsopleidingen goed voor de productiviteit	Martin Boon Ben van der Eijken	juli '97
Investerings in de Nederlandse industrie	Gerhard Meinen Bert Verlinden	juli '97
De conjunctuurtest en zijn producentenvertrouwen	Wim de Goede	juni '97
Te weinig concurrentie in de Nederlandse industrie?	Aad Kleijweg Henry Nieuwenhuijsen	mei '97
De verpakkingketen verkend	Jeroen Reijnders	april '97
Producten en hun herkomst	Jan Manintveld	maart '97
Industrie verwacht forse groei investeringen in 1997	Gerhard Meinen	maart '97
De industrie en het milieu	Anne Katrien Amse	februari '97
Wat vinden ondernemers van de Europese interne markt?	Anne Katrien Amse Raoul Depoutot Ben van der Eijken Henry Nieuwenhuijsen	januari '97

Gepubliceerde producttabellen

Hieronder staat een overzicht van in de Industriemonitor opgenomen producttabellen (tabellen x.3).

De producttabellen bevatten een systematische opsomming van de meest recente productgegevens per branche. Verkopen in waarden worden per kwartaal gepubliceerd. De verkopen in hoeveelheden worden jaarlijks opgenomen in de Industriemonitor. Omdat bij publicatie van het meest recente kwartaal de voorgaande kwartalen worden geactualiseerd, kunnen deze cijfers afwijken.

Het nummer van de "Industriemonitor" wat hieronder vermeld staat, betreft het meest recente exemplaar waarin de productgegevens over de betreffende verslagperiode zijn opgenomen.

Periode		Waarde / hoeveelheid	Industriemonitor
1998	3 ^e kw	waarde	februari '99
	2 ^e kw	waarde	februari '99
	1 ^e kw	waarde	februari '99
1997	jaar	hoeveelheid	september '98
	jaar	waarde	september '98
	4 ^e kw	waarde	februari '99
	3 ^e kw	waarde	februari '99
	2 ^e kw	waarde	november '98
	1 ^e kw	waarde	november '98
1996	jaar	hoeveelheid	september '98
	jaar	waarde	september '98
	4 ^e kw	waarde	april '97
	3 ^e kw	waarde	februari '99
	2 ^e kw	waarde	november '97
	1 ^e kw	waarde	november '98
1995	jaar	hoeveelheid	juli '98
	jaar	waarde	juni '97
	4 ^e kw	waarde	juni '97
	3 ^e kw	waarde	februari '99
	2 ^e kw	waarde	november '97
	1 ^e kw	waarde	november '98
1994	jaar	hoeveelheid	juli '98
	jaar	waarde	juni '97
	3 ^e kw	waarde	februari '98
	2 ^e kw	waarde	november '97
	1 ^e kw	waarde	september '97
1993	jaar	hoeveelheid	juli '98
	jaar	waarde	februari '97

Andere CBS-publicaties

Statistisch Jaarboek

Dit boek bevat cijfers over alle aspecten van de Nederlandse samenleving: bevolking, inkomen, economie, prijzen, financiële markten, milieu en vele andere onderwerpen. Het verschijnt jaarlijks in januari.

Jaarlijks, 588 blz., f 49,95.

ISSN 0924-2686. Kengetal K-26/1999.

Statistisch Bulletin

Het Statistisch Bulletin verschijnt wekelijks met de meest recente uitkomsten van alle statistische onderzoeken van het CBS. Het abonnement omvat tevens het maandelijks Conjunctuurbericht. Hierin wordt de actuele stand van zaken in de Nederlandse economie met behulp van korte en krachtige analyses en grafische presentaties getoond.

- *Statistisch Bulletin: wekelijks, circa 10 blz.*

ISSN 0166-9680.

- *Conjunctuurbericht: maandelijks, 4 blz.*

ISSN 0920-9743.

f 131,00 per jaar.

95 jaren statistiek in tijdreeksen

Deze publicatie geeft historische reeksen waarmee de lange termijn ontwikkelingen in ons land sinds 1899 nauwkeurig kunnen worden gevolgd. De publicatie bevat tweeduizend tijdreeksen en meer dan honderd grafieken.

Eenmalig, 292 blz., f 54,50.

ISBN 90357-1595 0. Kengetal A-2 15/1899-1994.

Index

Het CBS-magazine met een geheel eigen vormgeving. Index geeft vanuit de statistische optiek een brede kijk op de vele economische en sociale aspecten van de samenleving. Veel thema-nummers met daarnaast een aantal gevarieerde onderwerpen.

Jaarlijks 10 nummers, circa 28 blz., f 122,50 per jaar.

ISSN 1380-7447. Kengetal A-152/1999.

Samenvattend overzicht van de industrie

Het samenvattend overzicht geeft een overzicht van de belangrijkste variabelen van de afzonderlijke productiestatistiek van bedrijven. De publicatie bevat ook informatie over de verkopen van zelfvervaardigde producten.

Jaarlijks, 85 blz., f 37,50.

ISSN 0168-5546. Kengetal K-160/1996/1997.

Nederlandse Economie

Met deze publicatie beoogt het CBS op prettig leesbare een breed en samenhangend overzicht te geven van de economie in Nederland. Behalve financieel-economische ontwikkelingen komen ook de arbeidsmarkt, bevolking, welzijn, milieu en regionale onderwerpen aan de orde. Door Nederland te spiegelen aan het buitenland, wordt bovendien de internationale positie van ons land belicht.

Jaarlijks, 204 blz., f 32,50.

ISSN 1386 - 1042

Branchepublicaties

Betreffende de industrie zijn in 1997 een tweetal branchepublicaties verschenen. Zij geven een compleet beeld van de branche in al haar facetten.

- *De Nederlandse Chemische industrie 1996.*

Jaarlijks, 60 blz., f 50,00.

ISSN 1387-7097. Kengetal K-278/1996.

- *De Nederlandse Voedings- en genotmiddelenindustrie 1996.*

Jaarlijks, 52 blz., f 30,00.

ISSN 1386-260x. Kengetal K-262/1996.

Maandstatistieken

Het CBS publiceert naast de Industriemonitor nog een aantal andere maandelijks periodieken. Enkele zijn:

- *Maandstatistiek Internationale Handel*
Maandelijks, ca. 30 blz., f 158,00 per jaar.
ISSN 1384-6981. Kengetal M-11.

- *Sociaal-Economische Maandstatistiek*
Maandelijks, ca. 80 blz., f 210,00 per jaar.
ISSN 0168-549X. Kengetal V-4/1999.

- *Maandstatistiek van de Prijzen*
Maandelijks, ca. 90 blz., f 205,00 per jaar.
ISSN 0166-9486. Kengetal U-2/1999.

- *Maandstatistiek Detailhandel*
Maandelijks, ca. 50 blz., f 163,00 per jaar.
ISSN 1385-0105. Kengetal L-10/1999.

- *Maandstatistiek Bouwnijverheid*
Maandelijks, ca. 40 blz., f 140,00 per jaar.
ISSN 0166-9338. Kengetal K-3/1999.

- *Financiële Maandstatistiek*
Maandelijks, ca. 50 blz., f 173,00 per jaar.
ISSN 1381-6780, Kengetal O-1/1999.

Catalogus CBS-publicaties

Een systematisch overzicht van alle publicaties die het CBS heeft uitgebracht. Deze is op aanvraag gratis verkrijgbaar (telefoon 045 - 570 7070).

Diskettes

Veel gegevens zijn ook op diskette verkrijgbaar. Er zijn onder meer maandelijks en jaarlijkse diskettes met alle beursindices. Bestellen: telefoon 045 - 570 7070.

Teletekst

Conjunctuurinformatie en de meest recente CBS-persberichten staan op pagina 556 en 557 van NOS-Teletekst.

Internet

Het CBS heeft een website. Deze is te bereiken via <http://www.cbs.nl>. De site bevat statistische kerncijfers over de Nederlandse samenleving. Actuele statistische uitkomsten staan in persberichten die kunnen worden gedownload.

Voor bestellingen van CBS-publicaties kunt u terecht bij de bestelservice van de sector Marketing en Verkoop van het CBS, tel 045 - 570 7070, fax 045 - 570 6268 of e-mail verkoop@cbs.nl, of via de boekhandel. Alle publicaties zijn ter inzage of kunnen in bruikleen worden verkregen in onze bibliotheken. Tevens is in beide vestigingen een boekwinkel waar alle publicaties tegen contante betaling kunnen worden gekocht. De CBS-catalogus met CBS-publicaties is op aanvraag gratis verkrijgbaar (tel. 045 570 7970).

Informatieservice

Het CBS: Betrouwbare informatie voor u

De Nederlandse overheid vindt het belangrijk dat u over betrouwbare en onafhankelijke informatie kunt beschikken. Het Centraal Bureau voor de Statistiek zorgt hier al bijna 100 jaar voor. Het CBS verzamelt, bewerkt en analyseert gegevens over alle aspecten van de Nederlandse samenleving. Hieruit publiceren wij informatie over bijvoorbeeld de Nederlandse economie maar ook over de leefsituatie van de bevolking en over het milieu. Tevens garanderen wij dat individuele gegevens van personen of bedrijven niet zijn af te leiden uit de gepubliceerde cijfers.

Veelzijdige en flexibele dienstverlening

CBS-informatie is voor iedereen toegankelijk. Vooral beleidsmedewerkers, markt- en bedrijfstakanalisten, onderzoekers en studenten maken hier veelvuldig gebruik van. Ook op de CBS-site op Internet is veel informatie te vinden. Hier vindt u Statline, de voor het publiek toe-

De Infogroepen

Het CBS beschikt echter over veel meer, en meer gedetailleerde informatie dan er in een publicatie zoals de Industriemonitor wordt opgenomen. Die informatie is op aanvraag verkrijgbaar bij onze Infogroepen. Van de onderwerpen die in de Industriemonitor staan zoals de productie, omzet, prijzen, in- en uitvoer en de conjunctuurtest zijn meer gedetailleerde gegevens beschikbaar voor specifieke branches en bedrijfstakken zoals de zuivelindustrie en de landbouwmachine-industrie. Kortom: voor alles wat u wilt weten over de industrie kunt u terecht bij onze Infogroep Industrie.

Branchepublicaties vervangen Productiestatistieken industrie

De publicaties Productiestatistieken industrie zoals ze tot en met het verslagjaar 1995 zijn verschenen, bestaan niet meer. Ze zijn vervangen door branchepublicaties die een actueel en totaal overzicht geven van de bij het CBS beschikbare informatie van de diverse

De Infogroepen	Telefoon	Fax	E-mail
Infoservice	(045) 570 70 70	(045) 570 62 68	infoserv@cbs.nl
Arbeid en Lonen	(070) 337 58 50	(070) 337 59 94	infosec@cbs.nl
Bedrijven (aantal)	(045) 570 79 37	(045) 570 62 66	infogwm@cbs.nl
Bevolking	(070) 337 58 30	(070) 337 59 87	infosbv@cbs.nl
Bouw	(070) 337 42 41	(070) 337 59 75	infoibn@cbs.nl
Consumentenprijsindex (inflatie)	(070) 337 58 09	(070) 337 59 94	infosec@cbs.nl
Cultuur, Toerisme en Recreatie	(070) 337 58 67	(070) 337 59 96	infokcr@cbs.nl
Gezondheid en Welzijn	(070) 337 58 64	(070) 337 59 79	infokgw@cbs.nl
Industrie	(045) 570 76 17	(045) 570 62 77	infoin@cbs.nl
Inkomen, Vermogen, Koopkracht	(045) 570 75 23	(045) 570 62 72	infosiv@cbs.nl
Internationale handel	(045) 570 79 17	(045) 570 66 75	infohih@cbs.nl
Landbouw	(070) 337 58 03	(070) 337 59 51	infoibb@cbs.nl
Milieu	(070) 337 58 96	(070) 337 59 76	infoimi@cbs.nl
Nationale rekeningen	(070) 337 58 76	(070) 337 59 81	infojni@cbs.nl
Onderwijs	(070) 337 53 45	(070) 337 59 78	infosoz@cbs.nl
Overheid	(070) 337 58 99	(070) 337 59 80	infokov@cbs.nl
Rechtsbescherming, Veiligheid	(070) 337 58 66	(070) 337 59 79	infokrv@cbs.nl
Internet-adres	http://www.cbs.nl		

gankelijke databank van het CBS. Deze is gevuld met actuele cijfers, persberichten, tijdreeksen etc. Vraagt u informatie bij ons aan dan verstrekken wij die in de vorm die u wenst: per post, fax, e-mail, diskette of bij eenvoudige inlichtingen telefonisch. Alle informatie kan zowel incidenteel als op basis van een abonnement geleverd worden.

Onze informatie is in principe gratis. Dat houdt in dat telefonische inlichtingen gratis worden verstrekt en dat publicaties gratis toegankelijk zijn bij de CBS-bibliotheken in Voorburg en Heerlen en bij vele openbare en universiteitsbibliotheken. Voor het ontvangen van bijvoorbeeld publicaties of diskette betaalt u slechts de kosten van de informatiedrager en het verzenden. Als de door u gewenste informatie niet direct voorhanden is, kan het CBS maatwerk leveren. U betaalt dan de extra arbeidskosten.

branches in de industrie. In deze publicaties worden naast de uitkomsten van de productiestatistieken ook gegevens uit andere enquêtes over de desbetreffende branche opgenomen, zoals de afzet van producten, maandelijks omzetcijfers, investeringen, producentenprijzen, in- en uitvoer, energieverbruik en gegevens uit de Milieustatistieken. De uitkomsten worden in hun onderlinge samenhang besproken zodat een actueel en totaal beeld wordt gegeven van de branche.

Reeds verschenen branchepublicaties zijn:

- *De Nederlandse Chemische industrie 1996*
- *De Nederlandse Voedings- en genotmiddelenindustrie 1996*

De informatie zoals die in de Productiestatistieken industrie was opgenomen, blijft echter wel beschikbaar in de vorm van tabellen, gebundeld per bedrijfstak (SBI 2 digit), bedrijfstgroep (SBI 3 digit) of bedrijfstsubgroep (SBI 4 digit). Voor bestellingen hiervan kunt u contact opnemen met het CBS Heerlen, telefoon (045) 570 76 17, fax (045) 570 62 77.

Zojuist verschenen:

Samenvattend overzicht van de industrie. Deze publicatie is ten opzichte van de vorige uitgaven gewijzigd. Naast een overzicht van de belangrijkste variabelen van de afzonderlijke productiestatistieken van bedrijven, bevat de nieuwe editie tevens gegevens over de ontwikkelingen in 1997 en over de verkopen van zelfvervaardigde producten.

Alfabetische begrippenlijst

Bedrijfsinvesteringen in vaste activa

Tot de investeringen in vaste activa worden gerekend de goederen die worden aangeschaft (of in eigen beheer zijn voortgebracht) met het doel ze als kapitaalgoed in het productieproces aan te wenden. In het algemeen gaat het om goederen met een levensduur van meer dan een jaar bijvoorbeeld gebouwen, machines en vervoermiddelen. De toevoeging 'bruto' geeft aan dat de investeringen zowel de vervangings- als uitbreidingsinvesteringen omvatten. Het gaat hier om volumeontwikkelingen, dus gecorrigeerd voor prijsmutaties. Informatie: 070-3374795.

Bruto Binnenlands Product (BBP)

Het BBP is de som van de in het binnenland gevormde toegevoegde waarde inclusief de afschrijvingen. Deze indicator wordt veel gebruikt om de economische groei weer te geven. Bij het samenstellen van deze indicator gebruiken wij gegevens over zowel de productie als de bestedingen. Voor totaal Nederland is alleen de volume-ontwikkeling opgenomen, dat wil zeggen voor prijsontwikkelingen.

BBP (mp)

Bruto Binnenlands Product tegen marktprijzen. Dit is inclusief het saldo van de indirecte belastingen en de prijsverlagende subsidies.

BBP (fk)

Bruto Binnenlands Product tegen factorkosten. Dit is exclusief het saldo van de indirecte belastingen en de prijsverlagende subsidies. Informatie: 070-3374795.

Bruto Toegevoegde Waarde

De bruto toegevoegde waarde is gedefinieerd als de waarde van de productie minus de waarde van het verbruik (inclusief afschrijvingen); het gaat hier om de waarde die wordt toegevoegd aan de goederen (en/of diensten) die in het productieproces worden gebruikt. Tot het verbruik behoren niet de diensten van de ingezette arbeid en kapitaal. Informatie: 070-3374795.

CBS-Koersindex

De CBS-Koersindex geeft de ontwikkeling weer van het gemiddelde koersniveau van gewone aandelen. De index wordt eenmaal per dag berekend op basis van de slotkoersen. In deze berekening worden alle op de beurs genoteerde Nederlandse gewone aandelen betrokken met uitzondering van aandelen van vastgoedfondsen, beleggings- en houdstermaatschappijen. Bij de berekening wordt wel gecorrigeerd voor kapitaalmutaties (bijvoorbeeld emissies), maar niet voor dividenduitkeringen. Het maandcijfer is het rekenkundig gemiddelde van de dagcijfers. Informatie: 070-3374627.

Conjunctuurtest

Elke maand houdt het CBS onder circa 1.700 ondernemingen uit de industrie een conjunctuurenquête. Deze enquête -de Conjunctuurtest- heeft tot doel binnen vier weken na een verslagmaand actuele informatie te verschaffen over de economische ontwikkelingen in de bedrijfstak industrie en de daaronder vallende bedrijfsklassen en -groepen. Het gaat daarbij met name om de richting waarin een aantal conjunctuurindicatoren zoals bedrijvigheid, orderontvangst, voorra-

den, orderpositie etc. zich van maand op maand ontwikkelt. Met het oog hierop zijn de vragen eenvoudig gehouden. Er wordt niet naar exacte, kwantitatieve gegevens gevraagd. De cijfermatige presentatie van de resultaten over de vragen met een driedelige antwoordstructuur vindt plaats in de vorm van saldering van de positieve (gestegen; groot) en negatieve (gedaald; klein) antwoorden (in %). De saldi geven informatie over de richting waarin de variabelen zich hebben ontwikkeld. Bij de ontwikkelingsvragen geeft het saldo op zich al direct de richting aan. Bij de beoordelingsvragen, die een momentopname weergeven, is daartoe vergelijking met het saldo van de voorafgaande maand nodig. De gegevens worden verzameld bij bedrijven met minstens 10 werknemers.

Variable in de tabel in de Industriemonitor met daaronder de vraagstelling op het enquêteformulier van de Conjunctuurtest.

Bedrijvigheid t.o.v. de vorige maand:

Het niveau van de productie is, vergeleken met de vorige maand (de invloed van feest- en vakantiedagen buiten beschouwing gelaten): toegenomen / vrijwel gelijk gebleven / afgenomen.

Beoordeling orderontvangst:

De totale orderontvangst¹ in de afgelopen maand beoordelen wij, gelet op de tijd van het jaar, als: groot / normaal / klein

Beoordeling orderpositie:

De orderportefeuille¹ beoordelen wij, gelet op de tijd van het jaar, als: groot / normaal / klein

Beoordeling productiecapaciteit:

De huidige productiecapaciteit achten wij, gelet op de te verwachten afzetontwikkeling, als (te): groot / normaal / klein

Beoordeling voorraden gereed product

Onze voorraden eindproduct beoordelen wij, gelet op de te verwachten afzetontwikkeling, als (te): groot / normaal / klein

Bezettingsgraad:

De bezettingsgraad² van de beschikbare productie-installaties bedroeg in de verslagmaand ca.%

Concurrentiepositie t.o.v. kw t-1

De concurrentiepositie³ van ons bedrijf is in de afgelopen 3 maanden op de markt: verbeterd / vrijwel gelijk gebleven / verslechterd

Vervolg van variabele in de tabel in de Industriemonitor met daaronder de vraagstelling op het enquêteformulier van de Conjunctuurtest.

¹ Indien u uitsluitend levert uit voorraad en de orderportefeuille is vrijwel nihil, dan kunt u voor 'orderontvangst' lezen 'omzet/verkoop'. Bij de beoordelingsvragen over de orderportefeuille geeft u vervolgens een oordeel over de huidige afzetontwikkeling van het bedrijf (gunstig = groot; ongunstig = klein).

² Bij incidentele toepassing van een meerploegenstelsel of overwerk, kan de bezettingsgraad meer dan 100% bedragen. Groot onderhoud kan tot een verlaging van de bezettingsgraad leiden.

³ De verhouding van de afzetprijs en/of kwaliteit van uw producten met die van andere aanbieders op de markt.

Orderontvangst t.o.v. de vorige maand:

De waarde van de orderontvangst¹ is vergeleken met de vorige maand uit het buitenland / uit het binnenland / in totaal: toegenomen / vrijwel gelijk gebleven / afgenomen.

Orderpositie:

Onze totale orderportefeuille⁴ vertegenwoordigt, bij normale werktijden, aan maanden werk ca.. mnd.

Productiebelemmeringen:

Onze productie ondervindt thans: a) geen belemmeringen, b) wel belemmeringen als gevolg van onvoldoende vraag / tekort aan arbeidskrachten / te geringe capaciteit van de productie-installaties / andere oorzaken, nl.

Verwachting bedrijvigheid:

Vergeleken met de afgelopen maand zal het gemiddelde productieniveau in de komende 3 maanden (de invloed van feest- en vakantiedagen buiten beschouwing gelaten): toenemen / gelijk blijven / afnemen

Verwachting buitenlandse afzet:

De buitenlandse afzet zal in het komende kwartaal: toenemen / vrijwel gelijk blijven / afnemen

Verwachting personeelssterkte:

Onze personeelssterkte zal in het komend halfjaar naar verwachting: toenemen / vrijwel gelijk blijven / afnemen

Verwachting toe- of afname personeelssterkte:

Bij toe- of afnemen (van de personeelssterkte) het percentage vermelden: ca. ...%

Verwachting verkoopprijs:

Onze verkoopprijzen zullen in de komende 3 maanden: stijgen / vrijwel gelijk blijven / dalen

Producentenvertrouwen

Het producentenvertrouwen is een samengestelde stemmingsindicator opgebouwd uit antwoorden op drie vragen van de Conjunctuurtest industrie. Het betreft hier de vragen over de door de ondernemers te verwachten bedrijvigheid in de komende drie maanden, hun oordeel over de orderpositie en hun oordeel over de voorraden gereed product. Om dit in één kengetal naar buiten toe te kunnen brengen en daarnaast het verloop van de ontwikkeling van de industriële productie zo goed mogelijk te benaderen, wordt eerst het verschil tussen het percentage positieve en negatieve antwoorden zowel voor het seizoen als voor de lange termijn trend gecorrigeerd. Over de afgelopen 15 jaar heeft het CBS per vraag het vooruitlopen op de feitelijke ontwikkelingen gemeten. Op basis van deze gegevens worden de recente uitkomsten gewogen. De hieruit berekende uitkomst (producentenvertrouwen) geeft in één kengetal de stemming onder de ondernemers aan. Informatie: 070-3374362.

Consumentenprijsindex

De consumentenprijsindex heeft betrekking op alle goederen en diensten die huishoudens voor consumptie aanschaffen, excl. de verzekerde medische zorg. Zowel dagelijkse boodschappen als aankopen die minder vaak gedaan worden, zoals auto's en wasmachines horen hiertoe. Ook betalingen aan de overheid voor verleende diensten (schoolgelden, secretarieleges) en zogenaamde consumptiegebonden belastingen zijn in de index opgenomen. De voor deze index

gevolgde prijzen zijn de contante prijzen, inclusief BTW. Informatie 045 - 5707487.

Consumentenvertrouwen

In het Consumentenconjunctuuronderzoek worden aan 1000 respondenten vijf vragen gesteld over de algemene economische situatie en de eigen financiële situatie. Van iedere vraag wordt het saldo van positieve en negatieve antwoorden in procenten van het totaal aantal antwoorden bepaald. Het 'Consumentenvertrouwen' wordt uitgedrukt als het rekenkundig gemiddelde van deze vijf saldi. De minimale waarde is dus -100; de maximale +100.

Economisch klimaat:

De ontwikkeling van het economisch klimaat wordt bepaald door twee vragen uit het Consumentenconjunctuur- onderzoek over de algemene economische situatie in Nederland.

Koopbereidheid:

De ontwikkeling van de koopbereidheid wordt ontleend aan de antwoorden op drie vragen uit het Consumentenconjunctuuronderzoek naar de eigen financiële situatie, waaronder de vraag of de tijd gunstig wordt geacht grote aankopen te doen. Informatie: 045-5707487.

Energieverbruik

De som van aanvoer, winning en voorraadonttrekking, minus de afleveringen van energiedragers. Onder PJ (petajoule= 10¹⁵ joule) wordt een energiehoeveelheid verstaan die overeenkomt met 31,6 miljoen m³ aardgas. Informatie: 070-3374331.

Faillissementen

Het gaat bij de reeks Faillissementen om alle uitgesproken faillissementen, zowel van natuurlijke als van rechtspersonen. De cijfers worden niet gecorrigeerd voor faillietverklaringen die later ten gevolge van verzet, hoger beroep of cassatie worden vernietigd. Informatie: 070-3375642.

Geregistreerde werklozen

Onder de geregistreerde werklozen worden de bij een arbeidsbureau ingeschreven personen verstaan van 15-64 jaar die niet meer dan twaalf uur per week werken, twaalf uur of meer willen werken en daarvoor beschikbaar zijn. Er is niet gecorrigeerd voor seizoensinvloeden. Informatie: 070-3375449.

Gezinsconsumptie

De reeksen van de gezinsconsumptie geven de bestedingen weer van gezinnen. Dit is inclusief de aankopen van buitenlandse toeristen in Nederland en exclusief de aankopen van Nederlanders in het buitenland. De bestedingen betreffen aankopen van voedings- en genotmiddelen, duurzame consumptiegoederen en overige goederen en diensten. Het gaat in de Industriemonitor om volume-ontwikkelingen, dus gecorrigeerd voor prijsmutaties. De maandcijfers van de gezinsconsumptie laten soms grote fluctuaties zien doordat de cijfers niet voor koopdagen en seizoensinvloeden gecorrigeerd zijn. Het is verstandig hier bij de interpretatie van de ontwikkelingen rekening mee te houden. Informatie: 070-3374795.

Invoer van goederen en diensten

⁴ Orderportefeuille excl. Het reeds gerealiseerde deel aan onderhanden werk; incl. eventueel werk verbonden aan het op peil brengen van voorraden.

De invoer is gewaardeerd tegen cif-prijzen (cost, insurances, freight). Dat wil zeggen inclusief alle vracht- en assurantiepremies die op het vervoer tot het punt van inkleding in Nederland betrekking hebben en exclusief invoerrechten, accijns op invoer en bijzondere verbruiksbelasting op auto's. Informatie: 070-3374795.

Omzet

Omzet betreft de factuurwaarde van de aan derden verkochte zelfvervaardigde of geassembleerde goederen en opbrengsten van diensten (exclusief: BTW, aan afnemers in rekening gebrachte accijnzen, verbruiksbelastingen, BPM op auto's en statiegelden). De gegevens worden verzameld bij bedrijven met minstens 20 werknemers. Informatie: 045-5706333.

Producentenprijzen industrie

De statistiek Producentenprijzen meet de prijzen die de producent of de importeur in rekening brengt aan de afnemers. De gevolgde prijzen zijn de gemiddelde maandprijzen exclusief BTW, af-fabriek, van de afgezette goederen. Voor de importprijzen is gebruik gemaakt van prijzen op cif-basis (cost, insurance, freight). Informatie: 070-3374710.

Productie-index

De productie-index geeft de volume-ontwikkeling van de bruto toegevoegde waarde tegen factorkosten weer. De cijfers zijn voor prijsinvloeden gecorrigeerd. Tevens vindt er een correctie plaats voor het aantal werkdagen in de betreffende maand. De cijfers betreffen dus de ontwikkeling van de gemiddelde dagproductie. Er wordt rekening gehouden met continuïteitsdiensten. Voor de maandelijkse productie-ontwikkelingen zijn ook seizoengecorrigeerde gegevens beschikbaar. Informatie: 070-3374788.

Uitvoer van goederen en diensten

De uitvoer van goederen is gewaardeerd tegen fob-prijzen (free-on-board). Dit is de waarde af-producent, vermeerderd met de handels- en vervoersmarges tot aan de Nederlandse grens. Onder de export zijn de goederen opgenomen die uit het Nederlandse vrije verkeer worden gebracht. Goederen die aan het buitenland zijn verkocht, maar nog niet geleverd, zijn niet als export beschouwd. Informatie: 070-3374795

Vacatures

Vacatures zijn arbeidsplaatsen waarvoor personeel wordt gezocht dat op korte termijn kan worden geplaatst. Tot en met het derde kwartaal van 1993 is het door het CBS gepubliceerde aantal vacatures van geheel Nederland exclusief die bij de overheid, het onderwijs, sociale werkplaatsen, uitzendbureaus en uitleenbedrijven. Vanaf het vierde kwartaal 1993 zijn alleen de vacatures bij de overheid en het onderwijs nog uitgesloten. Bij het aantal vervulde vacatures worden de vervallen vacatures meegerekend. Informatie: 070-3375449

Werkdagen

Aantal dagen in de maand verminderd met zaterdagen en zondagen alsmede algemeen erkende feestdagen

Standaard bedrijfsindeling

In vrijwel alle economische statistieken van het CBS worden de gegevens geordend naar economische activiteit. Dit gebeurt op basis van de standaard bedrijfsindeling. De industrie is onderverdeeld in verschillende bedrijfsklassen. De totale industrie omvat de SBI 15 tot en met 37. Hieronder staan de bedrijfsklassen genoemd behorend bij de verschillende branches zoals ze gegroepeerd zijn in de Industriemonitor. Informatie: 045-5706933.

<i>SBI</i>	<i>Rubriek in Industriemonitor</i>
	<i>Voedings- en genotmiddelenindustrie</i>
15	Voedingsmiddelen- en drankenindustrie
16	Tabakverwerkende industrie
	<i>Textiel-, kleding- en lederindustrie</i>
17	Textielindustrie
18	Kleding- en bontindustrie
19	Leer-, lederwaren- en schoenindustrie (excl. kleding)
	<i>Papier- en grafische industrie</i>
21	Papier(waren)- en karton(waren)industrie
22	Uitgeverijen, drukkerijen, reproductie van opgenomen media
	<i>Aardolie-, chemische-, rubber- en kunststofverwerkende industrie</i>
23	Aardolie-, steenkoolverwerkende industrie
24	Chemische industrie
25	Rubber- en kunststofverwerkende industrie
	<i>Metaal- elektrotechnische en transportmiddelenindustrie</i>
27	Basismetalaalindustrie
28	Metaalproductenindustrie
29	Machine- en apparatenindustrie
30	Kantoormachine- en computerindustrie
31	Elektrische machines en apparatenindustrie
32	Audio-, video- en telecommunicatie-apparatenindustrie
33	Overige machines en apparatenindustrie (incl. medische apparatuur)
34	Industrie van auto's, aanhangwagens en opleggers
35	Overige transportmiddelenindustrie
	<i>Hout-, bouwmaterialen en overige industrie</i>
20	Hout-, kurk-, rietwarenindustrie (excl. meubels)
26	Glas-, aardewerk-, cement-, kalkindustrie
36	Meubel- en overige industrie